Павлодар облысының мәдениет басқармасы
Управление культуры Павлодарской области

С.Торайғыров атындағы
облыстық бірлескен әмбебап
ғылыми кітапханасы

Областная объединенная
универсальная научная
библиотека им. С.Торайгырова

ПАВЛОДАР ОБЛЫСЫНДА 2014 ЖЫЛЫ АТАЛЫП ӨТІЛЕТІН ЖӘНЕ ЕСКЕ АЛЫНАТЫН КҮНДЕР

БИБЛИОГРАФИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШ

ЗНАМЕНАТЕЛЬНЫЕ И ПАМЯТНЫЕ ДАТЫ ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ НА 2014 ГОД

БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ

Павлодар облысының мәдениет басқармасы

Павлодар облысы мәдениет басқармасының
«С. Торайғыров атындағы облыстық бірлескен әмбебап
ғылыми кітапханасы» КММ

ПАВЛОДАР ОБЛЫСЫНДА 2014 ЖЫЛЫ АТАЛЫП ӨТІЛЕТІН ЖӘНЕ ЕСКЕ АЛЫНАТЫН КҮНДЕР

БИБЛИОГРАФИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШ

ПАВЛОДАР, 2013

УДК 050 (659)
ББК 22.61 я2
П 12

Құрастырушылар: Дыбыкенова М. Н., Комкина Т. С.

Редакторлар: Жиенбаева М. Ә., Батталова Қ. Б., Шаяхметова Ш. Б., Қажыбаева Ж. К., Гончарова М. Л.

ISBN 978-601-7112-77-6

П 12 Павлодар облысында 2014 жылы аталып өтілетін және еске алынатын күндер = Знаменательные и памятные даты Павлодарской области на 2014 год. Ред.: М. Ә. Жиенбаева, Қ. Б. Батталова, Ш. Б. Шаяхметова, Ж. К. Қажыбаева, М. Л. Гончарова. – Павлодар: Дом печати, 2013. – 144 б. – қазақша, орысша.

Павлодар облысының 2014 жылы аталып өтілетін және еске алынатын күндер күнтізбегі анықтамалық-библиографиялық құрал болып табылады. Оның мақсаты Павлодар өңірі мен атақты адамдары жайлы, өңірдің саяси, әлеуметтік-экономилкалық және мәдениет өмірін көрсету.

Көрсеткіш кітапхана қызметкерлері мен мәдени-ағарту мекемелеріне және өлкетану әдебиеттерімен танысқысы келетін барша оқырман қауымға арналған.

Календарь знаменательных и памятных дат Павлодарской области является справочно-библиографическим пособием, цель которого – представить сведения об известных личностях Павлодарского Прииртышья, событиях политической, социально-экономической и культурной жизни области.

Указатель адресован работникам библиотек и культурно-просветительных учреждений и читателям, интересующимся краеведческой литературой.

УДК 050 (659)
ББК 22.61 я2

ISBN 978-601-7112-77-6

© Комкина Т., 2013
© Дыбыкенова М., 2013

МАЗМҰНЫ

Алғы сөз 4

Павлодар облысында 2014 жылы аталып өтілетін және еске алынатын күндердің хронологиялық көрсеткіші 5

«Павлодар облысында 2014 жылы аталып өтілетін және еске алынатын күндер» күнтізбесіне берілген қысқаша анықтамалар мен әдебиеттер тізімі 19

Қазақстан Республикасының мерекелері мен атаулы күндерінің тізбесі 50

2014 жылғы Шетел мен ТМД елдерінің ғылым, өнер мен әдебиет бойынша мерекелік күндер мен оқиғалардың көрсеткіші: 53

Күнтізбекте аталып өтілген есімдердің алфавиттік көрсеткіші 64

Географиялық атаулар көрсеткіші 67

АЛҒЫ СӨЗ

«Павлодар облысында 2014 жылы аталып өтілетін және еске алынатын күндер» күнтізбегі оқырман қауымды Павлодар өңірінде болған маңызды тарихи және соңғы жылдары болған оқиғалармен таныстыру мақсатында қазақ және орыс тілдерінде жасалған анықтамалық-библиографиялық көрсеткіш.

Көрсеткіште әдебиеттер тізімі, биографиялық анықтама түрінде берілген атақты жерлестеріміз туралы мәліметтер көрсетілген. Мемлекеттік және кәсіби арнайы мерекелер тізімі мен ТМД елдерінде аталып өтілетін және еске алынатын күндер де күнтізбекке кірген. Күнтізбек әдебиеттерді толық есепке алу міндетін көздемейді.

Көрсеткіш бірнеше бөлімдерден тұрады. Әдебиеттер тізімінде алдымен кітаптар кейін мерзімді басылымдар көрсетіліп, ішінде алфавит бойынша орналасқан. Анықтамасы берілген мерейтой күндер жұлдызшалармен белгіленген.

Керекті мәліметтер мен аталып өтілетін күндерді және материалдарды іздестіріп, анықтау жұмысында С.Торайғыров атындағы облыстық кітапхананың анықтамалық-библиографиялық аппараты мен кітап қоры пайдаланылды.

Құрастырушылар осы құралда берілген әдебиеттер тізімімен шектеулі болмай, көрсеткіш жарыққа шыққаннан кейін кірмей қалған мерзімді басылымдар бетінде шыққан материалдар және әдебиеттермен, жалпы жарық көрген жаңа мәліметтермен танысуға болатынын айтады.

Көрсеткіш кітапхана мен мәдени-ағарту мекемелеріне, мұғалімдерге, студенттерге, ғылыми, бұқаралық-ақпарат қызметкерлеріне және өлкетану материалдарымен танысқысы келетін барша оқырман қауымға арналған.

Көрсеткіш туралы пікірлеріңізбен тілектеріңізді мына мекен-жайға жіберулеріңізді сұраймыз:

637000 Павлодар қаласы,
Академик Сәтбаев көшесі, 104
С.Торайғыров атындағы облыстық
кітапхананың ақпараттық-
библиография бөлімі
http: www.pavlodarlibrary.kz

ПАВЛОДАР ОБЛЫСЫНДА 2014 ЖЫЛЫ АТАЛЫП ӨТІЛЕТІН ЖӘНЕ ЕСКЕ АЛЫНАТЫН КҮНДЕРДІҢ ХРОНОЛОГИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШІ

ҚАҢТАР

1 қаңтар	**«Голос степи» газетінің бірінші номері** шыққанына 95 жыл (1919) (1919 ж. 11 қыркүйекке дейін шығарылды)
1 қаңтар	**«Советская деревня» газетінің бірінші нөмірінің** шыққанына 85 жыл (1929) (1930 ж. 10 ақпанға дейін шығарылды)
3 қаңтар	**Екібастұз үшінші көмір разрезінің алғашқы кезегі алынғанына** (жылына 1,5 млн.тонн көмір қуаттылығымен) 50 жыл (1964)
4 қаңтар	Журналист, Қазақстан Журналистер одағының мүшесі **Т. Ғ. Қоңырдың** туғанына 75 жыл (1939)*
4 қаңтар	Опера әншісі, Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген әртісі **Б. Қ. Қожабаевтың** туғанына 65 жыл (1949)
4 қаңтар	Павлодар қ. **карттар мен мүгедектерге арналған интернат үйінің** (300 орын) пайдалануға берілгеніне 40 жыл (1974)
5 қаңтар	**Павлодар облыстық әділет департаментінің** құрылғанына 75 жыл (1939)*
10 қаңтар	Ұлы Отан соғысының ардагері, Даңқ орденінің толық кавалері **П. П. Больботтың** туғанына 90 жыл (1924-2013)
11 қаңтар	Ақын-импровизатор **Қ. Нығымановтың** туғанына 90 жыл (1924-1980)
11 қаңтар	Суретші **Ғ.Н. Қаржасовтың** туғанына 60 жыл (1954)*
12 қаңтар	Ғалым, экономика ғылымдарының докторы **М. Г. Исаеваның** туғанына 85 жыл (1929-2005)
15 қаңтар	Социалистік Еңбек Ері **С. Т. Темірбаевтың** туғанына 105 жыл (1909-2004)
16 қаңтар	Орыс ғалымы, Павлодар өңірін зерттеуші **П. Л. Драверттің** туғанына 135 жыл (1879-1945)
22 қаңтар	Өлкетанушы, ҚазКСР еңбек сіңірген мұғалімі, ағарту ісінің ұйымдастырушысының бірі **В. И. Щербинконың** туғанына 90 жыл (1924-2009)
22 қаңтар	Диктор, ҚазКСР еңбек сіңірген әртісі **Л. Қ. Сейітовтың** туғанына 75 жыл (1939)*
23 қаңтар	Олимпиада чемпионы, ҚР еңбек сіңірген спорт шебері, Павлодар қ. Құрметті азаматы **Л. В. Прокашеваның** туғанына 45 жыл (1969)
24 қаңтар	Геология ғылымдарының докторы **Р. А. Борукаевтың** туғанына 115 жыл (1899 -1967)
27 қаңтар	Ақын **П. Н. Гусевтің** туғанына 85 жыл (1929)

29 қаңтар	Ақын, журналист, Қазақстан Журналистер одағының мүшесі **Б. Әбдікадыровтың** туғанына 90 жыл (1924 - 2013)
қаңтар	Екібастұз өзенінің жанында **Павлодар-Жамантұз елді - мекенінің** пайда болғанына және **Көмір** қазу басталғанына 115 жыл (1899)
қаңтар	**Павлодар трактор зауыты 1000-шы трактор** шығарғанына 45 жыл (1969)
қаңтар	Вокзал және қонақ үйі бар **Павлодар жолаушылар өзен портының** ашылғанына 45 жыл (1969)
қаңтар	Павлодар қ. **«Курьер»** алғашқы ақпараттық-жарнамалық газетінің бірінші номері шыққанына 25 жыл (1989) (2002 ж. дейін шығарылды)
қаңтар	Баянауыл ауданының Жаңажол ауылында **М. Ж. Көпеевтің мемориалдық мұражайы** ашылғанына 20 жыл (1994)

АҚПАН

2 ақпан	Павлодар облысын зерттеген неміс ғалымы **А. Э. Бремнің** туғанына 185 жыл (1829-1884)
5 ақпан	Ішкі істер министрлігінің еңбек сіңірген қызметкері, милиция генерал-майоры **Қ. Ғ. Дүйсенбиннің** туғанына 75 жыл (1939)
9 ақпан	Баянауылда **Қ. И. Сәтбаевқа ескерткіш** ашылғанына 15 жыл (1999)
13 ақпан	Ертістің Павлодар өңірін зерттеушісі, этнограф **Ф. А. Щербинаның** туғанына 165 жыл (1849-1936)
13 ақпан	Кинотанушы, сценарист, өнертану ғылымдарының кандидаты **Қ. С. Сирановтың** туғанына 100 жыл (1914-1976)
15 ақпан	Ғалым, техника ғылымдарының докторы **А. Л. Цефтің** туғанына 110 жыл (1904-1971)
15 ақпан	Актер, театр және кино режиссері, ҚазКСР халық әртісі **Ш. Аймановтың** туғанына 100 жыл (1914-1970)*
15 ақпан	**«Сарыарқа самалы» облыстық газетінің** жарыққа шыққанына 85 жыл (1929)*
15 ақпан	Ғалым, физика-математика ғылымдарының докторы, ИнЕУ профессоры **Қ. Қ. Қайдаровтың** туғанына 75 жыл (1939-2011)
19 ақпан	**Воскресенск тау-өнеркәсіп қоғамының (АҚ)** құрылғанына 115 жыл (1899)
20 ақпан	Екібастұз **«Восточный» разрезінде 300 млн. көмір тиелгеніне** 10 жыл (2004)
21 ақпан	Суретші, Қазақстан Суретшілер одағының мүшесі **В. М. Приходьконың** туғанына 65 жыл (1949)

22 ақпан	Ақын, журналист, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі **А. Б. Қанидің** туғанына 60 жыл (1954)*
23 ақпан	Ғалым, техника ғылымдарының докторы **М. М. Жасымовтың** туғанына 75 жыл (1939)
25 ақпан	Өлкетанушы, тарихшы, публицист **М. С. Тереңіктің** туғанына 85 жыл (1929)
ақпан	Баянауылда алғашқы **кәсіптік лицейдің** ашылғанына 15 жыл (1999)

НАУРЫЗ

6 наурыз	Павлодар қ. **балалар техникалық станциясы** ашылғанына 60 жыл (1954)
6 наурыз	Павлодар қ. алғашқы **Гербі** бекітілгеніне 45 жыл (1969)
6 наурыз	Павлодар қ. **Береговая көшесі Ш. Айманов атындағы көшеге** өзгертілгеніне 30 жыл (1984)
8 наурыз	Фотожурналист, Қазақстан Журналистер одағының мүшесі, Канаданың Ұлттық фотоөнер ассоциациясының мүшесі **В. Н. Бугаевтың** туғанына 60 жыл (1954)
9 наурыз	Павлодар қ. **Тургенев көшесі Қайырбаев, Красноармейцев көшесі Кривенко, Свердлов көшесі Ломов көшелері** болып өзгертілгеніне 20 жыл (1994)
10 наурыз	Павлодар қ. **Школьная көшесі Қамзин, Вокзальная көшесі Катаев көшелері** болып өзгертілгеніне 50 жыл (1964)
13 наурыз	ҚазКСР Құрметті архитекторы **Г. В. Гальченконың** туғанына 85 жыл (1929 -2002)
14 наурыз	Ғалым, биология ғылымдарының докторы **Е. Ш. Шахановтың** туғанына 70 жыл (1944)
наурыз	Павлодар облысына **Солтүстік Кавказдан арнайы қоныс аударушылардың** келгеніне 70 жыл (1944)
наурыз	Павлодар қ. **облыстық стоматологиялық емхананың** пайдалануға берілгеніне 30 жыл (1984)

СӘУІР

1 сәуір	Революция қайраткері **Е. Д. Малаховтың** туғанына 115 жыл (1899-1921)
3-10 сәуір	Павлодар қ. **БЛКЖО алғашқы округтік конференциясы** өткеніне 85 жыл (1929)
7 сәуір	Павлодар қ. **механизатор-әйелдердің бірінші облыстық слеті** өткеніне 45 жыл (1969)
8 сәуір	**Павлодар қалалық сотының** құрылғанына 15 жыл (1999)
9 сәуір	Павлодар қ. **алғашқы «Шапағат» әлеуметтік дүкені** ашылғанына 5 жыл (2009)

10 сәуір	Ғалым, физика-математика ғылымдарының докторы **С. Елубаевтың** туғанына 90 жыл (1924-1993)
12 сәуір	Ғалым, академик, геология ғылымдарының докторы, мемлекет және қоғам қайраткері **Қ. И. Сәтбаевтың** туғанына 115 жыл (1899-1964)
13 сәуір	**Қалқаман кентінің** құрылғанына 50 жыл (1964)
14 сәуір	Социалистік Еңбек Ері **В. В. Титиркоың** туғанына 95 жыл (1919-1995)
17 сәуір	Павлодар қ. **өрт-техникалық орталықтың** ашылғанына 20 жыл (1994)
18 сәуір	**«Большевистский путь»** газеті **«Павлодарская правда»** болып аталғанына 60 жыл (1954)
20 сәуір	Ғалым, ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаты, ҚазКСР еңбек сіңірген қызметкері **Г. Г. Берестовскийдің** туғанына 105 жыл (1909-1988)
21 сәуір	Ғалым, экономика ғылымдарының кандидаты, профессор, өлкетанушы, Қазақстан Журналистер одағының мүшесі **С. Жақсыбаевтың** туғанына 80 жыл (1934)*
22 сәуір	Павлодар облысында **тың игеру басталғанына** 60 жыл (1954)*
22 сәуір	Павлодар қ. Ұлы Отан соғысы жылдары қаза болған Павлодарлық жауынгерлерге арналған **Даңқ ескерткішінің алдында №1-ші пост** құрылғанына 35 жыл (1979)
25 сәуір	Суретші, Суретшілер одағының мүшесі, академик, ҚР Сурет академиясының академигі **А. И. Бибиннің** туғанына 75 жыл (1939 - 2009) *
27 сәуір	**Павлодар облыстық тілдерді дамыту жөніндегі басқармасының** құрылғанына 10 жыл (2004)
29 сәуір	Ғалым, химия ғылымдарының докторы **М. Р. Танашеваның** туғанына 75 жыл (1939)*
30 сәуір	Актер, режиссер, Қазақ КСР еңбек сіңірген әртісі **В. И. Ермаковтың** туғанына 90 жыл (1924-1988)
сәуір	Павлодар қ. **№1 қалалық емхананың** ашылғанына 40 жыл (1974)
сәуір	Алматы қ. Қазақстан Суретшілер одағының көрме залында **Павлодарлық суретшілер туындыларының көрмесі** ашылғанына 35 жыл (1979)

МАМЫР

1 мамыр	Журналист, Қазақстан Журналистер одағының мүшесі **В. В. Швайконың** туғанына 75 жыл (1939-2009)
4 мамыр	Жазушы, драматург, ғалым **С. Х. Сұбханбердиннің** туғанына 100 жыл (1914-1986)*

4 мамыр	Кеңес Одағының Батыры **И.В. Кутурганың** туғанына 90 жыл (1924-1987)
4 мамыр	Павлодар қ. **Павлодар қалалық жұмыскерлер шаруашылық және қызыл әскери депутаттар Кеңесіне алғашқы сайлау** өткеніне 90 жыл (1924)
8 мамыр	Павлодар облысының құрамында **Галкино және Михайлов аудандары** пайда болғанына 70 жыл (1944)
9 мамыр	Павлодар облысының **Бесқарағай ауданы Семей облысының құрамына** берілгеніне 55 жыл (1959)
9 мамыр	Павлодар қ. Кеңес Одағының Батыры **Қанаш Қамзинге ескерткіш** орнатылғанына 35 жыл (1979)
10 мамыр	Ұлы Отан соғысының ардагері, Мәскеу қ. Қызыл Алаңда ардагерлер шеруіне қатысушы (1995) **С. М. Баймұхамбетовтың** туғанына 90 жыл (1924)
11 мамыр	Ғалым - археолог, тарихшы, этнограф, әдебиеттанушы, филология ғылымдарының докторы **Ә. Х. Марғұланның** туғанына 110 жыл (1904-1985)*
11 мамыр	ҚР транспорт саласына еңбегі сіңген қайраткер, Павлодар қаласының Құрметті азаматы **Ә. С. Сарқыншақовтың** туғанына 80 жыл (1934)*
12 мамыр	Ұлы Отан соғысының ардагері, Даңқ орденінің Толық кавалері **Г. У. Ткачевтың** туғанына 100 жыл (1914-1985)
13 мамыр	Павлодар қ. **Ардагер үйінің** ашылғанына 10 жыл (2004)
14 мамыр	Павлодар қ. **санитарлық ағарту үйінің** ашылғанына 65 жыл (1949)
14 мамыр	Суретші, академик, Қазақстан Суретшілер одағының мүшесі, Қазақстан Суретшілер қауымдастығының мүшесі **А. Е. Егімбаевтың** туғанына 60 жыл (1954)
16 мамыр	Павлодар қ. **№12 орта мектебіне Қалижан Бекхожин есімі** берілгеніне 15 жыл (1994)
19 мамыр	Ақын **Л. Г. Гаврикованың** туғанына 65 жыл (1949)
22 мамыр	Павлодар қ. **бірінші облыстық қайырымдылық телемарафоны** өткеніне 15 жыл (1999)
23 мамыр	Ғалым, археолог, тарих ғылымдарының докторы **Қ. А. Ақышевтың** туғанына 90 жыл (1924-2003)
24 мамыр	Ақын – сатирик, публицист, қоғам қайраткері **С. Дөнентаевтың** туғанына 120 жыл (1894-1933)*
25 мамыр	Социалистік Еңбек Ері **П. Ф. Музыканың** туғанына 95 жыл (1919-2000)
29 мамыр	**Баянауыл ауданының аймағында жабайы жануарларды қорғау Мемлекеттік қорығының** құрылғанына 35 жыл (1979)

31 мамыр ҚазКСР-нің Еңбек сіңірген кеңшісі, Социалистік Еңбек Ері **С. П Куржейдің** туғанына 90 жыл (1924)

мамыр **Қ. И. Сәтбаев есімі берілген астероидтың** ашылғанына 35 жыл (1979)

мамыр Екібастұз **Қ. И. Сәтбаев атындағы инженерлік-техникалық институтының** ашылғанына 20 жыл (1994)

мамыр Павлодар қ. **Фрунзе көшесі Академик Марғұлан көшесі болып** өзгертілгеніне 10 жыл (2004)

МАУСЫМ

1-2 маусым Павлодар қ. **алғашқы облыстық ақындар мен жазушылар слеті** өткеніне 75 жыл (1939)

1 маусым Павлодар қ. **алғаш рет «Балдәурен» облыстық балалар шығармашылығының фестивалі** өткеніне 15 жыл (1999)

5 маусым Актриса, ҚР еңбек сіңірген әртісі **Ф. А. Миронованың** туғанына 90 жыл (1924)

8 маусым Журналист, ақын **Ж. Садықовтың** туғанына 65 жыл (1949)

11 маусым Ертіс өзені арқылы өтетін **теміржол көпірі** пайдалануға берілгеніне 65 жыл (1949)

14 маусым Актриса, ҚР еңбек сіңірген әртісі **Ж. Чайкинаның** туғанына 60 жыл (1954)

15 маусым Мемлекет қайраткері, 1993-1997 ж. Павлодар облысының әкімі болған **Д. К. Ахметовтың** туғанына 60 жыл (1954)

17 маусым Скрипкашы, Павлодар облысының музыкалық білімін ұйымдастырушысы, П.И.Чайковский атындағы Павлодар музыкалық училищесінің алғашқы директоры **Г. Э. Кромердің** туғанына 110 жыл (1904-1982)

30 маусым **Павлодарлық ТЭЦ-1** қолданысқа берілгеніне 50 жыл (1964)

маусым **Павлодар - Мәскеу арасында әуе жол қатынасы** ашылғанына 65 жыл (1949)

маусым Павлодар қ. **«Қаһарман» облыстық мамандандырылған кадет мектеп-интернатының** ашылғанына 15 жыл (1999)

маусым **«Сертификация және экспертиза ұлттық орталық» АҚ Павлодар филиалы** құрылғанына 15 жыл (1999)

ШІЛДЕ

1 шілде Баянауыл ауданында **облыстағы алғашқы машиналық - малшаруашылық станциясының** ұйымдастырылғанына 65 жыл (1949)

1 шілде **П. Чайковский атындағы Павлодар музыкалық колледжінің** ашылғанына 55 жыл (1959)

1 шілде	Екібастұз қ. **қалалық Мәдениет үйінің** ашылғанына 55 жыл (1959)
1 шілде	**Павлодар қалалық мұрағаттың** ашылғанына 15 жыл (1999)
6 шілде	Социалистік Еңбек Ері **М. И. Трусовтың** туғанына 85 жыл (1929-1998)
6 шілде	Ақсу қ. **Қ. И. Сәтбаевтың ескерткіші** ашылғанына 5 жыл (2009)
12 шілде	Журналист, Қазақстан Журналистер одағының мүшесі **Ж. Тұрғанбековтың** туғанына 65 жыл (1949-1997)
18 шілде	Қоғам қайраткері, Славян этномәдени бірлестігінің төрайымы **Т. И. Кузинаның** туғанына 65 жыл (1949)
20 шілде	Композитор, ҚазКСР Халық әртісі **А. В. Бычковтың** туғанына 85 жыл (1929-1998)
21 шілде	Ұлы Отан соғысының ардагері, Даңқ орденінің Толық кавалері **В.С. Орловтың** туғанына 90 жыл (1924-1994)
22 шілде	**Павлодар облыстық қан құю орталығының** ашылғанына 50 жыл (1964)
23 шілде	Мемлекет қайраткері, Павлодар қаласының Құрметті азаматы **Х. Қ. Демесиновтың** туғанына 90 жыл (1924-2003)
28 шілде	Павлодар қ. **№27 орта мектебінің** ашылғанына 50 жыл (1964)
шілде	Павлодар қ. **«Қазақстан» қонақ үйінің** ашылғанына 55 жыл (1959)
шілде	Екібастұзда **екінші көмір разрезін** пайдалануға берілгеніне 55 жыл (1959)

ТАМЫЗ

2 тамыз	Павлодар қ. **№15 КТУ жоғары кәсіби училищесінің коммерциялық лицей** болып өзгертілгеніне 20 жыл (1994)
4 тамыз	Фотограф-өлкетанушы **Л.Д. Багаевтың** туғанына 85 жыл (1929-1989)
5 тамыз	Оқытушы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор **Н. Э. Пфейфердің** туғанына 55 жыл (1959)
11 тамыз	Жазушы және суретші **А. С. Сорокиннің** туғанына 130 жыл (1884-1928)
11 тамыз	**Павлодар машина жасау колледжінің** ашылғанына 40 жыл (1974)
11 тамыз	**Павлодар облыстық наркологиялық диспансердің** ашылғанына 35 жыл (1979)
12 тамыз	Орыс ғалымы, Павлодар өңірін зерттеуші **И. Г. Гмелиннің** туғанына 305 жыл (1709-1755)

13 тамыз	Павлодар қ. **Затон және Аманкелді көшелері пайда болғанына** 75 жыл (1939)
13 тамыз	Павлодар қ. **дарынды балаларға арналған «Жас дарын» мектебінің** ашылғанына 15 жыл (1999)
14 тамыз	Социалистік Еңбек Ері **А.А. Ахмединовтің** туғанына 75 жыл (1939)*
18 тамыз	Ақын-сатирик, Қазақстан Журналистер одағының мүшесі, Қазақстанның Құрметті журналисі **Қ. Қ. Смағұловтың** туғанына 75 жыл (1939 - 2009)*
19 тамыз	Павлодар қ. **«Знамя коммунизма» газетінің бірінші нөмірі** жарыққа шыққанына 60 жыл (1954)
23 тамыз	Павлодар облысының **су шаруашылық департаментінің** құрылғанына 60 жыл (1954)
тамыз	Павлодар қ. **№5 балалар-жасөспірімдер спорт мектебінің** ашылғанына 35 жыл (1979)

ҚЫРКҮЙЕК

1 қыркүйек	Павлодар қ. **облыстық Қазақ-түрік лицейінің** ашылғанына 20 жыл (1994)
1 қыркүйек	Павлодар қ. **«Стикс»** орта мектебінің ашылғанына 20 жыл (1994)
2 қыркүйек	**Совет-неміс достастық қоғамы Павлодарлық бөлімшесінің** құрылғанына 25 жыл (1989)
4 қыркүйек	Кеңес Одағының Батыры **А. Н. Елгиннің** туғанына 115 жыл (1899-1944)
4 қыркүйек	**Павлодар №1 музыкалық мектебіне Құрманғазы, облыстық драма театрына А. П. Чехов, облыстық тарихи-өлкетану мұражайына Г. Н. Потанин есімдері** берілгеніне 55 жыл (1959)
5 қыркүйек	Фотограф-өлкетанушы, өлкетану мұражайының негізін қалаған **Д. П. Багаевтың** туғанына 130 жыл (1884-1958)
7 қыркүйек	Күйші-домбырашы, Қазақ КСР халық әртісі **Р. Б. Омаровтың** туғанына 95 жыл (1919-1988)*
10 қыркүйек	Социалистік Еңбек Ері **В. К. Литвиновтың** туғанына 85 жыл (1929-1981)
10 қыркүйек	Ақын, педагог **Н. Юсуповтың** туғанына 75 жыл (1939-2008)
14 қыркүйек	Неміс ғалымы, Павлодар өңірін зерттеуші **А. Гумбольдтың** туғанына 245 жыл (1769-1859)
18 қыркүйек	Жазушы, педагог **А. В. Некрасовтың** туғанына 115 жыл (1899-1972)
21 қыркүйек	Ғалым, тарих ғылымдарының докторы, этнограф **Х. А. Арғынбаевтың** туғанына 90 жыл (1924-1998)

22 қыркүйек	**Лебяжі қазақ халықтық театрының** құрылғанына 60 жыл (1954)
22 қыркүйек	**Ертіс-Қарағанды каналына Қаныш Сәтбаев есімі** берілгеніне 15 жыл (1999)
23 қыркүйек	Павлодар қ. **азаматтарды жұмысқа орналастыру бюросының** ашылғанына 45 жыл (1969)
26 қыркүйек	**Павлодар көркемсурет музейінің** құрылғанына 50 жыл (1964)*
қыркүйек	**Павлодар облыстық денсаулық сақтау бөлімі жанындағы дәрігерлердің білімін жетілдіру факультетінің** ашылғанына 30 жыл (1984)
қыркүйек	Павлодар қ. **«Дельфин» су-спорттық клубының** ашылғанына 30 жыл (1989)
қыркүйек	**Павлодар педагогикалық институтында тарих факультетінің** ашылғанына 20 жыл (1994)

ҚАЗАН

1 қазан	Ұстаз, тарих ғылымдарының кандидаты, ҚР еңбек сіңірген ұстаз, қоғам қайраткері **Ж. А. Ахметовтың** туғанына 95 жыл (1919 - 2003)
1 қазан	Павлодар қ. Құрметті азаматы, КСРО және ҚазКСР халық ағарту ісінің үздігі **Р. Ж. Аликовтың** туғанына 95 жыл (1919)
1 қазан	Павлодар қ. **№ 1 балалар көркемөнер мектебінің** ашылғанына 35 жыл (1979)
5 қазан	Ғалым, ветеринария ғылымдарының докторы **И. И. Гуславскийдің** туғанына 85 жыл (1929)
10 қазан	Геология-минералогия ғылымдарының докторы, профессор, академик **А. К. Каюповтың** туғанына 100 жыл (1914-1993)
13 қазан	Ғалым, геология-минерология ғылымдарының докторы **К. М. Мұқановтың** туғанына 85 жыл (1929-1996)*
16 қазан	**Лебяжі ауданының** құрылғанына 75 жыл (1939)*
16 қазан	**Май ауданының** құрылғанына 75 жыл (1939)*
19 қазан	Ақын **Т. В. Окольничьяның** туғанына 65 жыл (1949)
21 қазан	Журналист **Д. Б. Қарашашеваның** туғанына 65 жыл (1949)
22 қазан	Павлодар қ. **Кафедралды Благовещенск моборының** ашылғанына 15 жыл (1999)
23 қазан	Павлодар қ. **Бас мешітке алғашқы рет тас** қаланғанына 15 жыл (1999)
24 қазан	Павлодар қ. **алғашқы облыстық ауыл шаруашылық** көрмесінің ашылғанына 60 жыл (1954)

31 қазан **«Эльбрус» қарашай-черкес және қабарда-балқар этномәдени бірлестігінің** құрылғанына 10 жыл (2004)

қазан **Б. Ахметов атындағы Павлодар педагогикалық колледжінің** ашылғанына 85 жыл (1929)*

қазан **Павлодар алюминий зауытының бірінші кезегі** қосылғанына 50 жыл (1964)

ҚАРАША

1 қараша Журналист, ақын, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі **Ж. Қоғабаевтың** туғанына 65 жыл (1949)

1 қараша Павлодар қ. **Строительная көшесі Семенченко көшесі** болып өзгертілгеніне 40 жыл (1974)

4 қараша Қазақ әншісі, ҚазКСР еңбегі сіңген әртісі **С. А. Әбусейітовтің** туғанына 85 жыл (1929-1992)

5 қараша Жазушы-этнограф **А. Е. Новоселовтің** туғанына 130 жыл (1884-1918)

6 қараша Суретші **Н. Нұрмұхамедовтың** туғанына 90 жыл (1924-1986)

6 қараша Павлодар қ. **Байланыс үйінің қазіргі** («Қазақтелеком» АҚ) ашылғанына 50 жыл (1964)

7 қараша Социалистік Еңбек Ері **Ш. Арғымбаевтың** туғанына 95 жыл (1919-2004)

7 қараша Ақын, жазушы, журналист, Ертіс ауданының Құрметті азаматы **М. К. Жаманбалиновтың** туғанына 90 жыл (1924 - 2010)

25 қараша Ұлы Отан соғысының ардагері, қоғам қайраткері **Қ. Ә. Жұмабековтың** туғанына 90 жыл (1924)

25 қараша Суретші **А. В. Гулиннің** туғанына 65 жыл (1949)

29 қараша Кеңес Одағының Батыры **Қ. Қамзиннің** туғанына 95 жыл (1919-1944) *

29 қараша **Павлодар колчакшылардан азат етілгеніне** 95 жыл (1919)

30 қараша Ғалым, филология ғылымдарының докторы **Л. К. Жаналинаның** туғанына 70 жыл (1944)

қараша **Баракпаев совхозы Пограничник** атына өзгертілгеніне 60 жыл (1954)

қараша **Павлодар қ. және Екібастұз қ. автодромның** ашылғанына 40 жыл (1974)

қараша **Павлодар облысы клиникалық иммунология облыстық орталықтың** құрылғанына 25 жыл (1989)

қараша Павлодар қ. **Советов көшесі Академик Бектұров көшесі болып** өзгертілгеніне 10 жыл (2004)

ЖЕЛТОҚСАН

2 желтоқсан	Журналист, ақын, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі, Қазақстан Журналистер одағының мүшесі **С. Баязитовтың** туғанына 70 жыл (1944)*
7-11 желтоқсан	Павлодар қ. **алғашқы Бүкілодақтық Васильев оқулары** өткізілгеніне 25 жыл (1989)
13 желтоқсан	Ғалым, заң ғылымдарының докторы **Е. Ғ. Жақышевтың** туғанына 80 жыл (1934-2000)*
20 желтоқсан	Социалистік Еңбек Ері **П. Т. Антоновтың** туғанына 110 жыл (1904-1980)
20 желтоқсан	Актер, ҚазКСР Еңбек сіңірген әртісі **Ж. Тұрсыновтың** туғанына 100 жыл (1914-1979)
23 желтоқсан	Ақын **П. Васильевтің** туғанына 105 жыл (1909-1937)
24 желтоқсан	**Облыстық депутаттар одағына бірінші сайлау** өткізілгеніне 75 жыл (1939)
25 желтоқсан	**Ертіс №1 көмір кені** іске қосылғанына 60 жыл (1954)
28 желтоқсан	Ғалым, филология ғылымдарының докторы **Н. Қ. Демесиновың** туғанына 85 жыл (1929-2001)
30 желтоқсан	**Павлодар картон-рубероид зауытының** пайдалануға берілгеніне 40 жыл (1974)
желтоқсан	Павлодарда **Кеме жасайтын және кеме жөндейтін шеберхана** құрылғанына 115 жыл (1899)
желтоқсан	Павлодар қ. **«Известия Павлодарского ревкома» газетінің алғашқы нөмірі** жарыққа шыққанына 95 жыл (1919) (1920 ж. 29 ақпанға дейін шығарылды)
желтоқсан	**Ертіс - Қарағанды каналының** пайдалануға берілгеніне 40 жыл (1974)

АЙЫ МЕН КҮНІ БЕЛГІСІЗ КҮНДЕР ТІЗІМІ

Шоң би Елігеұлының туғанына 260 жыл (1754-1886)
Шорман би Күшікұлының туғанына 215 жыл (1799-1837)*
Орыс тарихшысы, Павлодар өңірін зерттеуші **Ф. Н. Усовтың** туғанына 17 жыл (1839-1888)
Екібастұз көмір кендерін алғаш рет ашқандардың бірі **Қ. Пішембаевтың** туғанына 170 жыл (1844-1932)
Ертіс өңірінің **Павлодар - Жамантұз аумағында ең ірі көмір орны** ашылғанына 150 жыл (1864)
Әнші, ақын және халық композиторы **Қ. Әлсейітовтың** туғанына 130 жыл (1884-1933)*
Ақын, жазушы, драматург, аудармашы, педагог **Ж. Аймауытовтың** туғанына 125 жыл (1889-1931) *
Ақын-импровизатор, қоюшы режиссер **Т. Арғынбаевтың** туғанына 125 жыл (1889-1940)*
ҚазКСР Еңбек сіңірген әртісі, әнші **Ж. Тоғандықовтың** туғанына 125 жыл (1889-1978)*
Публицист, Павлодар өңіріндегі денсаулық сақтау ұйымдастырушысының бірі **А. Ж. Сейітовтың** туғанына 120 жыл (1894-1937)*
Алаш қайраткері, публицист, журналист **М. С. Саматовтың** туғанына 120 жыл (1894-1938)
Қоғам қайраткері **Н. Тілеубердиннің** туғанына 120 жыл (1894-1971)
Кеңес Одағының Батыры **И. В. Бабиннің** туғанына 115 жыл (1899-1944)
Ертіс өңірінің Павлодар аумағында алғашқы **Воскресенск темір жолы** салынғанына 115 жыл (1899)
Журналист, қазақ тіліндегі Павлодар облыстық «Қызыл Ту» газетінің редакторы (1936 - 1937) **Ә. Аяпбергеновтің** туғанына 110 жыл (1904-1938)
Мемлекет және қоғам қайраткері **Ш. Тәукехановтың** туғанына 110 жыл (1904-1968)
Жолқұдық ауылы (қазіргі Аксу қ. ауылдық аймағы) құрылғанына 110 жыл (1904)
Ұлы Отан соғысына қатысқан, әскери басшы, гвардия полковнигі **Ә. Баймолдиннің** туғанына 105 жыл (1909-1944)
Ғалым, алғашқы жерге орналастырушы - инженер **А. Әбішевтің** туғанына 105 жыл (1909-1990)
Голубовка (Ертіс ауданы), **Ольгина, Константиновка, Новопокровка, Успенка, Лозовое, Коволевка** (Успен ауданы), **Красиловка** (Шарбақты ауданы), **Харьков** (Ақтоғай ауданы), **Луганск, Розовка, Сычевка** (Павлодар ауданы) **ауылдарының** құрылғанына 105 жыл (1909)
Мемлекет қайраткері, Ұлы Отан соғысының ардагері **Д. А. Асановтың** туғанына 100 жыл (1914-1998)
Актер, режиссер, ҚазКСРО-ның еңбек сіңірген әртісі **А. Қ. Шаймерденовтің** туғанына 100 жыл (1914)
Калиновка, Львовка (Қашыр ауданы), **Богатырь** (Успен ауданы), **Богдаров-**

ка, Назаровка, Татьяновка (Шарбақты ауданы) **ауылдарының** құрылғанына 100 жыл (1914)

Опера әншісі, музыкант **Н. Б. Баязитовтың** туғанына 95 жыл (1919-1943)

Ұлы Отан соғысының ардагері, Даңқ орденінің Толық кавалері **Б. Х. Хайдаровтың** туғанына 95 жыл (1919-1945)

Ұлы Отан соғысының ардагері, Даңқ орденінің Толық кавалері **С. Рубаевтың** туғанына 95 жыл (1919-1945)

Мемлекет қайраткері, Қазақ КСР еңбек сіңірген мәдениет қызметкері **Х. Ә. Абылғазиннің** туғанына 95 жыл (1919-1980)

II, III дәрежелі Даңқ ордендерінің иегері **М. Мақауовтың** туғанына 90 жыл (1924-2007)

Славгород-Құлынды-Павлодар темір жолы эксплуатацияға енгеніне 90 жыл (1924)

Қарқаралы-Баянауыл-Павлодар даңғыл жолы бойынша автобустық хабарлама ашылғанына 85 жыл (1929)

КСРО МҚК генерал-майоры **Ж. Б. Марденовтің** туғанына 80 жыл (1934)

Павлодар облысындағы аудандық партия комитетінің алғашқы әйел хатшысы **А. Б. Байзақованың** туғанына 80 жыл (1934)

Майқайында бірінші алтын алынғанына 80 жыл (1934)

Павлодар қ. **нан комбинатының** ашылғанына 75 жыл (1939)

Лебяжі аудандық ауруханаңың ашылғанына 75 жыл (1939)

Көркем өнерпаздардың бірінші облыстық олимпиадасы өткеніне 70 жыл (1944)

Театр және кино актері **Ж. А. Искаковтың** туғанына 65 жыл (1949-2006)

Екіжылдық мейірбикелер мектебінің (Павлодар медициналық колледж) ашылғанына 65 жыл (1949)

Павлодар - Екібастұз арасында жолаушылар поездарының жүйелі қатынасы басталғанына 65 жыл (1949)

Павлодар ДОСААФ мектебінің құрылғанына 60 жыл (1954)

Успен аудандық балалар кітапханасының ашылғанына 60 жыл (1954)

Бозшакөл 4-ші санатты темір жол станциясының ашылғанына 60 жыл (1954)

Железин ауданында **Уәлиханов ауылының** құрылғанына 55 жыл (1959)

Облыстық балалар кітапханасының ашылғанына 55 жыл (1959)*

Ауыл шаруашылықты механизациялау Шарбақты училищесі негізінде **облыстағы алғашқы механизациялау-электрификациялау техникумының** ашылғанына 50 жыл (1964)

Павлодар қ. **А. Гайдар атындағы орталық балалар кітапханасының** ашылғанына 50 жыл (1964)

Кенжекөл ауылында кітапхана ашылғанына 50 жыл (1964)

Павлодар мемлекеттік педагогикалық институтында педагогика және психология кафедрасының ашылғанына 50 жыл (1964)

Павлодар қ. **№2 қалалық ауруханаңың** ашылғанына 50 жыл (1964)

Павлодар қ. **Ақмола көшесі Сейфуллин көшесі** болып өзгертілгеніне 50 жыл (1954)

Май ауданы Көктөбе ауылында **Б. Жылқыбаев атындағы өнер мектебінің** ашылғанына 45 жыл (1969)
Павлодар қ. **№4 балалар кітапханасының** ашылғанына 45 жыл (1969)
Павлодар қ. **№15 көпшілік кітапханасының** ашылғанына 35 жыл (1979)
Екібастұздағы ГРЭС-1 эксплуатацияға берілгеніне 30 жыл (1984)
Павлодар қ. **қалалық жұқпалы аурухана** салынғанына 30 жыл (1984)
Павлодарда **«Наурыз» - ежелгі көктем мерекесі** жаңғыртылғанына 25 жыл (1989)
ЖҚТБ-мен күрес пен емдеу облыстық орталықтың ұйымдастырылғанына 25 жыл (1989)
Павлодар облысында **«Невада-Семей» қоғамдық қозғалысы** басталғанына 25 жыл (1989)
Екібастұз қ. **«Атамұра» қазақ ұлттық мәдени орталықтың** ашылғанына 20 жыл (1994)
Павлодар индустриалды институты С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті болып өзгертілгеніне 20 жыл (1994)
Павлодар қ. **Бебель көшесі Естай көшесі** болып өзгертілгеніне 20 жыл (1994)
Облыстық перинаталдық орталықтың құрылғанына 15 жыл (1999)
«Эльпида» Павлодар облыстық грек этно-мәдени бірлестігінің құрылғанына 15 жыл (1999)
Павлодар сервис колледжінің құрылғанына 15 жыл (1999)
Павлодар гуманитарлық колледжінің құрылғанына 15 жыл (1999)

«ПАВЛОДАР ОБЛЫСЫНДА 2014 ЖЫЛЫ АТАЛЫП ӨТІЛЕТІН ЖӘНЕ ЕСКЕ АЛЫНАТЫН КҮНДЕР» КҮНТІЗБЕСІНЕ БЕРІЛГЕН ҚЫСҚАША АНЫҚТАМАЛАР МЕН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

4 ҚАҢТАР **ТӨЛЕУБЕК ҒАББАСҰЛЫ ҚОҢЫРДЫҢ туғанына 75 жыл (1939)**

Журналист, Қазақстан Журналистер одағының мүшесі, «Құрмет белгісі» орденінің иегері Төлеубек Ғаббасұлы Қоңыр 1939 жылы Май ауданы, Аршалы ауылында туған.

Орта мектепті ерте бітіріп, еңбек жолын зауытта жұмыскер болып бастады. 1955 жылы 7 қыркүйекте облыстық «Қызыл Ту» газетінде корректор болды. 1956-1961 жылдары ҚазМУ-дың журналистика факультетінде оқыды.

Павлодар облыстық «Қызыл Ту», «Тың өлкесі» газеттерінде аға тілші, 1956 жылдан бастап «Қызыл Ту» газетінде (облыстық «Сарыарқа самалы» газеті) бөлім меңгерушісі, жауапты хатшы, редактордың орынбасары қызметтерін атқарды. Қазіргі кезде «Ұстаздар газетінде» қызмет жасайды.

«Боздақтар», «Аршалы ардақтылары», «Бөкейханнан Баубекке дейін» және т.б. кітаптардың авторы.

Т.Қоңыров Польша, Болгария, Ресей, Қазақстандағы халықаралық конкурстарға қатысқан. Бұл конкурстарда лауреат атанып, премияларға ие болған.

Көп жылдық еңбегі, ірі табыстары үшін Республикалық Жоғары Кеңесінің құрмет грамотасымен, медальдарымен, облысымызда алғашқы мемлекеттік «Құрмет белгісі» орденімен марапатталған.

Әдебиеттер:

Жақып М., М. Жәқып, Т. Қоңыр. – Ұлылар жүрген жол адастырмайды. – Павлодар, 1999. – 78 б.

Қоңыр Т. Аршалы ардақтылары. – Павлодар, 2001. – 196 б.

Қоңыр Т....Деген екен. – 2002. – 38 б.

Қоңыр Т. «Қаныш елі» альбом-кітаптың тұсаукесері. «Қазақтың Қанышы». – оқырман қуанышы // Есімі-ел есінде. – Павлодар, 2000. – 79 – 81 б.

Қоңыр Т. Ағаның соңғы сөздері (Естеліктер). – Павлодар, 2002. – 36 б.

Қоңыр Т. «Шұға» әңгімелері. Жат жерде жүріп жасқанбай. – Павлодар: ЭКО, 2004. – 54 б.

Қоңыр Т. Көненің көзі, асылдың сынығы дерсің...: [Ардагер, ұстаз Жидебай Көкенұлы Арықбаев жайлы] // Сарыарқа самалы. – 2013. – 21 ақпан. – 19 б.

Қоңыр Т. Қаламгер әрі ұстаз: [Республиканың белді журналистерінің бірі – Зейнел – Қабиден Әйтімов 80 жаста] // Сарыарқа самалы. – 2010. – 7 желтоқсан. – 7 б.

Қоңыр Т. Төре ауылынан шыққан азамат: [Баянауыл тумасы Сержан Бегенұлы Жармұхамедов жайлы] // Сарыарқа самалы. – 2013. – 7 мамыр. – 6 б.

Қоңыр Т. Шәкірат осындай еді: [Шәкірат Ғабдышұлы Қожахметов жайлы] // Сарыарқа самалы. – 2013. – 5 қаңтар. – 10 б.

5 ҚАҢТАР

ПАВЛОДАР ОБЛЫСТЫҚ ӘДІЛЕТ ДЕПАРТАМЕНТІНІҢ құрылғанына 75 жыл (1939)

Қазақ КСР юстиция халық комиссарының 1939 жылдағы 5 қаңтардағы № бұйрығымен Халық депаутаттары Павлодар облыстық Советі атқару комитеті жанынан Қазақ КСРО Юстиция Халық комиссариатының басқармасы құрылды.

Павлодар облысы бойынша Қазақ КСР Халық комиссариаты басқармасының бастығы әр жылдарда П.Д.Ермаков, Коновалов Г.А., Смирнов В.А., Карамов А.Г., Тілегенов И. және т.б. болды.

1946 жылы Қазақ КСР Юстиция Халық комиссариаты Қазақ КСР Юстиция министрлігі болып қайта құрылуына байланысты облыстық әділет басқармасы Қазақ КСР Юстиция министрлігінің еңбекшілер депутаттары Павлодар облыстық Кеңесінің жанындағы басқармасы деп аталады және сот басқармасы органы ретінде ұйымдастырылды, ал облыстық соттар халық соттарына ұйымдастырушылық – әкімшілік қызметті орындау міндетінен босатылып, тек сот органдары ғана болып қалды.

Облыстық әділет басқармасына халық соттарының қызметіне ұйымдастырушылық-практикалық басшылық ету, сондай-ақ, Қылмыстық және азаматтық істерді қараған кезде олардың заңдарды қолдануына, судьялардың сайлаушылар алдында есеп беруіне бақылау жасау, сот органдарының штаттары мен сметаларын, облыстағы халық соттарының жүйесі, сайлауға жататын судьялар мен халық заседательдерінің саны туралы ұсыныстар жасау міндеті жүктелді.

Павлодар облыстық Юстиция басқармасының қарамағында қылмыстық және азаматтық істер жөніндегі екі коллегиясымен облыстық сот және 15 сот учаскесі болды.

Сонымен қатар юстиция басқармасы нотариалдық кеңселер мен адвокатура президиумының жұмысына басшылық етті.

1956 жылғы тамызда Қазақ КСР Юстиция министрлігі таратылуына байланысты Павлодар облыстық юстиция басқармасы таратылды. Оның қызметі облыстық сотқа берілді.

Бүкіл Қазақстандағы сияқты, 1970 жылы Павлодар облысында халық депутаттары облыстық Кеңесі атқару комитеті жанынан жаңадан юстиция басқармасы құрылды.

Атқару комитетінің 1971 жылғы 29 маусымдағы он үшінші шақырылған бірінші сессиясында Иван Степанович Мерзонов бөлімнің тұңғыш бастығы болып бекітілді. Ол бұл қызметте 1986 жылдың тамызына дейін істеді. Агрощенко Александр Павлович (1986-1992 ж.ж.); Тұрсұнбеков Ақылжан Турсунбекұлы(1992-1999 ж.ж.); Момбеков Нурлан Нургалиұлы (1999-2000 ж.ж.); Дубаев Рашид Култайұлы(2000 – 2002 ж.ж.); Кожамжаров Темирболат Жанайдарұлы(2002-2005 ж.ж.); Дубаев Рашид Култайұлы (2005 –2009 ж.ж.); Жолдыбаева Ғалия Тағыбердіқызы (2009 ж. – 2012г.), Қантарбаев Ардақ Амангельдіұлы (2012 жылы қыркүйек айынан қазіргі кезге дейін).

/Материал Павлодар облыстық әділет департаментінің сайтынан алынды/

11 ҚАҢТАР **ҚАБДЫЛ-ҒАЛЫМ НАСЫРҰЛЫ ҚАРЖАСОВТЫҢ туғанына 60 жыл (1954)**

Қаржасов Қабдыл-Ғалым Насырұлы 1954 жылы 11 қаңтарда Павлодар облысы, Ертіс ауданындағы Үлгілі ауылында туған. Суретші, кескіндемеші. Н.В. Гоголь атындағы Алма-Ата шығармашылық училищесін бітірді (1980). Ұстаздары: А.Қ.Жұбанов, А.А.Ақанаев. Қазақстан Суретшілер одағының мүшесі (1988), Президент сыйлығының лауреаты (1998). Қазақ халқының сәндік қолданбалы көркемөнер дәстүріне сүйене отырып, пластикалық және үлгілік жүйеде өзінің жеке стилін дамытқан. Негізгі шығармалары: «Ана суреті» (1986); «Раушан» (1987); «Достар» (1988); «Айнұр» (1992); «Шырын» (1992); «Сонар» (1993); «Дабыл» (1994); «Көзқарас» (1999); «Таным» (2000). Көптеген көлемді триптихтардың - еңбектердің авторы: «Оқу мен өндіріс» (чеканка, 1987); «Ежелгі Қазақстан казынасы» емдеу-сауықтандыру «Химзауыт» (ағаш, кескін, 1990); «Ұмытылмас есімдер» Майқайың ауылындағы мектеп-интернатындағы жазбалар кешені (1992); «Дала әуені» Ақтоғай ауылының МҮ (жазба, 1993); «Абай шығармашылығы» № 10 мектеп (жазба, 1994).

Әдебиеттер:

Ғалым Қаржасов = Galym Karzhasov: каталог / фото: А. Биченев, Е. Ниязов, Т. Нургазин, В. Бугаев; Павлодар облысы әкімдігі.- Алматы, 2012.- 62 б.

***

Әубәкірова А. Қоңыр – құпия өмірдің үні: (Суретші Ғалымжан Қаржасовтың бір суреті туралы ой) // Ақиқат. – 2012. – №6. – 106 – 107 б.

Еділқызы Л. Тамырластық тіні / [Астана қаласының Қазіргі заманғы өнер мұражайында Қазақстан-Венгрия дипломатиялық байланыстарының 20 жылдығына орайластырылған Марат Тұқсайытовтың, Жұмахмет Мырзахметовтың, Қабдыл-Ғалым Қаржасовтың көрмесі ұйымдастырылды] // Егемен Қазақстан. – 2012. – 25 сәуір. – 12 б.

Есімханова А. Суретшілер тілінде: [Облыс орталығында көркемсурет музейінде «Дәуір үні» атты көрме ашылды] // Сарыарқа самалы. – 2011. – 8 желтоқсан. – 3 б.

Жұматов А. Үлгіліден шыққан академик: [ПМПИ-де танымал қылқалам шебері – Қабдыл-Ғалым Қаржасовпен кездесу өткізілді] // Шаһар. – 2012. – 20 қаңтар. – 5 б.

Жұматов Ғ. Суретші Қабдыл-Ғалым Қаржасов: «Бейнеледім қаламмен ел тынысын»// Сарыарқа самалы. – 2004. – 15 қаңтар. – 6 б.

22 ҚАҢТАР **ЛАСКЕР ҚАЛИҰЛЫ СЕЙІТОВТЫҢ туғанына 75 жыл (1939)**

Сейітов Ласкер Қалиұлы 1939 жылы 22 қаңтарда қазіргі Баянауыл ауданында дүниеге келген. «ҚазКСР-нің еңбек сіңірген әртісі» (1981). Екібастұз қаласында орта мектепті бітіріп, Қарағанды педагогикалық институтының тарих-филология факультетіне оқуға түседі (1956). Қарағанды педагогикалық

институтында оқи жүріп, Қарағанды облыстық телерадиокомитетінде жұмыс істейді. 1962-1992 жылдары Алматыдағы Қазақ Республикалық телевизиясында қызмет етті. Қазақ радиосында диктор, бағдарлама жүргізушісі, корректор, редактор болды. 1977-1994 жылдары Қазақ зағиптар қоғамында қызмет етке... Л.Қ. Сейітов қазақ жазушыларының 286 кітабын жазбаға түсірген.

Әдебиеттер:

Сейітов Л. Өмірге құштарлық өрге сүйреген: [Экономика ғылымдарының докторы, академик Байболат Әубәкіров жайлы] // Сарыарқа самалы. – 2005. – қаңтар. – 12 б.

15 АҚПАН

ШӘКЕН АЙМАНОВТЫҢ туғанына 100 жыл (1914 – 1970)

Айманов Шәкен (Шаһкерім) – актер, режиссер, КСРО халық артисі. Болашақ актер 1914 жылы 15 ақпанда қазіргі Павлодар облысының Баянауыл ауданында туған. Ол кішкентай кезінен жездесі Қали Байжановтың әндерін тыңдап өскен. Ауыл мектебін бітіріп, Семейдегі педагогикалық техникумға оқуға түскен. Семей мұғалімдер техникумында оқып жүргенде 1932 жылы Алматыдағы Қазақ драма театрына шақырылады. Ш. Айманов 1932–1933 жылғы маусымнан театрға жұмысқа қабылданды.

1947–1951 жылдары қазіргі Қазақтың академиялық драма театрының бас режиссері болды. «Абай әндері» (1945), «Жамбыл» (1947) көркем фильмдерінде күрделі экрандық бейнелерді сомдады. 1953 – 1970 жылдары «Қазақфильм» студиясының көркемдік жағын басқарып, қазақ кино өнерінің өркендеуіне үлкен үлес қосты. Оның қойған көркем фильмдері: «Махаббат туралы аңыз» (1953), «Алдар көсе» (1965), «Атамекен» (1966), «Найзатас баурайында» (1968). Көрермен қауымның ой-талғамынан шыққан «Біздің сүйікті дәрігерім» (1958) мен «Тақиялы періште» (1969) фильмдері ұлттық кино өнерінде комедиялық жанрды дамытудағы соны ізденістерімен ерекшеленді. Оның соңғы қойған «Атаманның ақыры» (1970) фильмі режиссер Айманов шығармашылығының биік шыңына айналды.

Ш. Айманов Қазақстан Кинематографистер одағын ұйымдастыруға қатысып, одақ басқармасының 1-хатшысы (1958 – 1970) қызметін атқарды. КСРО Мемлекеттік сыйлығының (1952) және Қазақ КСР-і Мемлекеттік сыйлығының (1968) лауреаты. 1970 жылы 24 желтоқсанда Мәскеу қаласында жол апатынан қайғылы қазаға ұшырады; Алматы қаласында жерленді. Алматы қаласының көшесі (1972) және «Қазақфильм» студиясы (1984) Айманов есімімен аталады. Ол тұрған үй мен киностудия ғимаратына мемориалдық тақта орнатылған.

Әдебиеттер:

Құсанбек Б. Бір сәт және бүкіл ғұмыр. – Алматы: Раритет, 2012. –368 б.

* * *

Бодаубай Б. Сал – серінің сарқыты: [Шәкен Айманов туралы ой толғау] // Егемен Қазақстан. – 2010. – 27 қаңтар. – 7 б.

Жұмабай Н. Шәкенді жоқтау: [Хабиба Елебекованың Шәкен Аймановты еске алуы] // Қазақ әдебиеті. – 2013. – 31 қаңтар (№3/4). – 9 б.

Кино корифейіне құрмет: [Шәкен Аймановтың туғанына 95 жыл] // Ана тілі. – 2009. – 12 – 18 ақпан (№6). – 3 б.

Молдайыш С. «Шәкенді ұмытпайды дархан елі…» // Шаһар. – 2009. – 5 ақпан. – 4 б.

Шәкен Аймановтың айтқандары // Найзатас. – 2013. – №2. – 183 – 185 б.

Шәкеннің алтыбақаны: [Шәкен Аймановтың шығармашылығы жайлы] // Сарыарқа самалы. – 2009. – 19 ақпан. – 4 б.

15 АҚПАН

«САРЫАРҚА САМАЛЫ» ГАЗЕТІНІҢ жарыққа шыққанына 85 жыл (1929)

1929 жылдың 15 ақпанында Павлодар өңіріндегі қазақ баспасөзінің негізі қаланды. Бұл күні «Сарыарқа самалы» газетінің негізін қалаушы округтік «Кеңес туы» газетінің алғашқы нөмірі жарық көрді. Алғашқы редакторы – Бейсенбай Кенжебаев. Газет алғашқы екі-үш ай бойы аптасына бір рет екі мың дана тиражбен шығарылған. Елімізде шаруашылықты ұжымдастыру қозғалысына байланысты 1930 жылдың 14 ақпанынан бастап басылым атауы «Колхоз» деп өзгертілді. Ал 1938 жылдың 14 сәуірінен «Қызыл Ту» деген атпен шыға бастады. Газеттің қоғам өміріндегі орны, журналистерінің белсенділігі ескеріліп, 1979 жылы 15 наурызда «Қызыл Ту» газеті «Құрмет Белгісі» орденімен наградталады. Қазақстан Республикасы өзінің дербес тәуелсіздігін жариялағаннан кейін 1991 жылдың екінші жартысынан бері «Сарыарқа самалы» деген атпен жарық көруде. Газеттің бүгінгі бас редакторы – Асыл Әлімжанұлы Әбішев. 2000 жылы «Сарыарқа самалы» Қазақстан Президенті Н. Ә. Назарбаевтың Алғыс хатымен марапатталды. Газет Ертістің Павлодар өңірімен қатар еліміздің барлық облыстарына және Ресейдің Алтай, сондай-ақ Моңғолияның Баян-Өлгий өлкелеріне тарайды. Бүгінгі апталық тиражы – 44 мыңнан асып отыр. Газет аптасына үш мәрте – сейсенбі, бейсенбі және сенбі күндері жарық көреді.

Әдебиеттер:

Аймақ өмірінің айнасы: Павлодар облыстық «Сарыарқа самалы» газетіне 80 жыл. – Павлодар, ЭКО, 2009. – 160 б.

* * *

Ардагерлер – абройымыз! // Сарыарқа самалы. – 2013. – 16 ақпан. – 3 б.

Артықбаев Ж. Қазақ шекарасы үшін күрес // Сарыарқа самалы. – 2011. – 21 шілде. – 4 – 5 б.

Амантайұлы Ж. Мұрасы мәңгі қаламгер // Сарыарқа самалы. – 2012. – 11 желтоқсан. – 1 б.

Асубаев М. Қазыналы қара шаңырақ // Сарыарқа самалы. – 2009. – 8 желтоқсан. – 8 б.

Ахмеди І. Ұлағат жемісі // Сарыарқа самалы. – 2013. – 27 маусым. – 19 б.

Біздің Нұрбол – жүлдегер: [Қазақ журналистері арасында II республикалық

«Алтын қалам» шығармашылық байқауында «Сарыарқа самалы» газетін шолушысы Нұрбол Жайықбаев екінші дәрежелі жүлдесіне ие болды] Сарыарқа самалы. – 2011. – 10 желтоқсан. – 6 б.

Ер еңбегін ел бағалайды: [Облыстық «Сарыарқа самалы» газетінің б редакторы М. М. Омаровты құрметті еңбек демалысына шығарып салу арналған салтанатты кеш өтті] // Сарыарқа самалы. – 2011. – 27 қазан. – 6 б.

Жұматов Ғ. Тарих осылай жасалды: [Облыстық «Сарыарқа самалы басылымының шығу тарихы жайлы] // Сарыарқа самалы. – 2009. – 12 ақпан. – 4 б

Қабдуахит Ә. Біздің басылым – көш басында: [«Сарыарқа самалы облыстық газетінің ғаламтордағы сайты «Мемлекеттік тілдегі үздік сай аймақтық байқауында жүлделі I орынды иеленді] // Сарыарқа самалы. – 2012. 3 қараша. – 5 б.

Қоңыр Т. Ардагерлер: [Павлодар облыстық «Сарыарқа самалы» газетінд қызмет еткен Қалижан Бекхожин және Қиса Арықов туралы] // Сарыарқ самалы. – 2013. – 30 шілде. – 6 б.

22 АҚПАН

АРМАН ҚАНИДЫҢ туғанына 60 жыл (1954)

Арман Қани 1954 жылы 22 ақпанда Павлодар қаласында туған. Ақын, Қ зақстан Жазушылар одағының мүшесі, журналист, «Ертіс дидары» газетін редакторы.

Жаяу Мұсаның туған жиеншары, Мәдидің аталас ағайынының ұрпағы, Ар қаның екі бірдей күрескер ақын-композиторын өмірде де, өнер де өзіне үл тұтып өскен.

Алғашқы өлеңдеріне 1980 жылдардың бас кезінде, республикалық әд би басылымдар беттерінде қазақ поэзиясының көрнекті тұлғалары Жұмеке Нәжімиденов, Қуандық Шаңғытбаев жылы лебіз білдіріп, шығармашылығын сәт сапар тілеген. Тұңғыш жинағына Қазақстанның Халық жазушысы Мұз фар Әлімбай толымды пікір білдірді.

1969 жылы Павлодар қаласындағы №3 мектеп-интернатта оқып жүрге кезінде, ұлтшыл жасөспірімдердің «Жас ұлан» атты жасырын саяси ұйымы құрып, жұртшылықты кеңестік отаршылдыққа қарсы бас көтеруге шақырға өлеңдер жазып, үнпарақтар таратқан. Ұйымды МҚК (КГБ) басқармасы әшк релеген соң, бірнеше серігімен бірге «Ұлттық саясат мәселесіндегі идеялы саяси қателігі үшін» деген айыппен комсомол қатарынан шығарылды, оқу-ү герім табеліне тәртібі «3» деген баға қойылып, «өз еркімен» мектептен қуылды Білім алу құқына қол сұғылып, баспасөз бостандығына шектеу қойылған о ұзақ жылдар бойы жұмысшы болып істеген. Сол кезеңде ұлтшылдық, азамат тық мұрат-мүддесін саяси іс-әрекеттер арқылы жүзеге асыруға ұмтылды: 198 жылы Павлодар қаласында бір топ серігімен Алматыдағы желтоқсаншылар үн қосуға әрекеттенді, 1989-1990 жылдары «Невада-Семей», «Азат» қозғалыс тарының, «Қазақ тілі» қоғамының Павлодар облыстық ұйымдарын құруға ат салысып, қоғамдық-саяси істерге белсене араласты.

Арман Қани орта мектепті де (1976 ж.), жоғары оқу орнын да (ПМУ-дың филология факультеті, 1995 ж.) өз құрбы-құрдастарынан көп кейін, сырттай оқып тамамдаған. 1990 жылдардың бас кезінен бері бұқаралық ақпарат құралдарында журналистік қызмет атқаруда. Қазір халықаралық «Қазақ тілі» қоғамының Павлодар облыстық ұйымы «Ертіс дидары» газетінің редакторы болып істейді.

Топтама өлеңі Қазақстан жас ақындарының «Қарлығаш» ұжымдық жыр жинағына (Алматы, 1984 ж.) енген. «Ар алдында» (Павлодар, 2001 ж.), «Қызыл түнектегі ақ бұрқақ», «Тамшылар» (Павлодар, 2004 ж.), «Шындықпен бетпе-бет» (Алматы, 2006 ж.), «Жұлдызды тұман» (Павлодар, 2008) жыр жинақтары жарық көрген.

Арман Қани – Қазақстан шығармашыл жастары «Жігер» фестивалі дипломының иегері (Алматы, 1983 ж.), Павлодар қаласы шығармашыл зиялылары «Қауышу» слётінің «Жылдың үздік ақыны» атағының иегері (2001 ж.), «Бір өлең – бір әлем» республикалық мүшәйрасының I орын жүлдегері (Алматы, 2008 ж.), Павлодар облысы мен облыстық радионың 70 жылдығына арналған «Туған жер – алтын діңгек» республикалық мүшәйрасы бас жүлдесінің жеңімпазы (Павлодар, 2008 ж.).

Әдебиеттер:

Қани А. Ар алдында: жыр жинағы. – Павлодар, 2001. – 108 б.

Қани А. Қызыл түнектегі ақ бұрқақ: жыр жинағы. – Павлодар: ЭКО, 2004. – 214 б.

Қани А. Сен және мен: жыр жинағы. – Астана: Фолиант, 2012. – 296 б. – (Ертіс – Баян кітапханасы).

Қани А. Тамшылар: жыр жинағы. – Павлодар: ЭКО, 2004. – 72 б.

Қани А. Шындықпен бетпе – бет: жыр жинағы. – Алматы: ҚАЗақпарат, 2006. – 178 б. – (Өлең өлкесінде).

* * *

Қаниев Арман // Қазақстан жазушылары: анықтамалық / құраст.: Қ. Саят, Қ. Жұмашева. – Алматы, 2009. – 229 б.

Амантайұлы Ж. Жерлес қаламгерлердің кітаптары шықты // Сарыарқа самалы. – 2012. – 28 сәуір. – 6 б.

Қани А. «Ертістің Павлодар өңірі» энциклопедиясы жарық көрді // Ертіс дидары. – 2013. – 15 мамыр. – 1 б.

Қани А. Кереку – Баянауыл өңіріндегі Желтоқсан жаңғырығы // Жас Алаш. – 2011. – 6 желтоқсан. – 4 б.

Солтанбаев З. Жақұт жинақ: [Арман Қанидың «Сен және мен» өлеңдер жинағы жайлы] // Сарыарқа самалы. – 2012. – 25 қазан. – 17 б.

21 СӘУІР **СЕРІК ИМАНТАЙҰЛЫ ЖАҚСЫБАЕВТЫҢ туғанына 80 жыл (1934)**

Журналист, өлкетанушы, тау инженері, СССР Журналистер одағының мү шесі (1987), ҚР Журналистер одағының мүшесі (1994), ҚР Минералды ресурс тар Академиясының корреспондент-мүшесі (1997), профессор (2000), Көмі өнеркәсібінің Құрметті қызметкері (1983), Екібастұз қаласының Құрметті аз маты (1995).

Серік Имантайұлы Жақсыбаев 1934 жылы Новосібір облысында туған. Б лалық шағы Павлодар өңірінде өткен. 1952 жылы № 10 Абай атындағы орта қ зақ мектебін бітірген. 1952-1957 жылдары Қазақ кен-тау (қ. Сәтбаев атындағ Қазақ ҒТУ) институты тау факультетінде оқыды. Кейін инженер және ғалы ретінде барлық еңбек жолын Екібастұзда өткізді.

1980 жылы С. Жақсыбаев «Экономическая эффективность добыч угля с применением роторной техники» тақырыбы бойынша кандидаттық диссертация қорғады. 1960 жылы Екібастұз жерін игеру және біздің өлк тарихы туралы материалдар жинақтай бастады. Екібастұздың 45 жылдығын арналған А.Жақсыбаевтың «Шаги Экибастуза» атты тарихи очерктер кітабы жарыққа шықты.

Серік Жақсыбаев облыстың қоғамдық-саяси өміріне белсенді қатысуда Ғалым-зерттеуші ретінде Бұқар-Жыраудың 325 жылдық мерей тойын дайындау үкімет комиссиясының мүшесі болды. М. Сәрсекенің «Қаныш елі» кітабын рецензия жазғандардың бірі.

Еңбек және қоғамдық қызметі үшін С. Жақсыбаев үкімет және ведомстволық, оның ішінде Халықаралық бейбітшілікті қорғау комитет (Париж қ.) медалдарымен марапатталған.

Әдебиеттер:

Жақсыбаев С. И. Қазақтың түп тегі туралы.- Павлодар: ЭКО, 2005. – 144 б.

Жақсыбаев С. Ақбеттау – Ақбет қыз: [Өлкетану] // Отарка. – 2012. – 2 наурыз (№13). – 5 б.

Жақсыбаев С. Әулие – бірімізге ортақ: [Екібастұз қаласындағы мешіт туралы] // Сарыарқа самалы. – 2013. – 24 қаңтар. – 17 б.

Жақсыбаев С. Ежелгі арғытүркілер // Алаш.- 2011. – №5. – 4 – 9 б.

Жақсыбаев С. Кемел ойлы ақын: (Жерлесіміз) // Отарка. – 2012. – 6 желтоқсан (№49). – 7б.

Жақсыбаев С. Шыңғыс ханның нақылдары: [Ел аузынан] // Сарыарқа самалы. – 2012. – 27 қыркүйек. – 15 б.

Жақсымбекова А. Тарихи туынды жарық көрді:[Жақсыбаев Серіктің жаңа кітабы жарық көрді] // Экибастузское обозрение. – 2012. – 5 сәуір (№14). – 7 б.

Исакаева М. Өлкетануға еңбек сіңіргендер: [С. Торайғыров атындағы облыстық кітапханада жерлес өлкетанушыларға арналған көрсеткіштердің тұсаукесері болды] // Шаһар. – 2009. – 24 қыркүйек. – 6 б.

Молдайып С. Екібастұз энциклопедиясы жарыққа шықпақ: [Аталмыш ең бекті жинастырып, реттеп, редакциялауды қолға алған экономика ғылымдары

ның кандидаты, ҚР минералды ресурстар академиясының мүше корреспонденті, ПаУ-дың профессоры С.И.Жақсыбаевпен сұхбат / әңг. С. Молдайыш] // Сарыарқа самалы. – 2003. – 25 ақпан. – 5 б.

22 СӘУІР

ПАВЛОДАР ОБЛЫСЫНДА ТЫҢ ИГЕРУ БАСТАЛҒАНЫНА 60 ЖЫЛ (1954)

Соғыстан кейінгі жылдары Павлодар облысы баяу қарқында дамыды. Облыстың экономикалық дамуына 1954 жылғы 5 ақпанда тың игеру жұмыстарының басталуы күшті серпіліс берді. Павлодар облыстық атқару комитеті және Қазақстан Компартиясы Павлодар обкомының бюросы «1954-1955 жылдары тың және тыңайған жерлерді игеру туралы» Қаулы қабылданды. 25 ақпанда Павлодарда жаңа жерлерді өз еркімен игергісі келетін жастардың жиналысы өтті. 28 ақпанда Павлодар қаласына Алматыдан тың игерушілердің алғашқы отряды келді, 6 наурызда тың игеруге Мәскеуден комсомолшылар келді. 1953-1959 жылдары 200 мыңнан астам адам тың игеруге келді.

1954 жылы 13 наурызда ҚазССР Министрлер Кеңесі «бидай совхоздарын ұйымдастырып және совхоздарда тың және тыңайған жерлерді игеру есебінен 1954-1955 жылдары бидай өндірісін арттыру туралы» Қаулы қабылдады. 2,5 млн. га тың және тыңайған жерлер игерілді. Егістік алқабы 4 есеге, бидайды сатып алу 14 есеге артты. Павлодар облысындағы тыңда қуатты астық совхоздары пайда болды: «Голубовский», «Комсомольский», «Западный», Ленин атындағы, Куйбышев атындағы, «Пограничник», «Михайловский», «Плодородный», «Агрономия», «Коминтерн» және т.б.

1959 жылы облыс халқы 455 мыңнан астам адамды құрады, 71,1 % ауылдық жердің тұрғындары, 25,6 % тұрғылықты тұрғындар. Мамандардың саны 5 есеге жуық артты, механизаторлардың саны ұлғайды.

Әдебиеттер:

Жұматов Ғ. Тәлімді жылдар ойға оралады: [Тың және тыңайған жерлерді игерудің 50 жылдығы қарсаңында] // Сарыарқа самалы. – 2004. – 10 қаңтар. – 3 б.

Константинов Н. Жасампаз жылдар жаңғырығы: [Тың және тыңайған жерлерді игерудің 50 жылдығы қарсаңында] // Сарыарқа самалы. – 2003. – 19 сәуір. – 6 б.

Рахимов Е.К. 1954-1964 ж.ж Павлодар облысында тың және тыңайған жерлерді игеру// Өлкетану. – 2002 – N2. – 91 – 96 б.

25 СӘУІР

АЛЕКСАНДР ИВАНОВИЧ БИБИННІҢ туғанына 75 жыл (1939 – 2009)

Көркемсуретші, монументалист, Қазақстан Суретшілер одағының мүшесі. Қазіргі Павлодар облысы, Железин ауданы, Береговое ауылында дүниеге келген.

Н.В. Гоголь атындағы Алматы сурет училищесін бітірген (1965). Ұстаз ры: А.Г. Ғалымбаева, М.С. Кенбаев, А.М. Черкасский. Қазақстан суретші Одағының мүшесі (1971). 1965 жылдан станоктық көркемсурет және граф када, монументалды және қолданбалы өнерде жұмыс істеді. Көркемсурет ш ғармалары ой терендігімен және бейне-пластикалық экспрессиясымен ере шеленеді: «Мелодии лета» (1965), «Эхо прошедшего времени» (1967), «Ко и люди» (1967). 90-жылдары туындылары программалық сипатқа ие, ол так рыптардың аукымдылығымен, композициялардың мазмұндылығымен, бей үндестігінің эмоциялылығымен ерекшеленеді: «Купающиеся в радуге» (199 «Кони и солнце» (1991), «Отречение апостола Петра» (1994); «Осенний пи (1995); «Портрет Е. Евтушенко»(1999).

Әдебиеттер:

Есімханова А. Суретшілер тілінде: [Облыс орталығында көркемсур музейінде «Дәуір үні» атты көрме ашылды] // Сарыарқа самалы. – 2011. – желтоқсан. – 3 б.

29 СӘУІР **МАРУАН РАХМЕТҚЫЗЫ ТАНАШЕВАНЫҢ туғанына 75 жыл (1939)**

Танашева Маруан Рахметқызы 1939 жылы 29 сәуірде Павлодар облысы Железинка ауданы Победа колхозында дүниеге келген. 1964 жылы ҚазМУ-ді бітірген. 1965 жылдан ҚазМУ-нің химия факультетінде лаборант, ассистент аға оқытушы болды. 1974 жылдан доцент. 1989 жылы Қазақ химигі, химия ғылымдарының докторы атағына ие болды.

Негізгі ғылыми еңбектері аноргаиикалық қосылыстар түзетін экстрлеу жү йесінің физика-химиялық анализіне арналған. 5 авторлық куәлігі бар.

Әдебиеттер:

Танашева М.Р. Бор шикізатын өңдеуге арналған экологиялық тиімд технологиялық жүйелердің қондырғыларын таңдау тәсілдері / Ж. Е. Джакупова Л. К. Бейсембаева, Н. А. Убайдулаева // Әл-Фараби атындағы ҚҰУ хабаршысы Химия сериясы. – 2011. – №4. – 187 – 189 б.

4 МАМЫР **СӘЛКЕН ХАСЕНҰЛЫ СҰБХАНБЕРДИННІҢ туғанына 100 жыл (1914-1986)**

Сәлкен Сұбханбердин 1914 жылы 4 мамырда Павлодар облысы Баянауыл ауданы Жаңажол ауылында туған. 1933 жылы Семей қаласында Қазақстан өлкелік фармацевтика техникумын бітіріп, сол техникумда оқу бөлімінің меңгерушісі, 1935-1938 жылдары директоры болды. 1938-1944 жылға дейін Алматы №1 дәріхана меңгерушісі болып, кейін республикалық дәріханалар басқармасының бастығы қызметін атқарды. 1944-1945 жылдары Алматы және

алдықорған облыстарының Сарқанд, Октябрь, Гвардия аудандарында атка- комитетінің председателі, 1945-46 жылдары Жамбыл облыстық денсаулық ақтау меңгерушісі болды. 1948 жылы Қазақстан бас дәріхана басқармасының астығы, Қазақ КСР Денсаулық сақтау министрлігінің коллегия мүшесі болып ағайындалды.

С.Сұбханбердин 1959 жылы Ленин орденді И.М.Сеченов атындағы Москва едицина институтының фармацевтика факультетін бітірген. 1966 жылы фар- ацевтика ғылымдарының кандидаттық диссертациясын қорғады. 1968 жылы лымға доцент ғылыми дәрежесі берілді.

Ғалым «Здравоохранение Казахстана» журналының редколлегия және СРО Денсаулық сақтау министрлігінің «Фармацевтика» журналының ре- акция кеңесінің мүшесі болды. С.Сұбханбердин фармацевтика тақырыбына эптеген ғылыми еңбектер, монографиялар жазды. Сонымен бірге драмалық ығарма жазумен шұғылданды. «Шындық», «Сатып алған ауру», «Құсайын а», «Елжан» және т.б. пьесалары оның «Шындық» (1977) атты жинағына ен- н. Екі рет «Құрмет Белгісі» орденімен, бірнеше медальдармен және Қазақ СР Жоғарғы Кеңесінің грамоталарымен марапатталған. «Қазақ КСР-ң Еңбек ңірген фармацевті», «КСРО Денсаулық сақтау ісінің үздігі» атақтары берілген.

Әдебиеттер:

Сұбханбердин С. Шындық. Пьесалар жинағы. – Алматы, 1977. – 140 б.

Сұбханбердин С.Х. Дәрі-дертке дауа, жанға шипа. – Алматы, 1994 – Т.1 – 6 б., Т.2. – 360 б.

Сұбханбердин С. Ермұхан досым есімде: [Тарих ғылымдарының докторы, рофессор Е.Бекмахановтың туғанына 90 жыл] // Сарыарқа самалы. – 2005. – қаңтар. – 4 б.

***

Сұбханбердин Сәлкен Хасенұлы // Қазақ совет энциклопедиясы. – 12 т. – лматы, 1977. – 10т. – 459 – 60 б. Сұбханбердин Сәлкен // Советтік Қазақстан азушылары: Био-библиографиялық анықтамалық.-Алматы,1987. - 582-583 б.

Әбілев Д. Шындық сыршылы: (медицина ғалымы, жазушы Сәлкен Сұбхан- рдиннің туғанына 80 жыл) // Қазақ әдебиеті. – 1994. – 29 сәуір. – 12 б.

10 МАМЫР

ӘЛКЕЙ ХАҚАНҰЛЫ МАРҒҰЛАННЫҢ туғанына 110 жыл (1904-1985)

Марғұлан Әлкей Хақанұлы – қазақтың ғұлама ғалымы, Бүкілодақтық Геог- фия қоғамының толық мүшесі, филология ғылымдарының докторы, Қазақ СР Ғылым академиясының академигі, Қазақстанның ғылымға еңбек сіңірген йраткері, профессор. Туған жері қазіргі Павлодар облысының Баянауыл ау- ны.

Ә. Марғұлан 1925-1931 жылдары Ленинградтың Шығыстану институтын гірді. 1934 жылы Ленинград мемлекеттік университетінің қоғамдық ғылым- р факультетінің Шығыс бөлімшесінде оқыды. 1926-1930 жылдары КСРО А-ның Қазақстан экспедициясы құрамында қазақтардың әдет-ғұрып, тұрмы-

сы мен өнерін зерттеді. 1930 жылы ҚазКСР Оқу халық комиссариатының ж
нындағы жаңа алфавит комитетінде ғылыми қызметкер.

Ол қазақ халқының тарихы мен әдебиетін зерттеуге зор еңбек сіңірді. Он
қаламынан туған тарих, археология, этнография, әдебиет және өнер салалар
на қатысты оңдаған кітап, үш жүзден астам ғылыми зерттеу және жүзден аст
энциклопедиялық мақалалар жарық көрді.

Әлкей Марғұланның ұзақ жылғы қоғамдық өмірдегі және ғылымда
үлкен еңбегі жоғары бағаланып, ол Ленин, Еңбек Қызыл Ту ордендерімен жа
бірнеше медальдармен марапатталды.

Әдебиеттер:

Марғұлан Ә. Ежелгі жыр, аңыздар: Ғылыми-зерттеу мақалалар.-Алмат
1985. – 368 б.

Марғұлан Ә. Зарлы көкекке: өлең // Таң-Шолпан. – 2002. – №5. – 124 б.

Марғұлан Ә. Шығармалары / құраст.: Д. Ә. Марғұлан. - Алматы: Алат
2012

Марғұлан Ә. Эпос тудырған ортаның мәдениетке қосқан үлесі. «Таңба
тас» жазуы // Қазақ тарихы. – Алматы, 1997. – 166 – 239 б.

* * *

Марғұлан Әлкей Хаканұлы (1904-1985) // Қазақ ССР: 4-томдық қысқа
энциклопедия.- Алматы, 1988. – 3 т. – 349 б.

Әлкей Марғұлан. 26-кітап / С.Торайғыров атындағы ПМУ-нің Е.Бекмах
нов атындағы «Өлке тарихы мен этнографиясын зерттеу орталығы»; Орталы
директоры А. Ж. Құдабаев. – Павлодар: ЭКО, 2003. – 233б. – (Кереку-Ба
кітапханасы; «Рухнама»)

«Академик Ә. Х. Марғұланның мұрасы»: ғылыми-практикалық конфере
циясы 12 мамыр 2004 жыл (2004-2006 ж.ж Мәдени мұра қалалық бағдар
масы аясында). Конференция материалдарының жинағы/Екібастұз қаласын
әкімі. Екібастұз қаласындағы мәдениет және спорт басқармасы. Екібастұз қ
ласындағы тарихи-өлкетану музейі.- Екібастұз, 2004. – 191 б.

Алдабергенов Қ. М. Бір туар дара тұлғалар / Е. М. Арын, Б. Т. Баткеева
Павлодар: ЭКО, 2003.- 364 б.

***

Әбділда Ж. Әлкей Марғұланның архиві // Ақ желкен. 2012. – №9. – 12 – 16 б.

Әлімбаев М. Тас кітап // Аңыз адам. – 2013. – қаңтар (№31). – 27 б.

Әсембаева Б. Марғұлан еңбектеріндегі және тұлғалар бейнесі // Әл – Фараб
атындағы ҚҰУ хабаршысы. Журналистика сериясы. – 2010. – №1. – 123 б.

Ғұлама: Тұлға. Тағдыр. Тағылым (Әлкей Марғұлан туралы естелік, мака
лалар, деректі әңгімелер, очерктер, өлең-арнаулар) / С. Торайғыров атындағ
Павлодар МУ.- Павлодар: ЭКО, 2004.- 254 б.

Бодыққызы Г. Әлкей Марғұлан мұрасы // Кітап патшалығы. – 2010. – №2.
34 – 38 б.

Келдібекова А. Ұлы ғұлама Марғұлан // Ертіс дидары. – 2009. – 24 маусым.
2 б.

Келдібекова А.Б. Ел рухын оятқан ғұлама // Шаһар. – 2010. – 4 ақпан. – 13 б.

Қайырбеков Ғ. Академик Әлкей Марғұлан // Аңыз адам. – 2013. қаңтар (№1). – 25 б.
Марғұлан Ә. Тамғалы тас сыры // Жас Алаш. – 2011. – №1. – 4 – 9 б.
Молдайышқызы Р. Әлкей Марғұланның өмірі мен қызметінің тарихи тізбесі: (хронологиялық тәртіп бойынша) // Аңыз адам. – 2013. – қаңтар (№1). – 5 – 9 б.
Тасбулатова А. Рухани үндестік // Алдаспан. – 2013. №1 – 2. – 2 – 3 б.
Тоқтағазы Е. Абай мен Әлкей Марғұлан // Қазақ тілі мен әдебиеті. – 2011. – №5. – 66 – 73 б.
Шапиян М. Әлкей Марғұлан туралы естеліктер // Аңыз адам. – 2013. – қаңтар (№1). – 13 – 15 б.

11 МАМЫР

ӘБИ САРҚЫНШАҚОВТЫҢ туғанына 80 жыл (1934)

Жол хабарлау инженері, ҚазССР көлігінің еңбек сіңірген қызметкері, Қазақстан Журналистер одағының мүшесі, Павлодар қаласының құрметті азаматы, Павлодар облысының құрметті азаматы. 1956 жылы Ташкент теміржол көлігінің инженерлер институтын бітірген.

Еңбек жолын Павлодар бекеті жолдары бойынша кезекшісі болып бастап, кейін Павлодар бекетінің кезекшісі, бекет инженері, пойыз диспетчері, жолдар бөлімінің кезекшісі, Павлодар бекетінің бастығы, Павлодар жолдары бөлімі бастығының орынбасары қызметтерін атқарған. 1975-1996 жж. – Павлодар жолдары бөлімінің бастығы. 1996 ж. – Қазақстан Республикасы көлік және коммуникациялар министрлігінің бас кеңесшісі. 1999 ж. – «Қазақстан темір жолы» РМК бас директорының кеңесшісі. 2001 ж. – «Қамқор» қоғамдық қорының президенті, солтүстік аймақ бойынша «Қазақстан темір жолы» АҚ президенті орынбасарының өкілі (2003 ж.).

Қазақстан Компартиясының қалалық және облыстық комитеттеріне мүше ретінде бірнеше рет, Павлодар обком партиясы бюросына мүше болып, қалалық және облыстық халық депутаттары кеңесіне депутат ретінде, Павлодар қаласы әкімдігінің коллегия мүшесі, Павлодар облысындағы мемлекеттік қызмет жөніндегі Қазақстан Республикасының Агенттігі Кеңесінің мүшесі. КПСС-тің XXVII съездінің, Қазақстан Компартиясы XVII съездінің, теміржол көлігі қызметкерлерінің ОК кәсіподақ кеңесінің XXIII съездінде, Қазақстан кәсіподақтарының XVI съездінде делегаты ретінде сайланды.

Әдебиеттер:

Сарқыншақов Ә. Бағалай білгенге – бақ тұрады: [ҚР Премьер министрі Кәрім Мәсімовтың нағашы атасы Кәрім Әжібеков жайлы] // Түркістан. – 2010. – 28 қазан. – 10 б.
Сарқыншақов Ә. Достығымыз жарасқан жандармыз // Сарыарқа самалы. – 2012. – 1 желтоқсан. – 10 б.
Сарқыншақов Ә. Теміржол саласы: бүгін және ертең: [Көлік және байланыс қызметкерлер күні] // Сарыарқа самалы. – 2010. – 31 шілде. – 1, 5 б.

Сарқыншақов Ә. Ұмытылмайтын тарихи сәттер: (12 сәуір – ғарышкерлер күні) // Сарыарқа самалы. – 2011. – 9 сәуір. – 8 б.

24 МАМЫР

СӘБИТ ДӨНЕНТАЕВТЫҢ туғанына 120 жыл (1894-1933)

Сәбит Дөнентаев 1894 жылы қазіргі Павлодар облысында шаруа отбасында дүниеге келген. Жас кезінен ескіше хат танып, кейіннен Павлодар медресесінде оқыды. Мұғалім жалдап, орысша сауатын ашады.

1916 жылы патша үкіметінің қазақтарды тылдағы қара жұмыстарға алу жөніндегі жарлығы бойынша Екібастұз шахтасында, кейін Рига маңындағы майдан шебінде окоп жұмыс қазу жұмысында болған.

Туған еліне қайта оралғаннан кейін Семей қаласындағы мұғалімдер даярлайтын курста оқыды. 1919 –1922 жылдар арасында қазақ ауылдарында мұғалім, халық соты қызметтерін атқарды.

1928 жылдан бастап С. Дөнентаев «Қазақ тілі» газетінің редакциясында жұмыс істеп, барлық күш жігерін қазақ әдебиетін дамытуға жұмсайды.

С. Дөнентаевтың «Қиялым» деген тұңғыш өлеңі 1913 жылы «Айқап» журналында басылып шықты. 1915 жылы Уфа қаласында «Ұсақ-түйек» деген атпен шыққан өлеңдерінің алғашқы жинағы жарық көрді. Ал, 1957 жылы шығармаларының академиялық жинағы шықты.

С. Дөнентаевтың ақындық қызметі екі кезеңге бөлінеді. Бірінші кезеңі – 1912-1918 жылдар арасы, екінші кезең – кеңес дәуіріндегі шығармашылығының үлгісі 1918-1928 жылдар арасы.

Ақынның «Заман кімдікі», «Доска», «Замандастарға», «Балалық» және т. б. өлеңдері халықтың азаттыққа ұмтылу арманын суреттейтін реалистік шығармалар болды.

С. Дөнентаевтың кеңес дәуіріндегі өлең-жырларында өмір шындығы жаңа жақты, кеңінен қамтылған. Ақын шығармалары тақырып, жанр, көркемдігі жағынан да әр алуан болып келеді.

С. Дөнентаев өз дәуірінің қоғамдық шындығын кең жырлаған, қазақ әдебиетінің өткір сатиралық стильді қалыптастырған ірі суреткер ақын.

Әдебиеттер:

Дөнентаев С. Бозторғай.- Алматы: Мектеп, 1989. – 144 б.

Дөнентаев С. Заман кімдікі: тандамалы / құраст., жауапты ред. А. Ж. Құдабаев; бас ред. Е. Арын.- Павлодар: ЭКО, 2011. – 88 б.

Дөнентаев С. Ұрпағыма айтарым: өлең, әңгіме, очерк, фельетон, мақала, естеліктер.- Алматы: Жазушы, 1989.- 304 б.

Дөнентаев Сәбит. 21-кітап / С.Торайғыров атындағы «Өлке тарихы мен этнографиясын зерттеу орталығы»; Орт. дир. А. Ж. Құдабаев. – Павлодар: ЭКО, 2003. – 128 б. – (Кереку-Баян кітапханасы; «Рухнама»)

Оңғарова Ш. Ғасырдың құрдас сырласы. Сұртай Абылқасымұлының әдеби мұрасы. – Алматы, 2013. – 376 б.

***

Абылқасымұлы С. Сәбит Дөнентаев: [арнау] // Ғасырдың құрдас сырласы (Сұртай Абылқасымұлының әдеби мұрасы). – Алматы, 2013. – 217 – 218 б.

Бықай Ф. Алыптардың серігі: (Сәбит Дөнентаевқа Ақсу қаласында ескерткіш – бюст орнатылды) // Егемен Қазақстан. – 2012. – 9 қазан. – 12 б.

Жайықбаев Н. Алыптардың есімін асқақтатқан Ақсу!: [Ақсу қаласында Иманжүсіп Құтпанұлы атындағы спорт сарайы және Сәбит Дөнентаевтың ескерткіші ашылды] // Сарыарқа самалы. – 2012. – 27 қыркүйек. – 1, 2 б.

Қабылденова Қ. Ақын құрметіне ескерткіш ашылды: [Ақсу қаласында қазақ ақыны, журналист Сәбит Дөнентаевтың ескерткіші ашылды] // Регион. kz. – 2012. – 28 қыркүйек. – 2б.

Мушетова М. Ерекше дарын иесі // Сарыарқа самалы. – 2009. – 3 ақпан. – 4 б.

Хибадуллина А. Сәбит Дөнентаевтың журналистік қызметі // Ақиқат. – 2010. – №9. – 120 – 123 б.

18 ТАМЫЗ ҚАЖЫМҰРАТ ҚҰСАНҰЛЫ СМАҒҰЛДЫҢ туғанына 75 жыл (1939 – 2009)

Ақын, сатирик, Қазақстан Журналистер одағының мүшесі Смағұл Қажымұрат Құсанұлы 1939 жылы 20 тамызда РФ Новосібір облысы Қарасуық ауданының Жоғарғы Баян ауылында туған. 1954 жылы жеті жылдық мектепте оқып, оны бітірген соң, Б.Ахметов атындағы педагогикалық училищеге түсіп, 1958 жылы бітіріп шықты. Қ.Смағұл еңбек жолын қазіргі Ақтоғай ауданының Аққөл ауылында мұғалімдік қызметінен бастады. Ақын алғаш рет «Қызыл Ту» газетінде 1954 жылы жарияланды. Басылым бетінде балауса өлең-жырлары жарық көре бастады. 1962 жылы ҚазМУ-ң журналистика факультетіне түсіп, оны 1967 жылы аяқтайды.

Журналист «Сарыарқа самалы» («Қызыл Ту») облыстық газетінде қызмет істеді. Әр жылдарда облыстың талай шаруашылықтарында болып, ауылшаруашылығының тіршілік-тынысын жан-жақты қамтыды. Поэзияны ерекше құрметтеп, үлкен талғаммен қарайтындығының бір себебі де сол, экономикалық бағыттарда қалам тарта жүріп, жыр-толғауларының легін үлкен эпикалық шығармаларға жалғай білді. Қ. Смағұлдың шығармашылығындағы еселі еңбекті, үлкен әзірлікті танытатын «Жазықсыздар» поэмасы. Көлемі жағынан да, көтерген тақырыбы жағынан шоқтығы биік. Бұл үлкен эпикалық туындыға өзек болған 1937-1938 жылдардағы репрессия кезінде жазықсыз жапа шеккен ел азаматтарының қасіретті тірлігі, қайтпас ерлігі. Сол секілді «Тағдырлар», «Батырлық туралы жыр» дастандары да ел басынан өткерген қилы замандар мен үндес жатыр. Жазушыны облыс оқырмандары көбінесе сатира сарбазы ретінде таниды. Бұл «Қалжыңдауға қалайсың?», «Бәрін де біліп жүрміз» деген сынсықақ топтама кітаптары жарық көргендіктен және «Қышқыл күйіс, мысқыл мүйіс» секілді сынға, әзілге, мысқылға арналған беттерді ұйымдастыра отырып, оған өз шығармашылығымен қатысқандықтан да «Сарыарқа самалының» сықақшысы» атына ие болған. Қ. Смағұлдың «Ана махаббаты», «Шәкірттер вальсі», «Наурыз келді», «Ұстаздар ұясы» атты өлеңдеріне сазгер Назымбек

Дүкенбай ән жазса, Қайырбек Сатиев «Сарбаздар маршы», «Ағажан-ардағым» туындыларын сахнаға шығарды.

Әдебиеттер:

Смағұл Қ. Бәрін де біліп жүрміз. – Алматы, 1988. – 64 б.

Смағұл Қ. Тағдырлар. – Павлодар, 2000. – 448 б.

Смағұл Қ. Ауылдастар – бауырластар / әні: Н. Дүкенбайдікі // Сарыарқа самалы. – 1999. – 19 тамыз. – 4 б.

Смағұл Қ. Бұрсайшы қазақшаға көңіліңді / әні: Н. Дүкенбайдікі // Ертіс дидары. – 2001. – 25 мамыр. – 4 б.

Смағұл Қ. Маған ыстық Қарасуық: өлеңдер // Сарыарқа самалы. – 1999. – 19 тамыз. – 5 б.

Смағұл Қ. Ойлар мен шабыт тоғысы: өлеңдер // Сарыарқа самалы. – 2003. – 16 тамыз. – 8 б.

Смағұл Қ. Ана туралы толғау: өлең // Сарыарқа самалы. – 2002. – 14 желтоқсан. – 6 б. (Жалғасы келесі сандарда).

Смағұл Қ. Өмірде өшпейтұғын із қалдырған: өлең // Сарыарқа самалы. – 2001. – 25мамыр. – 25 б.

Смағұл Қ. Ұлы жүрек жаңылма дүрсіліннен: өлең // Сарыарқа самалы. – 2002. – 7 маусым. – 8 б.

***

Жұматов Ғ. Таңдаған тұлғалы орын жыр көшінен // Сарыарқа самалы. – 1999. – 19 тамыз. – 4 б.

Әміржанұлы К. Қажымұратқа!: өлең // Сарыарқа самалы. – 1999. – 19 тамыз. – 4 б.

Дүкенбай Н. Керекуім / сөзі: Қ. Смағұлдікі // Сарыарқа самалы. – 2003. – 28 қаңтар. – 4 б.

Дүкенбай Н. Туған жер / сөзі: Қ. Смағұлдікі // Сарыарқа самалы. – 2003. – 15 сәуір. – 4 б.

Дүкенбай Н. Сағындым Баянымды / сөзі: Қ. Смағұлдікі // Сарыарқа самалы. – 2007. – 3 қараша. – 6 б.

7 ҚЫРКҮЙЕК **РҰСТЕМ БЕЙСЕНҰЛЫ ОМАРОВТЫҢ туғанына 95 жыл (1919 – 1988)**

Омаров Рүстем Бейсенұлы 1919 жылы қазіргі Павлодар облысы Лебяжі ауданы Шарбақты селосында туған. 1937-1939 жылдары Ленинград музыкалық училищесін оқып, 1954 жылы Алматы консерваториясын бітірді. Музыкант жастайынан домбыра тартуды әкесінен үйренген. Белгілі күйші О.Қабиғожиннің шәкірті болған. 1934 жылдан Қазақтың халық аспаптар оркестрінде домбырашы, кейіннен домбыра тобының концертмейстері және домбырашы қызметін атқарды. 1936 жылы Москвада өткен қазақ әдебиеті мен өнерінің онкүндігіне қатысқан. Кеңес Одағы кезінде оркестр құрамында көптеген қалаларда, шет елдерде болып өнер көрсеткен. Р. Омаров қазақ халқының күй

мұрасына, әсіресе Құрманғазы күйлерін, оның орындаушылық дәстүрін жете меңгерген. Музыкант репертуарында Құрманғазының «Қайран шешем», «Машина», Тәттімбеттің «Саржайлау», Мәменнің «Санау», Динаның «Тойбастар» т.б. көптеген күйлері бар. Омаров Рүстем Бейсенұлы ҚазССР-н халық әртісі, 1967 жылдан ҚазССР-н еңбек сіңірген әртісі. Ұлы Отан соғысына қатысқан.

Әдебиеттер:

Омаров Рүстем Бейсенұлы // Қазақ өнері: Энциклопедия.- Алматы, 2002.- 538 б.

Омаров Рүстем Бейсенұлы // Қазақ ССР: Қысқаша энциклопедия.- 4 т.-Алматы, 1989. - 4 т.- 466 б.

Рахметова Т. Күйшілер байқауы: [Павлодар облысының 75 жылдығына орай Қазақ КСР-нің еңбек сіңірген әртісі Рүстембек Омаров атындағы аудандық күйшілер байқауы өтті] //Сарыарқа самалы. – 2013. – 23 ақпан. – 12 б.

26 ҚЫРКҮЙЕК ПАВЛОДАР КӨРКЕМСУРЕТ МУЗЕЙІНІҢ құрылғанына 50 жыл (1964)

1964 жылы құрылды. Бұл Қазақстанда құрылған екінші көркемсурет музейі еді. Бұған дейін тек Алматыдағы Т. Г. Шевченко атындағы Қазақ мемлекеттік көркемсурет галереясы ғана болды. 1965 жылдың 18-ші желтоқсанында келушілерге музей өз есігін айқара ашты.

40 жылғы жұмысында музейде кескіндеме, графика, мүсін, сәндік-қолданбалы өнер бұйымдарының қайталанбас жинағы қалыптасты. Музей қорларында 5500-ден астам экспонаттар бар. Жинақтаманың ең маңызды бөлігі – қайнар көзінен бастап Республиканың кәсіби өнерінің қалыптасу, даму үрдістерін түпкілікті бейнелейтін Қазақстан суретшілерінің еңбектері (XX ғасырдың басында салынған Н. Г. Хлудовтың пейзаждары, оның шәкірттері А. Бортниковтың, Н. Соловьевтың, Қазақстанның тұңғыш халық суретшісі Ә. Қастеевтің шығармашылығы). Сонымен қатар музей жинағында 1930-шы – 40-шы жылдары Қазақстанда жұмыс істеген көрнекті шеберлердің шығармалары өз орнын тапқан (А. Черкасский, В. Эйферт, Л. Леонтьев, П. Зальцман, С. Калмыков және т. б.). 1960-70-ші жылдар – Қазақстанда мықты ұлттық мектептің қалыптасқан уақыты. Осы кезде А. Ғалымбаеваның, Қ. Телжановтың, А. Степановтың, С. Айтбаевтың, Г. Исмаиловаңың, Е. Сидоркиннің, Ж. Шарденовтың және т. б. авторлардың картиналары жазылды. 1980-90-шы жылдарда белсенді жұмыс істеген суретшілердің шығармалары қызықты (Е. Толепбаев, К. Моллашев, А. Карпыков, Р. Хальфин және т. б.).

Музей коллекциясында Павлодардың алдыңғы қатарлы кәсіби суретшілері – Қ. Баймұлдиннің, М. Колмогоровтың, Ғ. Қаржасовтың, П. Лысенконың, В. Мартынцевтың, А. Бибиннің, А. Гулиннің, Ө. Шурановтың, Ә. Игембаевтың және тағы басқаларының жұмыстары жинақталған. Павлодарда 1919 жылдан 1929 жылға дейін тұрған белгілі орыс суретшісі В. П. Батуриннің (1863-1938) картиналары жинақтаманың мақтанышы болып табылады.

1990 – 2000-шы жылдардың басында Қазақстанның көркем өмірінің қазіргі үрдістерін бейнелей отырып, Павлодар облыстық көркемсурет музейі коллекциясын кеңейтіп, өз дамуын жалғастырып келеді.

Жыл сайын музей 15-тен астам экспозиция ұсынады. Бұл музей қорларынан алынған дәстүрлі тақырыптық іріктемелері, павлодарлық суретшілердің есептік және жеке көрмелері, фотокөрмелер, «М*АРТ» жастар жобасының көрмелері, балалар суреттерінің көрмесі, алдынғы қатарлы музейлердің жинақтарынан алынған көшпелі көрмелер.

Музейде өткізілетін суретшілермен кездесулер, мастер-класстар, экскурсиялар, көркем-әдеби және музыкалық кештер, презентациялар, бейнелеу өнері тарихы бойынша бейнефильм көрсетілімдері ерекше қызығушылық тудырады. Музей кеңес беру-сараптау қызметтерін көрсетеді, қала және облыстың оқу мекемелері үшін білім беру бағдарламаларына белсенді ат салысады. Музей әріптестіктерінің ішінде тек Қазақстан музейлері мен галереялары ғана емес, сонымен қатар Омбы мен Новосібір музейлері, Британ Кеңесі, Гете Институты, Сорос-Алматы қазіргі заман өнер орталығы, Халықаралық «Ашық музей» Ассоциациясы (ХАА), Ресей музейлерінің Ассоциациясы (РМА) бар.

13 ҚАЗАН **КӨШЕР МҰҚАНОВТЫҢ туғанына 85 жыл (1929)**

Мұқанов Көшер 1929 жылы 13 қазанда Павлодар облысы Май ауданы Құркөл селосында туған. 1953 жылы Москва геология барлау институтын бітіргеннен 1961-62 жылдары СССР ҒА-н Рудалы кендер геологиясы институтында кіші ағаға ғылыми қызметкер болды. 1962 жылдан ҚазССР ҒА-н институтында геохимиялық лабораторияның меңгерушісі. Геология-минералогия ғылымының докторы. Негізгі ғылыми еңбектері рудалық геохимия, пайдалы қазбаларды іздеудің геохимиялық тәсілдері, жеке элементтердің геохимиясы мәселелеріне арналған.

Әдебиеттер:

Мұқанов Көшер // Қазақ ССР: Қысқаша энциклопедия. – 4 т. – Алматы, 1988. – 3 т. – 383 б.

Қоңыр Т. Профессордың кітабы // Сарыарқа самалы. – 1997. – 12 сәуір

16 ҚАЗАН **ЛЕБЯЖІ АУДАНЫНЫҢ құрылғанына 75 жыл (1939)**

Бұрын Семей губерниясына қараған Бескарағай ауданы 1939 жылы 16 қазаннан Бескарағай, Лебяжі, Май аудандары болып үшке бөлінеді. Жер көлемі 8,1 мың км². Тұрғын халық саны 19,6 мың адам (1999). Ауданда ірілі-ұсақты 15-16 көлдер, 20-25 бұлақтар бар. Аудан көршілес Алтай өлкесімен, Семей облысымен, осы облыстың Шарбақты, Павлодар аудандарымен шектеседі.

Облыс орталығынан Омбы-Алматы-Семей автожолымен байланысады. Жері-сары топырақты, құмдауытты, топырағында ылғал ұзақ сақталынбайды. Орманы Алтай өлкесімен шектеседі. Екі орман шаруашылығы бар. Олар 160 мың гектар жерді алып жатыр. Ауданның негізгі бағыты – қой шаруашылығы. Аудан радиация қауіпті зонасына жатады. Климаты континенталды. Қантардағы орташа температурасы –17° –18° С, шілдеде +20° +21°С. Даласында қасқыр, қоян, суыр, сарышұнақ; суында үйрек, қаз тіршілік етеді. Территориясында 11 ауыл-аймақ бар: Лебяжі, Восточный, Жамбыл, Қазын, Қызылағаш, Қызыләскер, Майқарағай, Майлыбай, Шақа, Шарбақты, Ямышев. 1940 жылдан бері «Аққу үні» деп аталатын аудандық газет шығады.

Әдебиеттер:

Қайдаров Н. Лебяжі ауданының тарихы /1939-1999/: Ауданның 60 жылдығына арналады. – Павлодар, 1997. – 196 б.

Павлодар облысының топонимиясы: Лебяжі ауданы («Прометей» бағдарламасы бойынша) = Топонимия Павлодарской области: Лебяжинский район (В рамках программы «Прометей»). – Павлодар: С.Торайғыров атындағы ПМУ, 2005. – 147 б.

* * *

Ауылдың жаңа бағыттары: (Облыс әкімі Ерлан Арын жұмыс сапарымен Лебяжі ауданында болды) // Шаһар. – 2012. – 8 маусым. – 3 б.

Әміре Ф. Берекелі жәрмеңке ұласты: [Облысымыздың 75 жылдық мерейтойына орай Баянауыл, Май, Лебяжі аудандарының Павлодар қаласындағы күндері аталып өтті] // Сарыарқа самалы. – 2012. – 6 қараша. – 1, 3 б.

Бижанова А. Елу жылдық белес: [Қазы ауылдық округтің құрылғанына 50 жыл] // Сарыарқа самалы. – 2011. – 3 қараша. – 3 б.

Есімханова А. «Басты мақсат – өнімділікті арттыру»: [Лебяжі ауданының шаруашылығы туралы] // Сарыарқа самалы. – 2011. – 24 мамыр. – 1 б.

Есімханова А. Елім деп еміренген ерлер ерлігі – ұрпақ жадында: [«Біздің жерлесіміздің ерлігі» атты көшпелі көрме, Ұлы Отан соғысының батыры Әбілхайыр Баймолдиннің туған жеріне – Лебяжі ауданына аялады] // Сарыарқа самалы. – 2013. – 31 қаңтар. – 3 б.

«Жұмыспен қамту –2020» бағдарламасы: кімге не берді?: (Арнаулы бет) // Сарыарқа самалы. – 2013. – 12 ақпан. – 5 б.

Жұмыспен қамтудың жасампаз бағдарламасы: [«Жұмыспен қамту – 2020» бағдарламасын орындау бойынша облыс көрсеткіштері] // Сарыарқа самалы. – 2012. – 1 наурыз. – 4 – 5 б.

Қабдуахит Ә. Білім ордасының белесі: [Лебяжі ауданындағы Ямышев ауылдық округінің Тілектес елді – мекенінде жергілікті мектептің 40 жылдық мерейтойы аталып өтілді] // Сарыарқа самалы. – 2012. – 25 қазан. – 8 б.

Лебяжі ауданы тәуелсіздік жылдарында // Сарыарқа самалы. – 2011. – 20 қазан. – 4 – 5 б.

Лебяжі ауданында оң өзгерістер мол: (Ауданның экономикалық – әлеуметтік жағдайы жайлы) // Сарыарқа самалы. – 2010. – 24 маусым. – 4 – 5 б.

«Мақсұтым – тіл ұстартып, өнер шашпақ» облыстық көркемсөз оқулары: (Абай поэзиясы білгірлерінің облыстық көркемсөз оқулары ашылды) // Ертіс дидары. – 2013. – 27 тамыз (№8). – 1 б.

Молдайып С. Ел ырысын молайту – жауапты іс: [Облыс әкімі Ерлан Арын жұмыс сапарымен Лебяжі ауданында болды] // Сарыарқа самалы. – 2012. – 5 маусым. – 2 б.

«Туған жер – алтын бесігім» атты корме: [Май ауданы Аққу ауылдарының Мәдениет үйлерінде 2009 жылғы 7 қазанда Май және Лебяжі аудандарының 70 жылдығына арналған ресроспективті фотоқұжаттық көрменің ашылуы болды] // Сарыарқа самалы. – 2009. – 13 қазан. – 4 –5 б.

16 ҚАЗАН

МАЙ АУДАНЫНЫҢ құрылғанына 75 жыл (1939)

Май ауданы Павлодардың оңтүстік-шығысында орналасқан. Аудан көлемі 18,1 мың км^2, халық саны 16,9 мың адам (1999). Оңтүстік-шығысында Шығыс Қазақстанмен, оңтүстік-батысында Қарағанды облысымен, батысында Баянауыл ауданымен және Ақсу қаласының ауылдарымен шектеседі. Солтүстігінде Ертіс өзенімен Аққу ауданымен айрылған. ҚазКСР-ы Кеңесінің жоғарғы Президиумының жарғысымен 1939 жылы 16 қазанда құрылады. Аудан полигонның қауіпті радиациялық зонасына жатқызылған. Ауданда қазақтар, орыстар, татарлар, немістер т. б. ұлттар тұрады. Аудан территориясында 11 ауыл бар: Көктөбе, Ақжар, Ақшиман, Баскөл, Кентүбек, Қазан, Қаратерек, Май, Майтүбек, Малайсары, Саты. 1930 жылдан бастап «Шамшырақ», ал 1955 жылдан бастап «Маяк» атты аудандық газет шығарылады. Аудан рельефі төмпешік-тегіс. Аудан пайдалы қазбаға бай: антрацитке қасиетімен жақын көмір, табиғи құрылыс материалдары, саз, мрамор, әктас, охра. Ауа райы тез континенталды. Ауданда Ертіс, Түндік өзендері, Қарасор, Алдамерген, Жаңатұз, Ақбота, Шақпақтұз, Үлкентұз көлдері бар. Даласында қасқыр, түлкі, қарсақ т.б. тіршілік етеді. Аудан ортасынан Көктөбе Павлодар қаласынан 120 км. алшақ Ертіс өзенінің солтүстік жағалауында орналасқан. Көктөбе арқылы Ақсу-Делеген теміржолдары, Павлодар – Шаған-Семей автожолдары өтеді. Аудан шаруашылығы – қой өсіру, егіншаруашылығы, жылқы табындығы және дән дақылдарды өсірумен де айналысады. Негізгі шаруашылығы – мал өсіру.

Әдебиеттер:

Қоңыр Т. Аршалы ардақтылары / ред. Қ. Смағұл. – Павлодар: ЭКО, 2001. – 194 б.

Пішенбаев Қ. Өмір естеліктері (естелік). – Алматы, 1997. – 191 б.

Сыздықов У. Б. Ертіс өңірінің өрендері. – Алматы: Қайнар, 1983. – 152.

* * *

Амантай Ж. Аудан әлеуметін арттыруды міндеттеді: [Облыс әкімі Ерлан Арын жұмыс сапарымен Май ауданында болды] // Сарыарқа самалы. – 2012. –

27 наурыз. – 2 б.

Амантай Ж. Жасындай жарқылдаған Жаңгір: [Май ауданындағы Байғабыл Жылқыбаев атындағы балалар өнер мектебі туралы] // Регион.kz – 2013. – 17 мамыр (№20). – 5 б.

Амантай Ж. Май шаруаларының көңілі жай: [Май ауданының шаруа қожалықтары туралы] // Сарыарқа самалы. – 2011. – 14 мамыр. – 2 б.

Амантайұлы Ж. Ауылда мешіт ашылды: [Май ауданына қарасты Қаратерек ауылында жаңа мешіт ашылды] // Сарыарқа самалы. – 2012. – 31 шілде. – 1 б.

Әбілқасова Б. Ескерткіш тақта ашылды: [Ашаршылыққа 80 жыл толуына орай Май ауданы, Қаратерек ауылында ескерткіш тақта ашылды] // Сарыарқа самалы. – 2012. – 12 маусым. – 9 б.

Әбішев А. Майтүбекте айта қалар жаңалық жетерлік: [Май ауданының Майтүбек ауылындағы әлеуметтік – мәдени жағдай жайлы] // Сарыарқа самалы. – 2010. – 2 қараша. – 6 б.

«Бұлдіршін» фестивалі: [Май ауданының Б. Жылқыбаев атындағы өнер мектебінде фестиваль өтті] // Шамшырақ. – 2013. – 4 мамыр (№18). – 2 б.

Қошеметке лайықты жан!:[Ұлы Отан соғысының ардагері Мағау Сыздықов жайлы] // Регион.kz. – 2013. – 24 мамыр (№21). – 4 б.

Қызырұлы М. Ауылдағы ағайын лебізі:[Академик Жабайхан Әбділдин 80 жаста] // Шамшырақ. – 2013. – 9 наурыз (№10). – 3 б.

«Шуағынан, ауырсам, жазылып ем...»: [Ақын, журналист Қайыр Жүніскалидің туғанына – 60 жыл] // Сарыарқа самалы. – 2013. – 6 маусым. – 10 б.

ҚАЗАН

Б. АХМЕТОВ АТЫНДАҒЫ ПАВЛОДАР ПЕДАГОГИКАЛЫҚ КОЛЛЕДЖІНІҢ ашылғанына 85 жыл (1929)

1921 жылы республикалық халық ағарту комиссариатының шешімімен Өскемен қаласында педкурс ашылып, соның негізінде 1923 жылы педтехникум қалыптасты. Қазақстан Ағарту Орталық атқару Комитеті 1929 жылы бұл оқу орнын Павлодар қаласына ауыстырды. Ол кезде 4 негізгі класс пен 1 дайындық тобында 90 оқушы ғана оқыған. Сол жылы қазақ балалары үшін тағы бір дайындық тобы ашылды. Кейін 1937 жылы педтехникум үш жылдық педагогикалық училище болып құрылды. 1930 жылы педтехникум облысымыздың жеті жылдық мектептері үшін алғашқы 51 түлектеріне жолдама берді.

Бейсен Ахметов атындағы педагогикалық колледж Павлодар қаласында 1929 жылы ашылған тұңғыш орта арнаулы оқу орны болып табылады. Бастапқы кезде техникум, кейін училище, бертінде колледж мәртебелерін иелеген 85 жылдық тарихы бар.

Павлодар педтехникумының ең бірінші түлектерінің бірі – Бейсен Ахметұлы Ахметов (1929-1933). ҚР Еңбек сіңірген мұғалімі, Ұлы Отан соғысының ардагері, бірнеше медальдар мен ордендердің иегері, Павлодар қаласының құрметті азаматы болды.

Б.А. Ахметов училищеге көп еңбек сіңірген. 1946-1972 жылдар арасында училищеде қызмет етті. 1996 жылы педколледжге Б. Ахметов есімі берілді. 1946 –1948 жылдары оқу орнын филология ғылымының докторы, профессор Г. Л. Мейрамов басқарды. Сол сияқты физика-математика ғылымдарының кандидаты С. Ы. Ыбыраев, ҚР Еңбегі сіңірген мұғалім Р. А. Молдабекова, филология ғылымдарының кандидаты З. Э. Гуттенлохер т. б. болды.

Ұлы Отан соғысында училищенің үйіне әскери госпиталь орналасты да, училище уақытша Семиярка ауылына көшірілді. 1941-1945 жылдары оқытушылар құрамы көп өзгерді. Күндізгі бөлімде оқитын оқушылар саны елеулі түрде қысқарды. Сол кезгі жағдайларға байланысты еңбектен қол үзбей оқитын болды. 1941 жылы сырттай оқитын 250 оқушы мезгілінен ерте бітіріп, ауыл мектептеріне жіберілді.

1972 жылдан 1989 жылға дейін училище директоры, «Құрмет Белгісі» орденінің иегері С. Қ. Құспанов училище ісін жақсарту жолында көп жұмыстар атқарды. 1936 жылы училище қазақша оқитын топтар ашты да, 1992 жылы қазақ бөлімі қалыптасты.

Педколледжде жүздеген оқытушы жұмыс істейді. Бұлардың ішінде бұрынғы одақтық, республикалық халық ағарту ісінің үздіктері, орден иелері бар. Олардың көбі өз пәнінің майталман шеберлері.

Әдебиеттер:

Жұмабайқызы Қ. Ұстаздар ұясы // Сарыарқа самалы. – 1999. – 2 қараша. – 4 б.

Компьютер сыныбы ашылды: [Б.Ахметов атындағы Павлодар педагогикалық колледжінде «Компьютерлік сауаттылық» курстары жұмыс істейді] // Егемен Қазақстан.- 2007. – 2 тамыз. – 10 б.

Қани А. Сурет сырына үңілсек... // Сарыарқа самалы. – 1999. – 4 қараша. – 10 б.

Нұрсейіт М. Жастық шақ өткен орда // Сарыарқа самалы. – 1999. – 2 қараша. – 4 б.

Шодыр Н. Белгілі де беделді оқу ордасы: [Б. Ахметов атындағы Павлодар педагогикалық колледжінің құрылғанына 80 жыл толуына орай салтанатты жиналыс өтті] // Сарыарқа самалы. – 2009. – 3 желтоқсан. – 3 б.

29 ҚАРАША

ҚАНАШ ҚАМЗИННІҢ туғанына 95 жыл (1919-1944)

Қанаш Қамзин 1919 жылы 29 қарашада қазіргі Ақсу ауданы Жолқұдық ауылында дүниеге келген. Әке-шешесінен ерте айырылған ол үлкен ағасының қамқорлығында өседі, отбасында бұл үшінші бала еді. Көп ұзамай ағасы Қанашты Павлодардағы қазақ балалар коммунасына орналастырады. 1936 жылы үздік оқушы ретінде жұмысшы факультетіне жіберіледі, оны бітірген соң ауылға жолдаманың орнына әскери комиссариаттан шақыру қағазы қолына тиеді. Соғыс басталған күні Қызыл Әскер қатарына шақырылды.

Лейтенант Қ. Қамзин 52-атқыштар дивизиясының 429 атқыштар полкының 3 –ротасында майданның қанша жолдарынан өтіп, 1944 жылы 13 сәуірде Молдованың Тирасполь ауданы Бычек селосының маңында Днестр жағасына жетеді. Полктың алдыңғы шебінде келе жатқын ротаға Днестрден өту, арғы жағадағы плацдарм жасау бұйырылды. 13 сәуірде жаудың артиллерия мен миномeттен атқылауы астында көктемде кемерінен шыққан Днестрді кешіп өтіп, дұшпанның алғы шебіне рота басып кіреді.

Молдова жаудан толық азат етіліп, Днестрден әрі – Румыния болатын. Гура-Букулуй үшін ұрыста 18 сарбазбен офицер Кеңес Одағының Батыры атанды. Соның бірі – Қанаш Қамзин болатын.

Кеңес Одағының Батыры Қанаш Қамзин мәңгі есте қалды. Молдовада оның есімі қастерлеп еске алынады. Молдованың азат етілуінің 55 жылдығында Қанаш есімі салтанатты жиында ерекше аталды.

Батыр есімі «Жолқұдық» совхозына берілді. Ақтоғай селосының бір көшесі Батыр атымен аталады. Павлодарда Батыр атындағы көшеде үлкен ескерткіш Қанаш Қамзинге арналған. 1966 жылы Жолқұдық ауылындағы мектепке Қанаш есімі берілді.

Әдебиеттер:

Камзин Қанаш // Боздақтар. – 3 т. – Алматы, 1994. – 1 т. – 161 б.

* * *

Ескерткіш ашылды: (Ақсу қаласында Кеңес Одағының Батыры Қанаш Қамзиннің мүсіні орнатылды) // Шаһар. – 2011. – 13 мамыр. – 2 б.

Әлиева Г. Ер есімі – ел есінде: (Ұлы Жеңістің 65 жылдығы қарсаңында) // Сарыарқа самалы. – 2010. – 28 қаңтар. – 17 б.

Жұмаділов Д. Батыр рухына тағзым: (Қанаш Қамзиннің 90 жылдығына орай) // Сарыарка самалы. – 2009. – 3 желтоқсан. – 3 б.

Мақажанова Қ. Ер есімі ел есінде сақталады: [Кеңес Одағының Батыры Қанаш Қамзин жайлы] // Сарыарқа самалы. – 2009. – 8 желтоқсан. – 7 б.

2 ЖЕЛТОҚСАН

СҮЛЕЙМЕН БАЯЗИТОВТЫҢ туғанына 70 жыл (1944)

Журналист, жазушы, ақын, өлкетанушы, аудармашы, мәшһүртанушы, ұстаз, Қазақстан Жазушылар одағының және Журналистер одағының мүшесі. 1944 жылы Павлодар облысы Баянауыл ауданында Ж. Шанин атындағы елді мекенінде дүниеге келген. Большевик орталау мектебін, Шөптікөл механизация училищесін, 1960 жылы Павлодар мал дәрігерлік техникумын және 1984 жылы ҚарМУ-дың филология факультетін бітірген. 1963-1967 жылдары әскерде қызмет етеді. 1971-1997 жылдары «Жеңіс» («Баянтау») газетінде әдеби қызметкер, бөлім меңгерушісі, редактордың орынбасары, 1997-1999 жылдары «Сарыарқа самалы» газетінің жеке тілшісі және аудармашысы қызметтерін атқарады. 1999 – 2008 жылдары Павлодар ауданына қарасты Красноармейка орта мектебінде қазақ тілі мен әдебиетінен сабақ берді. Аталған мектепте С.Торай-

ғыров атындағы әдебиет бірлестігін құрып, шығарма жазуға, өлең оқуға бейім бар балалармен жұмыс істеді. 1963 жылдан бері «Жұлдыз», «Жалын», «Ара», «Лениншіл жас», «Қазақ әдебиеті», «Тың өлкесі» және т.б. газет-журналдарда басылады. «Бастау», «Жыл он екі ай» өлеңдер жинағының авторы.

2005 жылы тек оқушылардың қаламынан туған өлең, әңгіме, ертегі, мақалардан тұратын «Менің алғашқы кітабым» атты жинағы, қазақ балалар поэмасының антологиясына «Жасыбай батыр» поэмасы жарық көрді.

С. Баязитовтың «Бастау» (1973), «Жасыбай батыр» (2009), «Хан ием» (2005) атты жыр жинақтары, «Құдіреті күшті бір Алла» атты әңгіме топтамалары, «Елсіздегі елес», екі кітаптан тұратын «Жаралы жердің жанары» атты повестері мен шағын әңгімелері, «Пайымдау», «Көне қазақтың қыныр қисыны», «Малайсары батырдың соңғы әзілі», «Бәлду, бәлду – бәрі өтірік», «Қызылтау-Желтау аясы», «Мәшһүртану өрісі», «Алаш арыстары» жинақтары жарық көрген. «Алаш арыстары» жинағының тұсаукесері Астана қаласындағы ҚР Ұлттық академиялық кітапханасында аталып өтті.

С. Баязитов жергілікті орыс ақындары О. Григорьеваның, Е. Игнатовскаяның, орыс, украин, ағылшын әдебиетінің классиктері Ф. Тютчевтің, Л. Украинканың, П. Неруданың, Р. Бехердің, М. Твеннің, В. Ирвингтің өлеңдері мен прозалық шығармаларын қазақ тіліне аударып, облыстық «Айдын», «Найзатас», республикалық «Әлем әдебиеті» журналдарына бастырды.

Ол 1975 жылы жас ақын – жазушылардың Павлодар қаласында өткен республикалық аймақтық кеңесіне қатысты. Облыстық «Қызыл Ту» газеті, облыстық комсомол комитеті бірлесіп ұйымдастырған «Ертіс өрені» жыр додасында жүлделі бірінші орынды жеңіп алды.

Облыстық журналистер сыйлығының лауреаты, 2011 жылы ҚР Тәуелсіздігінің 20 жылдығына орай оған «Әдебиет және поэзия» номинациясы бойынша облыс әкімінің гранты табыс етілді. 2012 жылы «Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігіне 20 жыл» мерекелік медалімен марапатталды. Баянауыл ауданының «Құрметті азаматы» атағы берілді. 2013 жылы облыс әкімі грантының степендияты.

Әдебиеттер:

Баязитов С. Бастау: өлеңдер. – Алматы: Жалын, 1979. – 32 б.+ CD-ROM

Баязитов С. Жасыбай батыр. – Павлодар, 2004. – 56 б.+ CD-ROM

Баязитов С. Құдіреті күшті бір Алла. – Павлодар, 2004. – 74 б.+ CD-ROM

Баязитов С. Хан ием. – Павлодар, 2005. + CD-ROM

Баязитов С. «Көне қазақтың» қыныр қисыны. – Павлодар: ЭКО, 2007. + CD-ROM

Баязитов С. Малайсары батырдың соңғы әзілі. – Павлодар: ЭКО, 2007. – 104 б.+ CD-ROM

Баязитов С. Қызылтау – Желтау аясы. – Павлодар: ЭКО, 2010. – 108 б.+ CD-ROM

Баязитов С. Алаш арыстары. – Астана: Фолиант, 2012. – 344 б. – (Ертіс Баян кітапханасы)

Баязитов С. Жаралы жердің жанары. – Павлодар: ЭКО. + CD-ROM

* * *

Баязитов С. Қошқардың қазасы: (әзіл) // Шаһар. – 2009. – 9 сәуір. – 16 б.

Баязитов С. Тағылымы мол тартымды шығарма: [жазушы Сабыр Сәбековтің «Тергеуші жазбалары» атты кітабы жайлы] // Сарыарқа самалы. – 2009. – 14 мамыр. – 5 б.

Баязитов С. Тіл өрісі аспанда ма?... («қоспасыз шындық») // Шаһар. – 2009. – 14 мамыр. – 13 б.

Баязитов С. Сырға да, мұңға да толы жырлар: [көрнекті ақын М.Мақатаевтың шығармашылығы жайлы] // Шаһар. – 2009. – 18 маусым. – 16 б.

Баязитов С. Автобекеттегі көріс: (әңгіме) // Шаһар. – 2009. – 12 қараша. – 12 б.

Баязитов С. Не десем екен...: (әңгіме) // Сарыарқа самалы. – 2009. – 3 желтоқсан. – 6 б.

Баязитов С. Иоганнес Роберт Бехер Арман – құстың талдырардай қанатын: [неміс әдебиеті] // Әлем әдебиеті. – 2009. – № 6. – 82 – 86 б.

Баязитов С. Оятқан мені ерте шығыс жыры.: [Шәкәрімнің поэзиясы жайлы] // Шаһар. – 2010. – 25 ақпан. – 14 б.

Баязитов С. Тарпаң (әңгіме): (проза) // Қазақ әдебиеті. – 2010. – (№5) 5 – 11 ақпан. – 13 б.

Баязитов С. Мәңгілік болғай: [Қазақстан мен Ресей басшыларының қатысуымен аймақаралық форумы туралы шығармашыл қауымының ән шашуы] // Сарыарқа самалы. – 2012. – 13 қыркүйек. – 3 б.

Баязитов С. Алаш арыстары: («Алаш арыстары» атты жаңа поэмадан үзінді) // Сарыарқа самалы. – 2012. – 15 наурыз. – 14 б; 29 наурыз. – 16 б.

Баязитов С. Бұқарекең жырлайды... (поэма): (жыр-арнау) // Найзатас. – 2012. – №2. – 47 – 78 б.

* * *

Амантайұлы Ж. Жерлес қаламгерлердің кітаптары шықты // Сарыарқа самалы. – 2012. – 28 сәуір. – 6 б.

Бехер И. Рермани., Менің балалық шағым, Есенин, Лютер / қазақ тіліне ауд. С. Баязитов // Шаһар. – 2009. – 30 сәуір. – 16 б.

Еріккызы Ә. Өнерге қамқорлық: [Астана қаласындағы ҚР Ұлттық академиялық кітапханасында Павлодарлық ақын-жазушылардың кітаптарының тұсаукесері өтті] // Сарыарқа самалы. – 2012. – 23 маусым. – 3 б.

Құрманов А. Ж. Қарымды қаламгер Сүлейман Баязитов: [Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі Сүлеймен Баязитов туралы] // Ертіс дидары. – 2009. – 23 қараша. – 10 б.

Қаламгерлер еңбегі бағаланды: [тұсаукесер] / әзірлеген Нұрлан Құмар // Ана тілі. – 2012. – 21-27 маусым. – (№25). – 3 б.

Молдайып С. Аймақ әдебиетінің бүгінгі нысанасы: [Павлодар облыстық «Сарыарқа самалы» газетінің ұйымдастыруымен «Ертіс-Баян өңірі әдебиетінің бүгінгі өрісі» атты дөңгелек үстел өтті] // Сарыарқа самалы. – 2012. – 20 қыркүйек. – 14 – 15 б.

Неруда П. Өмір сенен үйрендім... / ауд. С.Баязитов // Әлем әдебиеті. – 2013. – №1. – 124 – 143 б.

13 ЖЕЛТОҚСАН **ЕРКІН ҒАЗИЗҰЛЫ ЖАҚЫШЕВТЫҢ туғанына 80 жыл (1934)**

1934 жылы 13 желтоқсанда Павлодар облысы Ақсу қаласында дүниеге келген Еркін Ғазизұлы Жақышев – заңгер, заң ғылымдарының докторы (1994), профессор (1995). 1959 жылы ҚазМУ-дің заң факультетін бітірген. 1959-60 жылдары Қарағанды ПБ операктивті уәкілі, 1960-61 жылдары прокуратураның тергеушісі, 1961-1963 жылдары Қазақстан ғылыми-зерттеу институтының сот сараптамасының инспекторы. 1963-67 жылдары Алматы облысы сотының судьясы. 1972 жылы ҚазМУ-дің заң факультетінің қылмыс кафедрасының доценті. 1991-1997 жылдары Әл-Фараби атындағы ҚазМУ-дың қылмыс кафедрасының меңгерушісі. 1997 жылы ҚазМУ-дің кафедра меңгерушісі және директордың бірінші орынбасары.

ШОРМАН БИ КҮШІКҰЛЫНЫҢ туғанына 215 жыл (1799 – 1837)

Шорман Күшікұлы, Шорман би (1799–1837) – төре, аға сұлтан. Павлодар облысының Баянауыл ауданында туған. Орта жүз арғынның ішіндегі қаржас руынан шыққан, өз еліне танымал Сәтиұлы Күшік шешеннің ұлы. Шын есім – Жұмабай. Қуандық руының Қожы төре бастаған жігіттері қаржастардың жылқысын барымталауға келгенде екі жақ сойылдасып, барымташылардан үш адам (ішінде төренің өзі де бар) қаза табады. Мұны естіген Уәли хан қаржастарға қыруар жылқы құн кеседі. Осы даулы, шешімі қиын мәселені өз руының пайдасына шешіп шыққан 15 жасар Жұмабай «бала би» атанды. Бұл жөнінде өз еңбектерінде Ш. Уәлиханов та жазған. Осы оқиғаның тағы бір нұсқасы Шоңмен (Шоң – Баянауыл округінің аға сұлтаны болған белгілі би) байланысты баяндалады. Жұмабай ханнан жеңіспен оралған соң Шоң оған Шорман атағын беріп, қаржас руының төбе биі етіп тағайындаған. Ол төрелерге билік бермеу мақсатымен сүйіндік арасынан хан тұқымын аластау жөніндегі Шоң бидің саясатын қолдап, оны іске асыруға көмектескен. Шорман бидің «қара қылды қақ жаратын» әділдігі ел аузында аңызға айналған. Оның төрелігіне тек Баяннан ғана емес, бүкіл Кереку өңірінің түпкірінен келетін болған. Шорман би жер дауын шешу, жалпы қазақтарды жерге орналастыру мәселелері бойынша 1822 жылдан бастап Шоңмен бірге Батыс сібірдегі отарлық әкімшілікке бірнеше рет хат жолдайды. Шоңның тапсыруымен Тобыл, Омбы, Кереку, Қызылжар қалалары мен Ірбіт, Үркіт (Иркутск) жәрмеңкелеріне барады. Мұрағатта Шорманның 1830 жылы Омбыға, 1832 жылы Тобылға барып, губернаторға жолыққаны жөнінде дерек сақталған. Баянауыл округі ашылғанда ол аға сұлтанның орынбасары болып тағайындалды да, Шоң қайтыс болғаннан кейін оның орнын басты.

Әдебиеттер:

Әбішев А. Бабаларға – мәңгілік тағзым: [Баянауыл ауданында Шоң би мен Шорман бидің мүсіндері ашылды] // Сарыарқа самалы. – 2011. – 24 қыркүйек. – 3 б.

Мұзафаров Б. Н. «Бала би» атанған Шорман // Қазақстан педагогикалық хабаршысы = Педагогический вестник К. – Павлодар, 2009. – 176 – 179 б.

Тұрышев А. Шоң мен Шорман // Баянтау. – 2011. – № 43. – 5 б.

Шоң мен Шорман еді… : [Шоң мен Шорманға Баянауылдан орнатылған ескерткіш] // Жас Алаш. – 2011. – 22 қыркүйек. – 5 б.

ТЕМІРБОЛАТ АРҒЫНБАЕВТЫҢ туғанына 125 жыл (1889 – 1940)

Халық ақыны – импровизатор және қоюшы – режиссер. Павлодар облысы қазіргі Ақкулы ауданында 1889 жылы дүниеге келген. Музыкамен жастайынан әуестенген. Ән шеберлігін Ақбай ақыннан үйренген. 1917 жылдан кейін Семейлік губерниялық сотының іскағаздар жүргізуші – хатшысы. 1923 жылдан бастап – Омск, Семей, Павлодар ұйымдастырушы органдарының түрлі қызметтерінде қызмет атқарды. Барлық той-думандарда қолына домбыра алып ортаға шығып жүрген. 1929 жылдан бастап Алматы қаласында тұрып, жұмыс істеген. Қазақ драма театрында «Айман-Шолпан», «Қыз Жібек» және т. б. түрлі қойылымдарға қатысқан. Жамбыл атындағы қазақ филормониясымен қызметес болған. «Қорлан», «Үш дос», «Юран» халық әндерін орындаушы. Репрессияға ұшыраған, ақталған.

Әдебиеттер:

Баянаула перзенттері. – 1-кітап. – Павлодар: ЭКО, 2008. – 568 б.

ЖАБАЙ ТОҒАНДЫҚОВТЫҢ туғанына 125 жыл (1889-1978)

Павлодар облысы Баянауыл ауданында 1889 жылы туған. Жабай Тоғандықов – қазақ әншісі, Қаз КСР-інің еңбек сіңірген әртісі (1945). Ата-анасынан ерте айрылған Жабай Тоғандықов жоқшылықты көп көреді. 1903 жылы Арқаның белгілі әншісі Қ.Байжановпен кездеседі, оның жанында жүріп әншілік өнерге ден қояды. Кейіннен Екібастұзда шахта жұмысында жүргенде 1916 жылы патша жарлығы бойынша әскерге алынып, қара жұмысқа тартылады. 1918 жылы Павлодар қаласына келіп Жұмат Шанин ұйымдастырған көркемөнерпаздар үйірмесінің белсенді мүшесі болады. 1932 жылы Қарағанды облысының радиокомитетіне шақырылып, өмірінің соңына дейін сонда әнші солист қызметін атқарады. Өз жанынанда өлең жазып, ән шығарады. Тоғандықовтың репертуарында 100-ден астам халық әндері мен халық композиторлары (Біржан, Ақан сері, Жаяу Мұса, Жарылғапберді т. б.), сондай-ақ кейінгі қазақ композиторларының әндері болды. 1936 жылы Москва қаласында өткен қазақ әдебиеті мен өнерінің онкүндігіне қатысты.

Әдебиеттер:

Солтанбаев З. Арқаның әнші ағасы Тоғандықов: [әнші, Қазақ КСР-нің еңбек сіңірген әртісі Жабай Нұржанұлы Тоғандықов жайлы] // Сарыарқа самалы. – 2009. – 10 қазан. – 5б.

ҚҰДАЙБЕРГЕН ӘЛСЕЙІТОВТЫҢ туғанына 130 жыл (1884-1933)

Әнші – композитор, ақын – импровизатор Құдайберген Әлсейітов 1884 жылы Павлодар облысы Ертіс ауданы Михайловка селосында туған. 11-12 жасынан «Бала ақын» атанған. Павлодар, Омбы, Көкшетау, Қызылжар, Ақмола, Семей қалаларын аралап ән айтқан. Бертінде Қоянды, Қараөткел жәрмеңкелерінде ән салып, ат ойынын көрсеткен.

Қ. Әлсейітовтың көптеген музыкалық шығармалары «Құдайбергеннің әні», «Баласы Әлсейіттің Құдайберген», «Құдайбергеннің термесі», «Құдайбергеннің желдірмесі», «Құдайбергеннің Хадиша қызбен айтысы» деген атпен ел арасында кең тараған.

Ақынның мелодиялары терме жанрына тән жеңіл ырғаққа құрылып, көбінесе ионийлік, миксолидиялық, дорийлік ладтарға негізделген. Ол ән жанрында кезігетін қайырмасы бар екі бөлімді форманы терме, желдірмелерінде сәтті пайдаланды.

Қ. Әлсейітов шығармашылығын насихаттаған И. Байзақов болды. Сондықтан да оның желдірмелеріне ақынның ән – шығармашылығы үлкен әсер етті. Ән – термелері Қазақ мемлекеттік филармониясы мен Қазаққонцерт әншілерінің репертуарынан орын алды.

Әдебиеттер:

Әлсейітов Құдайберген // Қазақстан. Ұлттық энциклопедия. – 6 т. – Алматы, 1998. – 1 т. – 673 б.

Әлсейітов Құдайберген // Қазақ өнері: Энциклопедия. – Алматы, 2002. – 87 б.

Әміржанұлы К. Өнерді құдай берген ақын Құдайберген: [Дүлдүл ақын, айтыстың жампозы Құдайберген Әлсейітов жайлы] // Шаһар. – 2009. – 22 қазан. – 12 б.

Бөжен Б. «Даусыма ұшқан құс та үйірілген…»: [Қазақтың біртуар ақыны Құдайберген Әлсейітовтың шығармашылығы жайлы] // Сарыарқа самалы. – 2004. – 14 ақпан. – 8 б.

ЖҮСІПБЕК АЙМАУЫТОВТЫҢ туғанына 125 жыл (1899-1931)

Қазақ ақыны, жазушы, драматург, аудармашы, ғалым, әдебиет зерттеушісі, педагог Аймауытов Жүсіпбек 1889 жылы Павлодар облысы Баянауыл ауданында туған. Ауылда ескіше хат танып, 1904 – 1911 жылдары орыс – қазақ мектептерінде оқиды. Баянауылда, Павлодарда және Семейде мұғалімдер семинариясын бітірген (1919). 1911 – 1914 жылдары ауылдық жерде мұғалімдік жұмыс атқарады.

1917-1919 жылдары Алашорда ұйымына мүше болады. 1919 – 1922 жылдары Республика халық ағарту комиссариатында коллегия мүшесі, Семей губерниялық оқу бөлімінің бастығы, «Қазақ тілі» газетінің редакторы, 1922 – 1924

жылдары Қаркаралыда мұғалім, 1924 – 1926 жылдары «Ақ жол» газетінде әдеби қызметкер болды. 1926 – 1929 жылдары Шымкент педтехникумының директоры қызметтерін атқарды.

Аймауытов тұңғыш өлеңдерін Абайға еліктеп жазды. «Көшу» (1918), «Ұран», «Әскер марсельезасы», «Нұр күйі» (1929) т. б. поэзиялық туындылары идеялығымен, эстетикалық бояуларының қанықтығымен, көркемдік шеберлігімен, стилінің жатықтығымен ерекшеленеді.

Проза саласында жемісті еңбек етті. «Қартқожа», «Ақбілек», «Күнікейдің жазығы», «Көшпелі Көжебай», «Елес» т. б. роман, повесть, әңгімелерінде, «Шернияз», «Қанапия-Шарбану», «Мансапқорлар», «Ел қорғаны» пьесаларында халқының тағдыры, тұрмыс-салты, бостандығы мен теңдігі үшін күресін бейнелеп, әлеуметтік теңсіздікті сынайды. Жазушы еңбекші халық пен интеллигенция өкілдерінің, 1916 жылғы ұлт-азаттық қозғалысына, Қазан революциясы мен азамат соғысына қатысушылардың бейнелерін жасады. Сол жылдардағы қазақ ауылының реалистік көрінісін, дала төсіндегі алғашқы революциялық өзгерістердің мәнін ашып көрсетті. Шығармаларының негізгі тақырыптары: әйел теңдігі, адамгершілік, сондай-ақ әдет-ғұрыпқа, шариғат заңдарына, қазақ және орыс халықтарының достығы мәселелері туралы. Балалар мен жасөспірімдерге арнап «Жаман тымақ», «Шал мен кемпір», «Көк өгіз», «Үш қыз» атты ертегілер жазды.

Аймауытов «Психология», «Жан жүйесімен өнер таңдау» т. б. ғылыми еңбектерінің, көптеген әдеби – сын мақалалардың авторы.

1929 жылы репрессияға ұшырап, 1931 жылы атылған. Халқы үшін құрбан болған асыл азаматымыз, зиялымыздың бірі – жарық жұлдызы – Аймауытов Жүсіпбек еді. Ол – қазақ халқының аса көрнекті алып ғалымдарының бірі, дүлдүл ақын, заңғар жазушы, ұлт интеллигенциясының шолпаны, психология ғылым саласының тұңғыш қарлығашы – өлмес із салушы, тайпа қазақтың мақтанышы еді. Оның есімі ұлы реформатор, әлемдік лингвист А. Байтұрсынов, өлең сөздің – көркем әдебиеттің биік шыңы, ұстазы М. Жұмабаев және М. Дулатовтармен қатар тұр.

Әдебиеттер:

Аймауытов Ж. Ақбілек: әңгімелер / құраст. Г. Мұқышева. – Алматы: Өлке, 2012. – 280 б. – (Жасөспірімдер кітапханасы).

Аймауытов Ж. Ақбілек. Қартқожа: романдар. – Алматы: Ан Арыс, 2009. – 376 б. – (Алтын қалам).

Аймауытов Ж. Күнекейдің жазығы: повесть / құраст. А. Ментебаева. – Алматы: Олжас кітапханасы, 2012. – 176 б. – (Қазіргі проза шеберлері).

Аймауытов Ж. Романдар. – Алматы: Ан Арыс, 2009. – 376 б. – (Алтын қалам).

Аймауытов Жүсіпбек: библиографиялық көрсеткіш / құраст. С. Ш. Исақанова, А. А. Жилкибекова, М. Ж. Исақаева; Павлодар облысының мәдениет басқармасы; С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхана. – Павлодар: ЭКО, 2011. – 164 б.

Солтанбайұлы З. Адам. Ғаламат: Мәшһүр Жүсіп туралы бесінші дастан. – Екібастұз, 2012. – 204 б.

* * *

Аймауытов Ж. Елеусіз ерлер: (әңгіме) // Найзатас. – 2013. – №1. – 94 – 103 б.

Әбдіғұлова Б. Жүсіпбек Аймауытовтың туғанына 120 жыл // Қазақстан тарихы: әдістемелік журнал. – 2009. – №12. – 74 –75 б.

Баймурзина Б. Ж. Аймауытовтың «Әнші» әңгімесі: [Әдістеме әлемінде қазақ әдебиеті] // Қазақ тілі мен әдебиеті. – 2010. – №11. – 33 – 35 б.

Мәнтебаева А. Тұғыры биік тұлға: [Жазушы, драматург, публицист Жүсіпбек Аймауытов жайлы] // Кітап жаршысы. – 2013. – ақпан (№2). – 3 б.

Рахманова Н. Күнекейдің жазығы: [Жүсіпбек Аймауытовтың «Күнекейдің жазығы» атты шығармасы жайлы] // Жалын. – 2010. – №8. – 50 – 53 б.

Рахметова Р. Жүсіпбек Аймауытовтың әдістемелік ой – пікірлері: (Педагогикалық зерттеулер) // Бастауыш мектеп. – 2010. – №5 – 6. – 77 –79 б.

Сатаев А. Жүсіпбек романындағы жаңашылдық: [Ж. Аймауытовтың «Қартқожа» романы жайлы] // Ақиқат. – 2009. – №5. – 75 –77 б.

Сейілова А. «Бір ел – бір кітап» акциясы – 2011»: [Жүсіпбек Аймауытовтың «Ақбілек» романына арналған іс – шаралар туралы] // Кітап патшалығы. – 2011. – №5 – 6. – 26 – 29 б.

Тебегенов Т. Қазіргі қазақ әдебиетіндегі драматургия // Ақиқат. – 2011. – №10. – 44 – 51 б.

Тұрысбек Р. Жүсіпбек Аймауытұлының әдеби – сын еңбектері: (Оқулыққа қосымша) // Қазақ тілі мен әдебиеті. – 2009. – №7. – 74 – 81 б.

АСЫЛБЕК ЖҰМАНҰЛЫ СЕЙІТОВТЫҢ туғанына 120 жыл (1894-1937)

Алаш қозғалысының қайраткері, облыстағы денсаулық сақтауды ұйымдастырушы, публицист Асылбек Жұманұлы Сейітов 1894 жылы Омск қаласында Ақмола генерал – губернаторының кеңсе аудармашысының үйінде дүниеге келген. 1911 жылы Омск қаласындағы ер балалар гимназиясын, 1916 жылы Томск мемлекеттік университетінің медицина факультетін бітірген. 1916 – 1917 жылдары Омск қаласының тазалық дәрігері, 1917-1922 жылдары Баянауыл кенішінің емханасының дәрігері. 1917-1919 жылдары Алашорданың белсенді қайраткері. I Бүкілқазақ съезінің хатшысы. «Алаш» партиясының Ақмола облыстық комитетінің мүшесі. Бүкілресейлік Ұйымдастырушылар Жинақтаушыларының депутат кандидатына сайланған. Қазақ тілді бұқаралық ақпарат құралдарының тілшісі. 1922-1937 жылдары Семей облысының денсаулық сақтау бөлімінің меңгерушісі, Қазақ КСРО-ның денсаулық сақтаудың халық Комиссариатының жоспарлау бөлімінің жетекшісі, сонымен қатар Алматы қаласының Ленин ауданының емханасының бас дәрігері (1937). 1937 жылы 1 желтоқсанда тұтқынға алынған, 1957 жылы ақталған.

1997 жылы Алматы қаласындағы №5 емхананың қабырғасына ескерткіш тақта орнатылды. Семей қаласы көшелерінің біріне есімі берілген.

Әдебиеттер:

Баянаула дуаны: тұлғалары, тарихы, мәдениеті: Баянауыл сыртқы округінің ашылуына 180 жыл толуына орай өткізілген халықаралық ғылыми – тәжірибелік конференцияның материалдары 4-5 тамыз. – Қарағанды: ҚарМу баспасы, 2006. – 390 б.

Баянаула перзенттері. – 1-кітап. – Павлодар: ЭКО, 2008. – 568 б.

Сәрсеке М. Асылбек Сейітов кім болған?: [Ертіс өнірінде дәрігерлік қызметті тұңғыш ұйымдастырушы болып, сол істің басы-қасында жүріп шейіт болған ірі тұлға, Баянауыл тумасы Асылбек Жұманұлы Сейітов туралы] // Сарыарка самалы. – 2001. – 29 маусым. – 24-25 б.

ОБЛЫСТЫҚ БАЛАЛАР КІТАПХАНАСЫНЫҢ ашылғанына 55 жыл (1959)

Балалар бөлімі – 1988 жылдан облыстық кітапхананың құрылымының бірі. 1988 жылға дейін С Торайғыров атындағы об-лыстық балалар кітапханасы болды. Құрылған жылы – 1959 ж. 1961 –1996 жылдары кітапхана Куйбышев көшесі, 77 (қазіргі С Торайғыров көшесі) тұрғын үйінде орналасты. 1996 жылы балалар бөлімі Луначарский 9/2 көшесі бойында орналасты. Кітапханада кішкентайлар үшін абонемент және орта және ересектер үшін абонемент, оқу залы және кітап сақтау бөлімі бар. Балалар бөлімінде 95,0 мың кітаптар және 89 атаулы мерзімді басылымдар қорын 6,0 мыңнан астам жас оқырмандар, олардың ата-аналары пайдаланады. Балалар әдебиеті алфавиттік, жүйелі және электронды каталогтарда, «Қазақстан» өлкетану мақалалар картотекасында, мектеп жасына дейінгі балаларға арналған суреттелген картотекада көрсетілген. Балалар үшін қаланың белгілі адамдарымен кездесулер, театрланған қойылымдар, танертеңгіліктер, ток-шоулар, брейн-рингтер өткізіледі. Жазғы демалас кезінде жыл сайын жазғы оқу бағдарламасын жүзеге асырады.

Әдебиеттер:

С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхана: кітапхана энциклопедиясы = Областная библиотека им. С. Торайгырова: библиотечная энциклопедия / шығаруға жауапты Ш. Б. Шахметова; ред. М. А. Жиенбаева; Павлодар облысының мәдениет басқармасы; С. Торайғыров атындағы облыстық бірлескен әмбебап ғылыми кітапхана. – Павлодар, 2011.- 257 б.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕРЕКЕЛЕРІ МЕН АТАУЛЫ КҮНДЕРІНІҢ ТІЗБЕСІ

ҚАҢТАР

1 қаңтар – Қаз.КСР Халық суретшісі **Ә. Қастеевтің** туғанына 110 жыл (1904-1973)

1 қаңтар – Актриса, КСРО Халық әртісі **С. Майқановаңың** туғанына 100 жыл (1914-1955)

1 қаңтар – Әнші, Қаз.КСР халық әртісі **Ғ. Құрманғалиевтің туғанына 100 жыл** (1909- 1993)

5 қаңтар – Әнші, Қаз.КСР халық әртісі **Р. Есімжановаңың** туғанына 95 жыл (1924-1986)

10 қаңтар – **«Қазақ әдебиеті»** газетінің жарыққа шыққанына 80 жыл (1934)

13 қаңтар – **Абай атындағы мемлекеттік академиялық опера және балет театрының** ашылғанына 80 жыл (1934)

15 қаңтар – **Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық мемлекеттік университетінің** ашылғанына 80 жыл (1934)

30 қаңтар – Жазушы **С. Ерубаевтың** туғанына 100 жыл (1914-1937)

30 қаңтар – Кинорежиссер және кинооператор, ҚазКСР Еңбек сіңірген өнер қайраткері **М. И. Берковичтің** туғанына 100 жыл (1914-1986)

АҚПАН

4 ақпан – **Алматы қаласының** құрылғанына 160 жыл (1854)

4 ақпан – Ақын **Ә. Тәжібаевтың** туғанына 105 жыл (1909-1998)

11 ақпан – Жазушы және драматург **С. Жүнісовтің** туғанына 80 жыл (1934-2006)

20 ақпан – Мемлекет және қоғам қайраткері **О. Жандосовтың** туғанына 115 жыл (1899-1944)

28 ақпан – **«Невада-Семей»** антиядролық козғалысының құрылғанына 25 жыл (1989)

НАУРЫЗ

наурыз – Актриса, Қаз.КСР халық әртісі **Ә. Өмірзақованың** туғанына 95 жыл (1919-2006)

8 наурыз – Этнограф, қазақ өнерін зерттеуші **А.В. Затаевичтің** туғанына 145 жыл (1869-1936)

18 наурыз – Жазушы **М. Симашконың** туғанына 90 жыл (1924-2000)

25 наурыз – Жазушы **Қ. Тұрсынқұловтың** туғанына 80 жыл (1934)

31 наурыз – Кеңес Одағының Батыры **Н. Әбдіровтың** туғанына 95 жыл (1919-1942)

СӘУІР

4 сәуір – Революция қайраткері **М. Татимовтың** туғанына 120 жыл (1894-1938)

15 сәуір – Жазушы **З. Самадидің** туғанына 100 жыл (1914-2000)

20 сәуір – Кеңес Одағының Батыры **Ә. Молдағұловаңың** туғанына 90 жыл

(1924-1944)

МАМЫР

1 мамыр – Ақын **І. Жансүгіровтың** туғанына 120 жыл (1894-1937)
3 мамыр – Ақын **Ш. Иманбаеваның** туғанына 110 жыл (1904-1926)
5 мамыр – Ақын **Ғ. Жұмабаевтың** туғанына 90 жыл (1924 – 1980)
8 мамыр – Халық ақыны, әнші, композитор **К. Әзірбаевтың** туғанына 130 жыл (1884-1976)
12 мамыр – Ақын-импровизатор **К. Шәкеевтің** туғанына 90 жыл (1924-2000)
12 мамыр – **Абай атындағы Семей музыкалық-драма театрының** ашылғанына 80 жыл (1934)
15 мамыр – Ақын **С. Жиенбаевтың** туғанына – 80 жыл (1934-1994)
25 мамыр – Кеңес Одағының Батыры **С. Нұрмағамбетовтың** туғанына 90 жыл (1924 – 2013)

МАУСЫМ

2 маусым – Мемлекет және қоғам қайраткері **Ә. Жангелдиннің** туғанына 130 жыл (1884-1953)
9 маусым – **Көкшетау** қаласының құрылғанына 190 жыл (1824)
12 маусым – Қазақстан жазушыларының бірінші съезінің ашылғанына 80 жыл (1934)
25 маусым – Құрманғазы атындағы **Қазақ мемлекеттік халық инструменттері оркестірінің** құрылғанына 80 жыл (1934)

ШІЛДЕ

12 шілде – Жазушы **Н. Раевскийдің** туғанына 120 жыл (1894-1988)
12 шілде – Актер, режиссер, КСРО және ҚазКСР халық әртісі **Ю. Завадскийдің** туғанына 120 жыл (1894-1971)
15 шілде – Ғалым, тарих ғылымдарының докторы **С. К. Қозыбаевтың** туғанына 70 жыл (1944)

ТАМЫЗ

6 тамыз – Жазушы, ғалым-филолог **Х. Әдібаевтің** туғанына 90 жыл (1924-2012)
15 тамыз – Мемлекеттік қазақ қыздар педагогикалық институтының ашылғанына 70 жыл (1944)
17 тамыз – Ғалым, филология ғылымдарының докторы **Р. Сыздықованың** туғанына – 90 жыл (1924)
23 тамыз – Ақын **А. Бақтығереевaның** туғанына 70 жыл (1944)
25 тамыз – Жазушы **О. Мацкевичтің** туғанына 95 жыл (1919-1987)
28 тамыз – Әнші, ҚазКСР халық әртісі **Ж. Елебековтың** туғанына 110 жыл (1904-1977)
31 тамыз – Ғалым-филолог, сыншы, аудармашы **З. Кедринаның** туғанына 110 жыл (1904-1998)

ҚЫРКҮЙЕК

5 қыркүйек – Композитор **С. Мұхамеджановтың** туғанына 90 жыл (1924-1991)

21 қыркүйек – Актер, ҚазКСР халық әртісі **Қ. Бадыровтың** туғанына 11 жыл (1904-2000)

22 қыркүйек – Қ. Сәтбаев атындағы Қазақ политехникалық университетінің ашылғанына 80 жыл (1934)

24 қыркүйек – **Ұйғыр драма театрының** ашылғанына 80 жыл (1934)

қыркүйек – Шымкентте **Ж. Шанин атындағы драма театрының** ашылғанына 80 жыл (1934)

ҚАЗАН

4 қазан – Жазушы, әдебиеттанушы **Б. Кенжебаевтың** туғанына 110 жыл (1904 –1987)

5 қазан – Жазушы-сатирик **Ш. Смаханұлының** туғанына 90 жыл (1924-1988)

11 қазан – Экономист, Ұлттық ғылым Академиясының академигі **А. Қошановтың** туғанына 80 жыл (1934)

13 қазан – Жазушы **Б. Соқпақбаевтың** туғанына 90 жыл (1924-1992)

15 қазан – Ақын, мемлекет қайраткері **С. Сейфуллиннің** туғанына 120 жыл (1894-1938)

16 қазан – **Семей орыс драма театрының** ашылғанына 80 жыл (1934)

18 қазан – Жазушы **М. Дүзеновтің** туғанына 90 жыл (1924)

21 қазан – **«Қазақ тілі»** халықаралық қоғамының құрылғанына 25 жыл (1989)

22 қазан – Жазушы **Ә. Нұрпейісовтың** туғанына 90 жыл (1924)

28 қазан – Жазушы, аудармашы **Г. Бельгердің** туғанына 80 жыл (1934)

қазан – **Қостанай тарихи-өлкетану мұражайының** құрылғанына 95 жыл (1919)

ҚАРАША

7 қараша – **«Қыз Жібек» операсына** 80 жыл (1934)

14 қараша – **Қазақ мемлекеттік дене шынықтыру институтының** ашылғанына 70 жыл (1944)

15 қараша – Жазушы **Б. Майлиннің** туғанына 120 жыл (1894-1939)

ЖЕЛТОҚСАН

17 желтоқсан – **«Егемен Қазақстан»** газетінің жарыққа шыққанына 95 жыл (1919)

26 желтоқсан – Мемлекет қайраткері **Т.Рысқұловтың** туғанына 120 жыл (1894-1943)

АЙЫ МЕН КҮНІ БЕЛГІСІЗ КҮНДЕР ТІЗІМІ

Ғалым, филолог **М. Қашқаридің** туғанына 985 жыл (1029-1101)
Ақын, ағартушы, ғалым **А. Яссауидің** туғанына 920 жыл (1094-1116)
Орал қаласының құрылғанына 400 жыл (1614)
Лениногорск (Риддер) қаласының құрылғанына 220 жыл (1794)
Ақын **М. Өтемісұлының** туғанына 210 жыл (1804-1846)
Қарқаралы қаласының құрылғанына 190 жыл (1824)
Ақын **Біржан сал Қожағұлұлының** туғанына 180 жыл (1834-1897)
Ақтау қаласының құрылғанына 180 жыл (1834)
Ақтөбе қаласының құрылғанына 145 жыл (1869)
Ақын **Ж. Жақыповтың** туғанына 110 жыл (1904-1970)
Күйші, ақын, композитор **М. Өскенбаевтың** туғанына 110 жыл (1904 – 1970)
ҚазКСР-ң еңбек сіңірген әртісі, домбырашы, күйші **О.Қабиғожиннің** туғанына 110 жыл (1904-1942)
Рейхстагқа алғаш ту тіккен қазақ жауынгері **Р. Қошқарбаевтың** туғанына 90 жыл (1924 – 1988)
Ақтөбе орыс драма театрының ашылғанына 80 жыл (1934)
Қазақстан Жазушылар одағының құрылғанына 80 жыл (1934)
«Қазақ КСР ғылым академиясының жаршысы» басылымының жарыққа шыққанына 70 жыл (1944)
Құрманғазы атындағы Алматы мемлекеттік консерваториясының ашылғанына 70 жыл (1944)
«Жалын» журналының жарыққа шыққанына 45 жыл (1969)
Ұлттық бірыңғай тестілеуге 10 жыл

2014 жылғы Шетел мен ТМД елдерінің ғылым, өнер мен әдебиет бойынша мерекелік күндер мен оқиғалардың көрсеткіші:

ҚАҢТАР

1 қаңтар – Жазушы **Д. Гранинің** туғанына – 95 жыл (1919)
1 қаңтар – Актер, режиссер **И. П. Владимировтың** туғанына 95 жыл (1919-1999)
1 қаңтар – Американ жазушысы **Д. Сэлинджердің** туғанына 95 жыл (1919)
1 қаңтар – **Евроның** шыққанына 15 жыл (1999)
4 қаңтар – Француз тифлоұстазы **Л. Брайльдің** туғанына 205 жыл (1809-1852)
4 қаңтар – Суретші **В. Г. Перовтың** туғанына 180 жыл (1834-1882)
4 қаңтар – Суретші.**К. Церетелидің** туғанына 80 жыл (1934)
7 қаңтар – Ақын **С. П. Щипачевтың** туғанына 115 жыл (1899-1979)
9 қаңтар – Кинорежиссер **С. И. Параджановтың** туғанына 90 жыл (1924-1990)
16 қаңтар – Театр және кино әртісі **В. С. Лановтың** туғанына 80 жыл (1934)
18 қаңтар – Француз философы, жазушы **Ш. Л.де Монтескьенің** туғанына

325 жыл (1689-1755)

18 қаңтар – Театр және кино әртісі **Б. А. Бабочкиннің** туғанына 110 жыл (1904-1975)

19 қаңтар – Американ жазушысы **Э. А. Поның** туғанына 205 жыл (1809-1849)

19 қаңтар – Француз суретшісі **П. Сезанның** туғанына 175 жыл (1839-1906)

21 қаңтар – Әлеуметтанушы, мәдениеттанушы **П. А. Сорокиннің** туғанына 125 жыл (1889-1968)

21 қаңтар – Киноактер, режиссер **Р. Р. Нахапетовтың** туғанына 70 жыл (1944)

22 қаңтар – Неміс жазушысы **Г. Э. Лессингтің** туғанына 285 жыл (1729-1781)

22 қаңтар – Жазушы **А. П. Гайдардың** туғанына 110 жыл (1904-1941)

25 қаңтар – Шотлан ақыны **Р. Бористың** туғанына 255 жыл (1759-1796)

25 қаңтар – Ағылшын жазушысы **У. С. Моэмның** туғанына 140 жыл (1874-1965)

27 қаңтар – Жазушы **П. П. Бажовтың** туғанына 135 жыл (1879-1950)

27 қаңтар – **Ленинградтың блокададан** босағанына 70 жыл (1944)

31қаңтар – Грузин кинорежиссері **Т. Е. Абуладзенің** туғанына 90 жыл (1924-1994)

31 қаңтар – **Алғашқы КСРО Конституциясына** 90 жыл (1924)

АҚПАН

1 ақпан – Жазушы **Е. И. Замятиннің** туғанына 130 жыл (1884-1937)

1 ақпан – Балерина **Е. С. Максимованың** туғанына 75 жыл (1939)

2 ақпан – Неміс зоологы **А. Э. Бремнің** туғанына 185 жыл (1829-1884)

2 ақпан – Кинорежиссер **О. Д. Иоселианидің** туғанына 80 жыл (1934)

3 ақпан – Неміс композиторы **Ф. Мендельсонның** туғанына 205 жыл (1809-1847)

8 ақпан – **Ресей Ғылым Академиясының** негізі қаланғанына 290 жыл (1724)

8 ақпан – Химик **Д. И. Менделеевтің** туғанына 180 жыл (1834-1907)

8 ақпан – Театр және кино актері **И. В. Муравьеваның** туғанына 65 жыл (1949)

9 ақпан – Театр қайраткері **В. Э. Мейерхольдтың** туғанына 140 жыл (1874-1940)

10 ақпан – **Севастополь бекінісінің** негізі қаланғанына 230 жыл (1784)

11 ақпан – Жазушы **В. В. Бианкидің** туғанына 120 жыл (1894-1959)

11 ақпан – **Ватикан Мемлекетінің** құрылғанына 85 жыл (1929)

12 ақпан – Американ мемлекет қайраткері **А. Линкольнның** туғанына 205 жыл (1809-1865)

12 ақпан – Ағылшын жаратылыстануды зерттеуші **Чарльз Дарвиннің** туғанына 210 жыл (1809-1882)

13 ақпан – Жазушы және мысал жазушысы **И. А. Крыловтың** туғанына 245 жыл (1769-1844)

14 ақпан – Кино актері **Н. Еременконың** туғанына 65 жыл (1949-2001)

15 ақпан – Итальян физик – ғалымы **Галилео Галилейдің** туғанына 450 жыл (1564-1642)
15 ақпан – Ақын **Н. И. Рыленковтың** туғанына 105 жыл (1909-1969)
15 ақпан – **Ауғанстаи Республикасынан кеңес әскерінің** шыққанына 25 жыл (1989)
19 ақпан – Опера әншісі **В. А. Атлантовтың** туғанына 75 жыл (1939)
23 ақпан – Бүкілресей және Мәскеудің Патриарх **Алексий II** туғанына 85 жыл (1929-2008)
23 ақпан – Композитор **Е. П. Крылатовтың** туғанына 80 жыл (1934)
23 ақпан – Театр және кино актері **О. И. Янковскийдің** туғанына 70 жыл (1944-2009)
27 ақпан – Композитор **Б. А. Мокроусовтың** туғанына 105 жыл (1909-1968)

НАУРЫЗ

2 наурыз – Педагог **К. Д. Ушинскийдің** туғанына 190 жыл (1824-1871)
3 наурыз – Жазушы **Ю. К. Олешаның** туғанына 115 жыл (1899-1960)
3 наурыз – Жазушы **И. П. Токмакованың** туғанына 85 жыл (1929)
4 наурыз – Ақын **А. И. Фатьяновтың** туғанына 95 жыл (1919-1959)
6 наурыз – Француз жазушысы **Сирано де Бержерактың** туғанына 395 жыл (1619-1655)
6 наурыз – Философ **Н. А. Бердяевтың** туғанына 140 жыл (1874-1948)
6 наурыз – Жазушы **Ф. А. Искандердің** туғанына 75 жыл (1929)
7 наурыз – Жапон жазушысы **Абэ Кобоның** туғанына 90 жыл (1924-1993)
9 наурыз – Жазушы, ақын **Т. Г. Шевченконың** туғанына 200 жыл (1814-1861)
9 наурыз – Ұшқыш-космонавт **Ю. А. Гагариннің** туғанына 80 жыл (1934-1968)
9 наурыз – Молдаван актері **М. Е. Волонтирдің** туғанына 80 жыл (1934)
14 наурыз – Австрия композиторы **И. Штраустың** туғанына 210 жыл (1804-1849)
14 наурыз – Неміс физигі **А. Эйнштейннің** туғанына 135 жыл (1879-1955)
15 наурыз – Жазушы **Ю. В. Бондаревтың** туғанына 90 жыл (1924)
15 наурыз – Актер **В. Я. Самойловтың** туғанына 90 жыл (1924-1999)
15 наурыз – Физик, өнертапқыш **А. С. Поповтың** туғанына 155 жыл (1859-1906)
16 наурыз – Жазушы **А. Р. Беляевтың** туғанына 130 жыл (1884-1942)
18 наурыз – Композитор **Н. А. Рим-Корсаковтың** туғанына 170 жыл (1844-1908)
19 наурыз – Кинорежиссер **Л. А. Кулиджановтың** туғанына 90 жыл (1924)
21 наурыз – Композитор **М. П. Мусоргскийдің** туғанына 175 жыл (1839-1881)
21 наурыз – Әртіс, ақын, композитор **А. Н. Вертинсктің** туғанына 125 жыл (1889-1957)
22 наурыз – Ғалым және хан **Мұхаммед Ұлықбектің** туғанына 625 жыл (1394-1449)

22 наурыз – Фламандық суретші **А. Ван Дейктің** туғанына 415 жыл (1599-1641)

23 наурыз – Француз математигі **П. С. Лапластың** туғанына 265 жыл (1749-1827)

27 наурыз – Тарихшы **А. И. Мусин-Пушкиннің** туғанына 275 жыл (1744-1817)

СӘУІР

1 сәуір – Жазушы **Н. В. Гогольдің** туғанына 205 жыл (1809-1852)

3 сәуір – Американ актері **М. Брандоның** туғанына 90 жыл (1924)

6 сәуір – Композитор **Э. В. Денисовтың** туғанына 85 жыл (1929-1996)

10 сәуір – Дирижер **Ю. В. Силантьевтің** туғанына 95 жыл (1919-1983)

12 сәуір – Саяхатшы, географ **Н. М. Пржевальскийдің** туғанына 175 жыл (1839-1888)

12 сәуір – Үйретуші, клоун **Ю. Д. Куклачевтың** туғанына 65 жыл (1949)

13 сәуір – Үйретуші **Н. Ю. Дуровтың** туғанына 80 жыл (1934)

14 сәуір – Драматург, ақын **Д. И. Фонвизиннің** туғанына 270 жыл (1744-1792)

15 сәуір – Итальяндық актриса **К. Кардиналенің** туғанына 75 жыл (1939)

15 сәуір – Эстрада әншісі **А. Б. Пугачеваның** туғанына 65 жыл (1949)

16 сәуір – Француз жазушысы **А. Франстың** туғанына 170 жыл (1844-1924)

16 сәуір – **Үлкен Кремль сарайының** ашылғанына 165 жыл (1849)

16 сәуір – Американ актері **Ч. Чаплиннің** туғанына 125 жыл (1889-1977)

17 сәуір – Мемлекет және партия қайраткері **Н. С. Хрущевтің** туғанына 120 жыл (1894-1971)

17 сәуір – Актер **Б. В. Щукиннің** туғанына 125 жыл (1894-1939)

21сәуір – Неміс әлеуметтанушысы **М. Вебердің** туғанына 150 жыл (1864-1920)

22 сәуір – Жазушы **В. М. Кожевниковтың** туғанына 105 жыл (1909-1984)

22 сәуір – Неміс философы **И. Канттың** туғанына 290 жыл (1724-1804)

23 сәуір – Ағылшын драматургы, ақын **У. Шекспирдің** туғанына 450 жыл (1564-1616)

24 сәуір – Жазушы **В. В. Набоковтың** туғанына 115 жыл (1899-1977)

26 сәуір – Театр және кино актері **В. В. Дворжецкийдің** туғанына 75 жыл (1939-1978)

27 сәуір – Американ кинорежиссері **Ф. Ф. Копполдың** туғанына 75 жыл (1939)

28 сәуір – Литва актері **Д. Банионистің** туғанына 90 жыл (1924)

29 сәуір – Американ композиторы, пианист **Д. Эллингтонның** туғанына 115жыл (1899-1974)

МАМЫР

1 мамыр – Жазушы **В. П. Астафьевтың** туғанына 90 жыл (1924-2001)

2 мамыр – Патшаханым **Екатерина II** туғанына 285 жыл (1729-1796)

2 мамыр – Ағылшын жазушысы **Д. К. Джеромның** туғанына 155 жыл (1859-1927)
3 мамыр – Итальян саяси қайраткері **Н. Макиавеллидің** туғанына 545 жыл (1469-1527)
4 мамыр – Композитор **М. Г. Фрадкиннің** туғанына 100 жыл (1914-1990)
4 мамыр – Киноактриса **Т. Е. Самойлованың** туғанына 80 жыл (1934)
4 мамыр – Американ киноактрисасы **О. Хепберндің** туғанына 85 жыл (1929-1993)
5 мамыр – Опера әншісі **М. Л. Биешудің** туғанына 80 жыл (1934)
7 мамыр – Ақын **Б. А. Слуцкийдің** туғанына 95 жыл (1919-1986)
9 мамыр – Библиофил, библиограф **В.А. Верещагиннің** туғанына 155 жыл (1859-1931)
9 мамыр – Ақын **Б. Ш. Окуджаваның** туғанына 90 жыл (1924-1997)
10 мамыр – Ақын **Ю.В. Друниналың** туғанына 90 жыл (1924-1991)
11 мамыр – Ағылшын жазушысы **Э. Л. Войничтің** туғанына 150 жыл (1864-1960)
11 мамыр – Испан суретшісі **С. Далидің** туғанына 110 жыл (1904-1989)
12 мамыр – Жазушы **Ю. О. Домбровскийдің** туғанына 105 жыл (1909-1978)
15 мамыр – Француз физигі **П. Кюридің** туғанына 155 жыл (1859-1906)
18 мамыр – Дагестан ақыны **С. Стальскийдің** туғанына 145 жыл (1869-1937)
20 мамыр – Француз жазушысы **Оноре де Бальзактың** туғанына 215 жыл (1799-1850)
20 мамыр – Суретші **А. А. Дейнеканың** туғанына 115 жыл (1899-1969)
20 мамыр – Ақын **Н. П. Майоровтың** туғанына 95 жыл (1919-1942)
21 мамыр – Кинорежиссер **Г. А. Панфиловтың** туғанына 80 жыл (1934)
21 мамыр – Жазушы **Б. Л. Васильевтің** туғанына 90 жыл (1924)
22 мамыр – Ағылшын жазушысы **А. Конан-Дойлдың** туғанына 155 жыл (1859-1930)
22 мамыр – Француз әншісі **Ш. Азнавурдың** туғанына 90 жыл (1924)
28 мамыр – Ағылшын ақыны **Т. Мурдың** туғанына 235 жыл (1779-1852)
31 мамыр – Жазушы **Л. М. Леоновтың** туғанына 115 жыл (1899-1994)

МАУСЫМ

1 маусым – Композитор **М. И. Глинканың** туғанына 210 жыл (1804-1857)
1 маусым – Суретші **Д. Поленовтың** туғанына 170 жыл (1844-1927)
2 маусым – Жазушы **Н. К. Чуковскийдің** туғанына 110 жыл (1904-1965)
4 маусым – Испан суретшісі Д. **Веласкестің** туғанына 415 жыл (1599-1660)
6 маусым – Ақын **А. С. Пушкиннің** туғанына 215 жыл (1799-1837)
6 маусым – Актриса **Т. И. Пельтцердің** туғанына 110 жыл (1904-1992)
6 маусым – Жазушы **В. В. Конецкийдің** туғанына 85 жыл (1929-2002)
10 маусым – Әнші **Л. Г. Зыкинаның** туғанына 85 жыл (1929)
14 маусым – Ғалым-кардиолог **Е. И. Чазовтың** туғанына 85 жыл(1929)
16 маусым – Жазушы **В. А. Солоухиннің** туғанына 90 жыл (1924-1997)
16 маусым – Жазушы **А. А. Кимнің** туғанына 75 жыл (1939)

19 маусым – Белорус жазушысы **В. Быковтың** туғанына 90 жыл (1924-2003)
20 маусым – Француз композиторы **Ж. Оффенбахтың** туғанына 195 жыл (1819-1880)
23 маусым – Ақын **А. А. Ахматованың** туғанына 125 жыл (1889-1966)
28 маусым – Кинорежиссер **А. М. Роомның** туғанына 120 жыл (1894-1976)

ШІЛДЕ

1 шілде – Француз жазушысы **Ж. Сандтың** туғанына 210 жыл (1804-1876)
1 шілде – Мүсінші **В. И. Мухинаның** туғанына 125 жыл (1889-1953)
1 шілде – Американ кинорежиссері **С. Поллактың** туғанына 80 жыл (1934-2008)
2 шілде – Неміс композиторы **К. Глюктың** туғанына 300 жыл (1714-1787)
2 шілде – Суретші **К. Е. Маковскийдің** туғанына 175 жыл (1839-1915)
3 шілде – Орыс халық әндерін жинаушы және орындаушы **М. Е. Пятницкийдің** туғанына 150 жыл (1864-1927)
5 шілде – Француз ақыны **Ж. Коктоның** туғанына 125 жыл (1889-1963)
7 шілде – Неміс жазушысы **Л. Фейхтвангердің** туғанына 130 жыл (1884-1958)
7 шілде – Чех эстрада әншісі **К. Готтың** туғанына 75 жыл (1939)
8 шілде – **Полтава ұрысының** болғанына 305 жыл (1709)
9 шілде – Ақын **Н. Н. Асеевтың** туғанына 125 жыл (1889-1963)
10 шілде – Мүсінші **С. Т. Коненковтың** туғанына 140 жыл (1874-1971)
12 шілде – Итальян суретшісі **А. Модильяниың** туғанына 130 жыл (1884-1920)
12 шілде – Чилий ақыны **П. Неруданың** туғанына 110 жыл (1904-1973)
12 шілде – Актер **П. М. Алейниковтың** туғанына 100 жыл (1914-1965)
12 шілде – Американ пианисты **В. Клибернның** туғанына 80 жыл (1934)
13 шілде – Жазушы **И. Э. Бабельдің** туғанына 120 жыл (1894-1940)
15 шілде – Ағылшын жазушысы **А. Мердоктың** туғанына 95 жыл (1919)
16 шілде – Биші **М. Әсамбаеваның** туғанына 90 жыл (1924-2000)
19 шілде – Француз суретшісі **Э. Деганың** туғанына 180 жыл (1834-1917)
19 шілде – Суретші **М. З. Шагалдың** туғанына 125 жыл (1889-1985)
19 шілде – Актер **А. А. Ширвиндтың** туғанына 80 жыл (1934)
20 шілде – Итальян ақыны **Ф. Петрарканың** туғанына 710 жыл (1304-1374)
20 шілде – Кинорежиссер **Т. М. Лиознованың** туғанына 90 жыл (1924)
21 шілде – Американ жазушысы **Э. Хемингуэйдің** туғанына 115 жыл (1899-1961)
21 шілде – Актер **П. И. Щербаковтың** туғанына 85 жыл (1929-1992)
23 шілде – Суретші **Ю. П. Анненковтың** туғанына 125 жыл (1889-1974)
25 шілде – Жазушы, актер, режиссер **В. М. Шукшинның** туғанына 85 жыл (1929-1974)
28 шілде – Неміс философы **Л. Фейербахтың** туғанына 210 жыл (1804-1872)
28 шілде – Француз жазушысы **А. Дюманың** туғанына 190 жыл (1824-1895)

31 шілде – Француз киноактері **Луи де Фюнестің** туғанына 100 жыл (1914-1983)

ТАМЫЗ

1 тамыз – Американ жазушысы **Г. Мелвиллдің** туғанына 195 жыл (1819-1891)
1 тамыз – **Бірінші дүниежүзілік соғыстың** басталғанына 100 жыл (1914)
3 тамыз – Жазушы **А. Г. Алексиннің** туғанына 90 жыл (1924)
5 тамыз – Француз патшасы **Наполеон Бонапарттың** туғанына 245 жыл (1769-1821)
5 тамыз – Суретші **И. Е. Репиннің** туғанына 170 жыл (1844-1930)
5 тамыз – Ақын **Н. Г. Полетаевтың** туғанына 125 жыл (1889-1935)
10 тамыз – Жазушы **М. М. Зощенконың** туғанына 120 жыл (1894-1958)
10 тамыз – Актер **О. А. Стриженовтың** туғанына 85 жыл (1929)
11 тамыз – Жазушы **В. Ф. Одоевскийдің** туғанына 210 жыл (1804-1869)
13 тамыз – Ғалым-физиолог **И. М. Сеченовтың** туғанына 185 жыл (1829-1905)
13 тамыз – Американ кинорежиссері **А. Хичкоктың** туғанына 115 жыл (1899-1980)
16 тамыз – Француз актері **П. Ришардың** туғанына 80 жыл (1934)
18 тамыз – Жазушы **А. В. Кузнецовтың** туғанына 85 жыл (1929-1979)
19 тамыз – **Пулков обсерваториясының** ашылғанына 175 жыл (1839)
21 тамыз – Латвия актрисасы **В. Ф. Артманенің** туғанына 85 жыл (1929-2008)
21 тамыз – Ақын **Г. Н. Айгидің** туғанына 80 жыл (1934)
22 тамыз – Неміс философы **М. Шелердің** туғанына 140 жыл (1874-1928)
25 тамыз – Кинорежиссер **С. А. Соловьевтің** туғанына 70 жыл (1944)
26 тамыз – Аргентина жазушысы **Х. Кортасардың** туғанына 100 жыл (1914-1984)
28 тамыз – Неміс ақыны **И. В. Гетенің** туғанына 265 жыл (1749-1832)
28 тамыз – Актер **В. С. Ивашовтың** туғанына 75 жыл (1939-1995)
29 тамыз – **КСРО-да бірінші атом бомбасы сынағына** 65 жыл (1949)
30 тамыз – Актер **А. А. Солоницынның** туғанына 80 жыл (1934-1982)
31 тамыз – Жазушы, ақын **А. Н. Радищевтің** туғанына 265 жыл (1749-1802)

ҚЫРКҮЙЕК

1 қыркүйек – Жазушы **А. П. Платоновтың** туғанына 115 жыл (1899-1951)
1 қыркүйек – **Бүкілресейлік Мемлекеттік кинематография институтының** ашылғанына 95 жыл (1919)
1 қыркүйек – **Екінші дүниежүзілік соғыстың** басталғанына 75 жыл (1939)
2 қыркүйек – Актер **А. Г. Филиппенконың** туғанына 70 жыл (1944)
4 қыркүйек – Актриса **Н. Н. Ургантың** туғанына 85 жыл (1929)
8 қыркүйек – Театр және кино актрисасы **Л. В. Целиковскаяның** туғанына 95 жыл (1919-1992)

11 қыркүйек – Ақын **А. И. Полежаевтың** туғанына 210 жыл (1804-1838)
11 қыркүйек – Кинорежиссер **А. П. Довженконың** туғанына 120 жыл (1894-1956)
12 қыркүйек – Скрипкашы **В. Т. Спиваковтың** туғанына 70 жыл (1944)
12 қыркүйек – Фигурист **И. К. Роднинаның** туғанына 65 жыл (1949)
13 қыркүйек – Поляк ақыны **Ю. Тувимның** туғанына 120 жыл (1894-1953)
15 қыркүйек – Американ жазушысы **Д. Ф. Купердің** туғанына 225 жыл (1789-1851)
17 қыркүйек – Актер, кинорежиссер **В. В. Меньшовтың** туғанына 75 жыл (1939)
19 қыркүйек – Ақын **В. Боковтың** туғанына 100 жыл (1914-2009)
20 қыркүйек – Итальян киноактрисасы **С. Лореннің** туғанына 80 жыл (1934)
21 қыркүйек – Жазушы **Ю. Алешковскийдің** туғанына 85 жыл (1929)
26 қыркүйек – Ғалым-физиолог **И. П. Павловтың** туғанына 165 жыл (1849-1936)
26 қыркүйек – Театр және кино актері **О. В. Басилашвилидің** туғанына 80 жыл (1934)
27 қыркүйек – Ақын **А. И. Цветаеваның** туғанына 120 жыл (1894-1993)
28 қыркүйек – Француз киноактрисасы **Б. Бардоның** туғанына 80 жыл (1934)
29 қыркүйек – Жазушы **Н. А. Островскийдің** туғанына 110 жыл (1904-1936)
29 қыркүйек – Кинодраматург **Е. И. Габриловичтың** туғанына 115 жыл (1899-1993)

ҚАЗАН

1 қазан – **Қытай Халық Республикасына** 65 жыл (1949)
2 қазан – Үндістанның саяси қайраткері **М. Гандидің** туғанына 145 жыл (1869-1948)
2 қазан – Ағылшын жазушысы **Г. Гриннің** туғанына 110 жыл (1904-1991)
3 қазан – Ақын **И. С. Никитиннің** туғанына 190 жыл (1824-1861)
3 қазан – Ақын **С. С. Наровчатовтың** туғанына 95 жыл (1919-1981)
6 қазан – Норвеж саяхатшысы **Т. Хейердалдың** туғанына 100 жыл (1914-2002)
6 қазан – Поляк жазушысы **М. Домбровскаяның** туғанына 125 жыл (1889-1965)
7 қазан – Ақын **Н. Н. Матвееваның** туғанына 80 жыл (1934)
9 қазан – Суретші **Н. К. Рерихтың** туғанына 140 жыл (1874-1947)
10 қазан – Ақын **Н. А. Клюевтың** туғанына 130 жыл (1884-1937)
10 қазан – Актер **Б. А. Фрейндлихтың** туғанына 105 жыл (1909-)
11 қазан – Жазушы **Б. А. Пильняктың** туғанына 120 жыл (1894-1938)
13 қазан – Ақын **А. А. Сурковтың** туғанына 115 жыл (1899-1983)
14 қазан – Поляк жазушысы **С. Жеромскийдің** туғанына 150 жыл (1864-1925)

14 қазан – Актер, режиссер **М. Козаковтың** туғанына 80 жыл (1934)
15 қазан – Ақын **А. В. Кольцовтың** туғанына 205 жыл (1809-1842)
15 қазан – Ақын **М. Ю. Лермонтовтың** туғанына 200 жыл (1814-1841)
15 қазан – Осетин ақыны **К. Л. Хетагуровтың** туғанына 155 жыл (1859-1906)
15 қазан – Неміс философы **Ф. Ницшенің** туғанына 170 жыл (1844-1900)
16 қазан – Ағылшын жазушысы **О. Уайльдтың** туғанына 160 жыл (1854-1900)
17 қазан – **Ресей библиографиялық қоғамының** құрылғанына 125 жыл (1889)
17 қазан – Ағылшын балалар жазушысы **А. Гарнердің** туғанына 80 жыл (1934)
18 қазан – Жазушы **Ю. Н. Тыняновтың** туғанына 120 жыл (1894-1943)
18 қазан – Жазушы **Кир Булычевтың** туғанына 80 жыл (1934-2003)
20 қазан – Кітап баспагері **Ф. Ф. Павленковтың** туғанына 175 жыл (1839-1900)
20 қазан – Француз ақыны **А. Рембоның** туғанына 160 жыл (1854-1891)
20 қазан – Американ педагогы **Д. Дьюидің** туғанына 155 жыл (1859-1952)
22 қазан – Француз актрисасы **С. Бернардың** туғанына 170 жыл (1844-1923)
22 қазан – Суретші **Ф. А. Малявиннің** туғанына 145 жыл (1869-1940)
22 қазан – Футболист **Л. И. Яшиннің** туғанына 85 жыл (1929-1990)
24 қазан – Ақын **И. Л. Сельвинскийдің** туғанына 115 жыл (1899-1968)
27 қазан – Актер **М. И. Жаровтың** туғанына 115 жыл (1899-1981)
27 қазан – Актер **Н. П. Караченцовтың туғанына** 70 жыл (1944)
29 қазан – Мемлекет қайраткері **Е. М. Примаковтың** туғанына 85 жыл (1929)

ҚАРАША

2 қараша – Француз суретшісі **Ж. Б. Шарденнің** туғанына 315 жыл (1699-1779)
3 қараша – Шотлан химигі **Д. Резефордтың** туғанына 265 жыл (1749-1819)
3 қараша – Жазушы **Л. Г. Зориннің** туғанына 90 жыл (1924)
5 қараша – Кинорежиссер **К. Г. Муратованың** туғанына 80 жыл (1934)
7 қараша – Саяси қайраткер **Л. Д. Троцкийдің** туғанына 135 жыл (1879-1940)
8 қараша – Актриса **В. Ф. Комиссаржевскаяның** туғанына 150 жыл (1864-1910)
8 қараша – Театр және кино актері **О. И. Борисовтың** туғанына 85 жыл (1929-1994)
9 қараша – Композитор **А. Н. Пахмутованың** туғанына 85 жыл (1929)
10 қараша – Неміс ақыны **Ф. Шиллердің** туғанына 255 жыл (1759-1805)
10 қараша – Ақын **Г. В. Ивановтың** туғанына 120 жыл (1894-1958)
10 қараша – Қару конструкторы **М.Т. Калашниковтың** туғанына 95 жыл (1919)

11 қараша – **У. Черчилльдің** туғанына 140 жыл (1874-1965)
12 қараша – Актер, режиссер **Р. А. Быковтың** туғанына 85 жыл (1929)
14 қараша – Үндістанның саяси және қоғам қайраткері **Д. Нерудің** туғанына 125 жыл (1889-1964)
14 қараша – Скрипкашы **Л. Б. Коганның** туғанына 90 жыл (1924-1982)
14 қараша – **КСРО Журналистер одағының** құрылғанына 55 жыл (1959)
16 қараша – Адмирал **А. В. Колчактың** туғанына 140 жыл (1874-1920)
17 қараша – **Суэцк каналының** ашылғанына 145 жыл (1869)
18 қараша – Ұшқыш **М. В. Водопьяновтың** туғанына 115 жыл (1899-1980)
19 қараша – Композитор **М. М. Ипполитов-Ивановтың** туғанына 155 жыл (1859-1935)
20 қараша – Ақын **З. Н. Гиппиустың** туғанына 145 жыл (1869-1945)
21 қараша – Француз ақыны **Ф. Вольтердің** туғанына 320 жыл (1694-1778)
22 қараша – Ағылшын жазушысы **Д. Элиоттың** туғанына 195 жыл (1819-1880)
23 қараша – Грузин ақыны **И. В. Абашидзенің** туғанына 105 жыл (1909-1992)
24 қараша – Қолбасшы **А. В. Суворовтың** туғанына 285 жыл (1729-1800)
24 қараша – Француз суретшісі **А. Тулуз-Лотректің** туғанына 150 жыл (1864-1901)
24 қараша – Композитор **А. Г. Шниткенің** туғанына 80 жыл (1934-1998)
26 қараша – **Киелі Георгия Орденінің** құрылғанына 245 жыл (1769)
26 қараша – Зерттеуші **И. Д. Папаниннің** туғанына 120 жыл (1894-1986)
28 қараша – Композитор **А. Г. Рубинштейннің** туғанына 185 жыл (1829-1894)
30 қараша – Актер **В. М. Невинныйдың** туғанына 80 жыл (1934-2009)
30 қараша – **Кеңестік-финляндия соғысының** басталғанына 75 жыл (1939)
қараша – Ағылшын философы **Р. Бэконның** туғанына 800 жыл (1214-1294 жуық)

ЖЕЛТОҚСАН

1 желтоқсан – Ақын **М. А. Лохвицканың** туғанына 145 жыл (1869-1905)
5 желтоқсан – Жазушы **Н. П. Задорновтың** туғанына 105 жыл (1909-1992)
6 желтоқсан – Ақын **Н. К. Старшиновтың** туғанына 90 жыл (1924-1998)
8 желтоқсан – Театр және кино актрисасы **А. Б. Фрейндлихтың** туғанына 80 жыл (1934)
12 желтоқсан – Суретші **З. Е. Серебрякованың** туғанына 130 жыл (1884-1967)
14 желтоқсан – Үндіс киноактері **Р. Капурдың** туғанына 90 жыл (1924-1988)
18 желтоқсан – Ақын **Я. П. Полонскийдің** туғанына 195 жыл (1819-1898)
19 желтоқсан – Актриса **А. А. Вертинскаяның** туғанына 70 жыл (1944)
21 желтоқсан – Француз драматургы **Ж. Расиннің** туғанына 375 жыл (1639-1699)
21 желтоқсан – Мемлекет және партия қайраткері **И. В. Сталиннің** туғанына 135 жыл (1879-1953)

21 желтоқсан – Киноактриса **З. А. Федорованың** туғанына 105 жыл (1909-1981)
23 желтоқсан – Суретші **К. П. Брюлловтың** туғанына 215 жыл (1799-1852)
23 желтоқсан – Француз суретшісі **А. Матисстің** туғанына 145 жыл (1869-1954)
27 желтоқсан – Американ актрисасы **М. Дитрихтің** туғанына 110 жыл (1904-1992)
29 желтоқсан – Патшайым **Елизавет Петровнаның** туғанына 305 жыл (1709-1762)
30 желтоқсан – Композитор **Д. Б. Кабалевскийдің** туғанына 110 жыл (1904-1987)

АЙЫ МЕН КҮНІ БЕЛГІСІЗ КҮНДЕР ТІЗІМІ

Итальян теңіз саяхатшысы **Америго Веспуччидің** туғанына 560 жыл (1454-1512)
Кунсткамераның ашылғанына 300 жыл (1714)
Д. Дефоның "Робинзон Крузо" романының жарыққа шыққанына 295 жыл (1719)
Мемлекеттік эрмитаждың құрылғанына 250 жыл (1764)
Казан университетінің негізі қаланғанына 210 жыл (1804)
И. Тургеневтің "Дворянское гнездо" шығармасының жарыққа шыққанына 155 жыл (1859)
И. Гончаровтың "Обломов" романының жарыққа шыққанына 155 жыл (1859)
Д. Ридтің "Десять дней, которые потрясли мир" кітабының жарыққа шыққанына 95 жыл (1919)
"Советский спорт" газетінің жарыққа шыққанына 90 жыл (1924)
Э. Хемингуэйдің "Прощай, оружие!" романының жарыққа шыққанына 85 жыл (1929)
"Вопросы экономики" журналының шыққанына 85 жыл (1929)
"Литературная газетаның" шыққанына 85 жыл (1929)
Н. Островскийдің "Как закалялась сталь" романының шыққанына 80 жыл (1934)
"Молодая гвардия" журналының шыққанына 80 жыл (1934)
Антуан де Сент-Экзюперидің "Планета людей" шығармасының шыққанына 75 жыл (1939)
"Дружба народов" журналының шыққанына 75 жыл (1939)
Қоғамдық ғылымдар бойынша ғылыми ақпарат Институтының құрылғанына 45 жыл (1969)
"Собеседник" газетінің шыққанына 30 жыл (1984)

КҮНТІЗБЕКТЕ АТАЛЫП ӨТІЛГЕН ЕСІМДЕРДІҢ АЛФАВИТТІК КӨРСЕТКІШІ

Абылғазин Х.Ә. 17
Айманов Ш. 6, 7, 22
Аймауытов Ж. 16, 47
Айтбаев С. 35
Ақанаев А.А. 21
Акышев К.А. 9
Аликов Р.Ж. 13
Антонов П.Т. 15
Арықов Қ. 24
Арғынбаев Х.А. 12
Арғынбаев Т. 45
Арғымбаев Ш. 14
Асанов Д.А. 16
Атрощенко А.П. 20
Ахмединов А. 12
Ахметов Б. 14, 33, 39
Ахметов Ж.А. 13
Ахметов Д.Қ. 10
Аяпбергенов Ә.16
Әбдіқадыров Б. 6
Әбішев А.А. 16,23
Әбусейітов С.А. 14
Әлімбаев М. 24
Әлсейітов Қ. 16, 46
Бабин И.В. 16
Багаев Д.П. 17
Багаев Л.Д. 11
Байжанов Қ. 22, 45
Байзақов И. 46
Байзакова А.Б. 17
Баймолдин Ә. 16
Баймухамбетов С.М. 9
Байтұрсынов А. 47
Батурин В.П. 36
Баязитов С. 15, 41
Баязитов Н. Б. 17
Бектуров К. 14
Бекхожин Қ. 9, 24
Берестовский Г.Г.
Бибин А.И. 8, 27, 35
Брем А.Э. 6
Брусиловский Е.Г.
Бозшакөл,ст. 17
Борукаев Р.А. 5
Больбот П.П. 5
Бортников А. 35
Бұхар-жырау 26
Бычков А.В. 11
Бугаев В.Н. 7
Васильев П. 15
Вольская К.А.
Гаврикова Л.Г. 9
Ғалымбаева А. 27, 35
Гальченко Г.В. 7
Гайдар А. 17
Гмелин И.Г. 11
Гоголь Н. 21, 27
Гулин А.В. 14, 35
Гумбольд А. 13
Гусев П.Н. 5
Гуславский И.Г. 13
Гуттенлохер З.Э. 40
Демесинов Х.Қ. 11
Демесинова Н.Қ. 15
Дөнентаев С. 9, 32
Драверт П.Л. 5
Дулатов М. 47
Дүкенбай Н. 34
Дүйсенбин Қ.Ғ. 6
Дубаев Р.Қ. 20
Евтушенко Е. 28
Егімбаев А.Е. 9
Елгин А.Н. 12
Елубаев С. 8, 25
Ермаков В.И. 8
Ермаков П.Д. 20
Жайықбаев Н. 24
Жақсыбаев С. 8

Жақышев Е.Ғ. 15, 44
Жаманбалинов М. 14
Жаналина Л.К. 14
Жансүгіров І. 51
Жасымов М.М. 7
Жаяу Мұса 24
Жолдыбаева Ғ.Т. 20
Жұмабаев М. 47
Жумабеков Қ. Ә. 14
Жубанов А. Қ. 21
Зальцман П. 35
Игембаев Ә. 35
Игнатовская Е. 41
Исаева М.Г. 5
Искаков Ж.А. 17
Калмыков С. 35
Каримов А.Г. 20
Кенжебаев Б.24
Кенбаев М.К. 20
Кожамжаров Т.Ж. 2
Колмогоров В.35
Көпеев М.Ж. 6
Кромер Г.Э. 10
Күшікұлы 16, 27
Кузина Т.И. 11
Куржей С.П. 10
Кутурга И.В. 9
Кабдуәхит Ә. 24
Қабиғожин О. 35
Қамзин К. 9, 14, 40
Кани А.Б. 7, 24
Карашашева Д.Б.13
Кайдаров К.Қ. 6
Кастеев Ә. 35
Қаржасов Ғ.И. 5, 21, 35
Қантарбаев А. 20
Қоғабаев Ж. 14
Қожабаев Б.Қ. 5
Қоңыров Т. 5, 19, 34
Құрмангазы 35
Құспанов С.Қ. 40
Леонтьев Л. 35
Литвинов К. 12
Лысенко П. 35
Майлин Б. 53
Мақауов М. 17
Малахов Е.Д. 7
Марғұлан Ә.Х. 9, 10, 29
Мартынцев В. 35
Меерзонов И.С. 20
Мейрамов Г.А. 40
Миронова Ф.А. 10
Момбеков Н.Н. 20
Молдабекова Р.А. 40
Мұқанов К. 13, 36
Мұхамеджанов Ә.
Музыка П.Ф. 9
Назарбаев Н. 2
Неруда П. 4
Нәжімиденов Ж. 24
Некрасов А.В. 12
Новоселов А.Е. 14
Нұрмұхамедов Н. 14
Ныгыманов Қ. 5
Окольничья Т.В. 13
Омаров М.М. 24
Омаров Р.Б.
Орлов В.С. 11
Потанин Г.И. 12
Прейферн Э. 11
Приходько В.М. 6
Прокашева Л.В. 5
Пішембаев Қ. 16
Римский-Корсаков Н.Л.
Рубаев С. 17
Садыков Ж. 10
Саматов М.С. 16
Сарқышақов Ә.С. 9, 31
Сәтбаев Қ.И. 6, 8, 10, 11, 13
Сәтиұлы К. 44
Сәрсеке М. 26
Сейітов А. Ж. 16, 48
Сейітов Л.Қ. 5, 21, 22
Сеченов И.М. 29

Сидоркин Е. 35
Сиранов Қ.С. 6
Смағұл Қ. 12, 34
Смирнов В.А. 20
Степанов А. 35
Соловьев Н. 35
Сорокин А. 11
Сұбханбердин С.Х. 8, 28
Танашева М.Р. 8, 28
Тәукеханов Ш. 16
Тәттімбет 35
Тележанов К. 35
Темірбаев С.Т. 5
Ткачев Г.У. 9
Титирко В.В. 8
Тоғандыков Ж. 16, 45
Торайғыров С.Т. 42, 49
Төлепбаев Е. 35
Трусов М.И. 11
Тұрғанбеков Ж. 11
Тұрсынов Ж. 15
Турсынбеков А.Т. 20
Тілеубердин Н. 16
Тілегенов И. 20
Тютчев Ф. 42
Уәлиханов Ш. 44
Украинка Л. 42
Усов Ф.Н. 16
Хайдаров Б.Х. 17
Хлудов Н.Г. 35
Цефт А.Л. 6
Чайкина Ж. 10
Чайковский П.И. 10
Черкасский А. М. 27, 35
Чехов А.П. 12
Шанин Ж. 45
Шаймерденова А.Қ. 16
Шарденова Ж. 35
Шаңғытбаев Қ. 24
Шаханов Е.Ш. 7
Швайко В.В. 8
Шевченко Т.Р. 35
Шорман би 44
Шоң Едіге би 16, 44
Шуранов О. 35
Щербинко В.И. 5
Щербина Ф.А. 6
Ыбыраев С.Ы. 40
Юсупов Н.12

ГЕОГРАФИЯЛЫҚ АТАУЛАР КӨРСЕТКІШІ

Агрономия 27
Ақмола, обл. 46, 48
Ақсу, ауд. 40
Ақсу, қ. 44
Ақжар, ауыл 38
Аққол 33
Ақтоғай, ауд. 21, 33
Ақшиман, ауыл 38
Ақтоғай, ауыл 41
Аққулы 45
Алматы, обл. 21, 22, 24, 27, 28, 34, 35, 44
Алтай, өлке 23, 37
Аршалы, ауыл 19
Баскөл, ауыл 38
Барақпаев, с-з 14
Баянауыл, ауд. 9, 10, 17, 21, 22, 28, 29, 41, 47
Баян-Өлгей, өлке 23
Бескарағай 9, 36
Береговое 27
Болгария, ел 19
Бычек, село 41
Восточный, ауыл 37
Гвардия, ауд. 28
Голубовский 27
Ертіс,ауд. 21, 44
Жаңажол, ауыл 28
Жамбыл, обл. 37
Железинка, ауд. 17, 27, 28
Жолқұдық, ауыл 16, 40
Коштерн 27
Комсомольский 27
Көктөбе, ауыл 38
Көкшетау, қ. 46, 51
Қазан 38
Қалқаман 8
Қарағанды, обл. 22, 44, 46
Қарасуық, ауд. 33
Қаратерек 38
Қаркаралы 17
Қостанай, қ. 53
Құлынды 17
Құркөл, ауыл 36
Қызылағаш 37
Қызылжар, қ. 45, 46
Лебяжі, ауд. 13, 17, 34, 36, 37
Ленинград, қ. 29
Майлыбай 37
Май, ауд. 13, 19, 36, 38
Майқайың, кент 17, 21
Майқарағай 37
Майтүбек 38
Малайсары 38
Михайловка, ауыл 27
Монғолия 23
Мәскеу, қ. 10, 22, 27, 35, 36
Новосібір, обл. 26, 33, 36
Октябрь, ауд. 28
Омбы, қ. 36, 45, 46, 48
Өскемен 39
Ресей, Федерация 19, 23
Рига 32
Сарқанд, ауд. 28
Семей, губерния 36, 47
Семей, қ. 28, 32, 45, 46
Семиярка 40
Славгород 17
Талдықорған, обл. 28
Ташкент 31
Тирасполь, ауд. 41
Үлгілі, ауыл. 21
Уәлиханов, ауыл. 17
Успен 17
Уфа, қ. 32
Шақа 37
Шарбақты, ауд. 37
Шарбақты, ауыл 34, 37
Ямышев 37

УПРАВЛЕНИЕ КУЛЬТУРЫ ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ

КГУ «ОБЛАСТНАЯ ОБЪЕДИНЕННАЯ УНИВЕРСАЛЬНАЯ НАУЧНАЯ БИБЛИОТЕКА ИМ. С. ТОРАЙГЫРОВА» УПРАВЛЕНИЯ КУЛЬТУРЫ ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ

ЗНАМЕНАТЕЛЬНЫЕ И ПАМЯТНЫЕ ДАТЫ ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ НА 2014 ГОД

БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ

ПАВЛОДАР, 2013

УДК 050 (659)
ББК 22.61 я2
П 12

Құрастырушылар: Дыбыкенова М. Н., Комкина Т. С.

Редакторлар: Жиенбаева М. Ә., Батталова Қ. Б., Шаяхметова Ш. Б., Қажыбаева Ж. К., Гончарова М. Л.

ISBN 978-601-7112-77-6

П 12 Павлодар облысында 2014 жылы аталып өтілетін және еске алынатын күндер = Знаменательные и памятные даты Павлодарской области на 2014 год. Ред.: М. Ә. Жиенбаева, Қ. Б. Батталова, Ш. Б. Шаяхметова, Ж. К. Қажыбаева, М. Л. Гончарова. – Павлодар: Дом печати, 2013. – 144 б. – қазақша, орысша.

Павлодар облысының 2014 жылы аталып өтілетін және еске алынатын күндер күнтізбегі анықтамалық-библиографиялық құрал болып табылады. Оның мақсаты Павлодар өңірі мен атақты адамдары жайлы, өңірдің саяси, әлеуметтік-экономилкалық және мәдениет өмірін көрсету.

Көрсеткіш кітапхана қызметкерлері мен мәдени-ағарту мекемелеріне және өлкетану әдебиеттерімен танысқысы келетін барша оқырман қауымға арналған.

Календарь знаменательных и памятных дат Павлодарской области является справочно-библиографическим пособием, цель которого – представить сведения об известных личностях Павлодарского Прииртышья, событиях политической, социально-экономической и культурной жизни области.

Указатель адресован работникам библиотек и культурно-просветительных учреждений и читателям, интересующимся краеведческой литературой.

УДК 050 (659)
ББК 22.61 я2

ISBN 978-601-7112-77-6

© Комкина Т., 2013
© Дыбыкенова М., 2013

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие 72

Хронологический указатель знаменательных и памятных дат Павлодарской области на 2014 год 73

Краткие справки и литература к календарю «Знаменательные и памятные даты Павлодарской области на 2014 год» 87

Указатель памятных дат и юбилейных событий Республики Казахстан на 2014 год 124

Указатель юбилейных дат и событий в СНГ и за рубежом на 2014 год 128

Алфавитный указатель имен, отмеченных в календаре 141

Указатель географических названий 143

Предисловие

Ежегодно областной библиотекой им. С. Торайгырова выпускается у... тель «Знаменательные и памятные даты Павлодарской области» на казах... и русском языках.

Цель издания - рассказать об известных, выдающихся личностях на... края, чьи имена и судьбы являются примером для молодежи, представить ... нику событий политической, социально-экономической и культурной ж... Павлодарского Прииртышья.

Размещение данного справочно-библиографического указателя на с... Павлодарской областной библиотеки в Интернете позволяет оперативно ... ращаться к его содержанию всех без исключения пользователей, как из дру... регионов Казахстана, так и зарубежья.

Календарь также включает хронологический указатель государстве... и юбилейных дат Республики Казахстан на 2014 год. Материал систематизи... рован в нескольких разделах, перечень которых дан в содержании указат... Указатель адресован работникам библиотек и других культурных учрежде... а также широкому кругу читателей, которые интересуются историей Пав... дарского Прииртышья.

Для выявления дат и необходимых сведений использовался справочно-би... лиографический аппарат и фонд областной универсальной научной библио... ки им. С. Торайгырова. Кроме литературы, указанной в пособии, рекоменду... использовать материалы, появившиеся в печати после выхода указателя.

Областная библиотека благодарит за помощь, оказанную при составлени... «Календаря», ветеранов архивного дела В.Д. Болтину и Л.В. Шевелеву.

Составители просят присылать свои замечания и пожелания.

Наш адрес: 140000 г. Павлод...
ул. Академика Сатпаева ...
Областная библиотека им. С. Торайгыр...
Информационно-библиографический ...
http:www.pavlodarlibrary.k...
e-mail:library@pavlodar...
Тел.: 32-5...

ХРОНОЛОГИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ ЗНАМЕНАТЕЛЬНЫХ И ПАМЯТНЫХ ДАТ ПО ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ НА 2014 ГОД

ЯНВАРЬ

1 января - 95 лет (1919) со дня выхода в свет в Павлодаре первого номера газеты **«Голос степи»*** (издавалась до 11 сентября 1919 г.)

1 января - 85 лет (1929) со дня выхода в свет в Павлодаре первого номера **газеты «Советская деревня»** (издавалась до 10 февраля 1930 г.)

3 января - 50 лет (1964) со дня принятия первой очереди **Экибастузского третьего угольного разреза** мощностью 1,5 млн.тонн угля в год

4 января 75 лет (1939) со дня рождения **журналиста, члена Союза журналистов Казахстана Т. Коныра***

4 января - 65 лет (1949) со дня рождения **оперного певца, заслуженного артиста РК Б.К. Кожабаева**

4 января - 40 лет (1974) со дня принятия в Павлодаре в эксплуатацию **дома-интерната для престарелых и инвалидов** на 300 мест

5 января - 75 лет (1939) со дня образования **Департамента юстиции Павлодарской области***

10 января - 90 лет (1924 - 2013) со дня рождения **участника ВОв, полного Кавалера ордена Славы П.П. Больбота**

11 января - 90 лет (1924-1980) со дня рождения **акына-импровизатора К. Ныгманова**

11 января - 60 лет (1954) со дня рождения **художника, члена Союза художников Казахстана К.Н. Каржасова***

12 января - 85 лет (1929-2005) со дня рождения **ученого, доктора экономических наук М.Г. Исаевой**

15 января - 105 лет (1909-2004) со дня рождения Героя Социалистического Труда **С.Т. Темирбаева**

16 января - 135 лет (1879-1945) со дня рождения русского **ученого, исследователя Павлодарской области П.Л. Драверта**

22 января - 90 лет (1924–2009) со дня рождения **ветерана войны и труда, организатора образования, заслуженного учителя КазССР, краеведа В.И. Щербинко**

22 января - 75 лет (1939) со дня рождения **директора, заслуженного артиста КазССР Л.К. Сеитова**

23 января - 45 лет (1969) со дня рождения **олимпийской чемпионки, заслуженного мастера спорта РК, Почетного гражданина Павлодара Л.В. Прокашевой**

24 января - 115 лет (1899-1967) со дня рождения **ученого, доктора геологических наук Р.А. Борукаева**

27 января - 85 лет (1929) со дня рождения **поэта П.Н. Гусева**

29 января - 90 лет (1924–2013) со дня рождения **поэта, журналиста, члена Союза журналистов Казахстана Б.Ш. Абдыкадырова**

Январь - 115 лет (1899) со дня основания близ озера Экибастуз поселения с таким же названием и начата разработка угля

Январь - 45 лет (1969) со дня выпуска **1000-го трактора на** Павлодарском тракторном заводе

Январь - 45 лет (1969) со дня вступления в строй **Павлодарского пассажирского речного порта** с вокзалом и гостиницей

Январь - 25 лет (1989) со дня выхода в свет в г. Павлодаре первой **рекламно-информационной газеты «Курьер»** (издавалась до 2002 г.)

Январь 20 лет (1994) со дня открытия в Баянауле **мемориального музея Машхур Жусупа Копеева** (в с. Жанажол)

ФЕВРАЛЬ

2 февраля - 185 лет (1829-1884) со дня рождения немецкого **ученого, исследователя Павлодарской области А.Э. Брема**

5 февраля - 75 лет (1939) со дня рождения **генерала-майора полиции, заслуженного работника Министерства внутренних дел РК К.Г. Дюйсембина**

9 февраля - 15 лет (1999) со дня открытия **памятника К.И. Сатпаеву** в Баянауле

13 февраля - 165 лет (1849–1936) со дня рождения **этнографа, исследователя Павлодарского Прииртышья Ф.А. Щербины**

13 февраля - 100 лет (1914-1976) со дня рождения **киноведа, сценариста, кандидата искусствоведческих наук К.С. Сиранова***

15 февраля - 110 лет (1904-1971) со дня рождения **ученого, доктора технических наук А.Л. Цефта**

15 февраля - 100 лет (1914–1970) со дня рождения **режиссера театра и кино, актера, народного артиста КазССР Ш.К. Айманова***

15 февраля - 85 лет (1929) со дня выхода первого номера **областной газеты «Сарыарка самалы»***

15 февраля - 75 лет (1939-2011) со дня рождения ученого, **кандидата физико-математических наук, профессора К.К. Кайдарова**

19 февраля - 115 лет (1899) со дня основания **Воскресенского горнопромышленного (акционерного) общества**

20 февраля - 10 лет (2004) со дня отгрузки на разрезе «Восточный» в Экибастузе **300-миллионной тонны угля**

21 февраля - 65 лет (1949) со дня рождения **художника, члена Союза художников Казахстана, действительного члена-корреспондента Академии художеств РК В.М. Приходько**

22 февраля - 60 лет (1954) со дня рождения **поэта, журналиста, члена Союза писателей Казахстана А. Кани***

23 февраля - 75 лет (1939) со дня рождения **ученого, доктора технических наук М. М. Жасимова***

25 февраля - 85 лет (1929) со дня рождения **краеведа, историка, профессора М.С. Тереник***

февраль - 15 лет (1999) назад в Баянауле был открыт первый **профессиональный лицей**

МАРТ

6 марта - 60 лет (1954) со дня открытия в г. Павлодаре **детской технической станции**

6 марта - 45 лет (1969) со дня утверждения первого **герба г. Павлодара**

6 марта - 30 лет (1984) со дня переименования в г. Павлодаре улицы Береговая в **улицу Айманова**

8 марта - 60 лет (1954) со дня рождения **фотожурналиста, члена Союза журналистов Казахстана, члена Национальной ассоциации фотоискусства Канады В.Н. Бугаева**

9 марта - 20 лет (1994) со дня переименования в г. Павлодаре улиц Тургенева в **улицу Каирбаева,** улицы Красноармейцев в **улицу Кривенко,** улицы Свердлова в **улицу Ломова**

10 марта - 50 лет (1964) со дня переименования в г. Павлодаре улицы Школьная в **улицу Камзина,** улицы Вокзальная в **улицу Катаева**

13 марта - 85 лет (1929-2002) со дня рождения **заслуженного архитектора КазССР Г.В. Гальченко**

14 марта - 70 лет (1944) со дня рождения **ученого, доктора биологических наук Е.Ш. Шаханова**

Март - 70 лет (1944) со дня прибытия в Павлодарскую область **спецпереселенцев** с Северного Кавказа

Март - 30 лет (1984) со дня сдачи в г. Павлодаре в эксплуатацию **областной стоматологической поликлиники**

АПРЕЛЬ

1 апреля - 115 лет (1899-1921) со дня рождения **революционного деятеля И.Д. Малахова**

3 – 10 апреля - 85 лет (1929) со дня проведения в г. Павлодаре первой **окружной конференции ВЛКСМ**

7 апреля - 45 лет (1969) со дня проведения в Павлодаре **первого областного слета женщин-механизаторов**

8 апреля - 15 лет (1999) со дня образования **Павлодарского городского суда**

9 апреля - 5 лет (2009) со дня открытия в Павлодаре первого **социального магазина «Шапағат»**

10 апреля - 90 лет (1924-1993) со дня рождения **ученого, доктора физико-математических наук С. Елубаева***

12 апреля - 115 лет (1899–1964) со дня рождения **ученого, академика, доктора геологических наук, государственного и общественного деятеля К.И. Сатпаева**

13 апреля - 50 лет (1964) со дня образования **поселка городского типа Калкаман**

14 апреля - 95 лет (1919–1995) со дня рождения **Героя Социалистического Труда В.В. Титирко**

17 апреля - 20 лет (1994) со дня открытия в Павлодаре **пожарно-технического центра**

18 апреля 60 лет (1954) со дня переименования газеты «Большевистский путь» в «**Павлодарскую правду**»

20 апреля - 105 лет (1909–1988) со дня рождения **ученого, кандидата сельскохозяйственных наук, Заслуженного работника сельского хозяйства КазССР Г.Г. Берестовского**

21 апреля - 80 лет (1934) со дня рождения **ученого, кандидата экономических наук, профессора, краеведа, члена Союза журналистов Казахстана С.И. Джаксыбаева***

22 апреля - 60 лет (1954) со дня начала освоения целины в **Павлодарской области***

22 апреля - 35 лет (1979) со дня учреждения в Павлодаре **поста №1** у обелиска Славы воинам-павлодарцам, погибшим в годы ВОв

25 апреля - 75 лет (1939–2009) со дня рождения **художника, члена Союза художников, академика Академии художеств РК А. И. Бибана***

27 апреля - 10 лет (2004) со дня образования областного **управления по развитию языков Павлодарской области**

29 апреля - 75 лет (1939) со дня рождения **ученого, доктора химических наук М. Р. Танашевой**

30 апреля - 90 лет (1924–1988) со дня рождения **актера, режиссера, Заслуженного артиста КазССР В. И. Ермакова**

Апрель - 40 лет (1974) со дня открытия в Павлодаре **городской поликлиники №1**

Апрель - 35 лет (1979) со дня открытия в Алматы в выставочном зале Союза художников Казахстана **первой выставки работ павлодарских художников**

МАЙ

1 мая - 75 лет (1939–2009) со дня рождения **журналиста, члена Союза журналистов Казахстана В. В. Швайко**

4 мая	- 100 лет (1914-1986) со дня рождения **ученого, фармацевта, писателя, драматурга С.Х. Субханбердина***
4 мая	- 90 лет (1924-1987) со дня рождения **Героя Советского Союза И.В. Кутурги**
4 мая	- 90 лет (1924) со дня проведения в г. Павлодаре **первых выборов в Павлодарский городской Совет рабочих, крестьянских и красноармейских депутатов**
8 мая	- 70 лет (1944) со дня образования в составе Павлодарской области новых районов: **Галкинского и Михайловского**
9 мая	- 55 лет (1959) со дня передачи **Бескарагайского района** Павлодарской области в состав Семипалатинской области
9 мая	- 35 лет (1979) со дня открытия в Павлодаре **памятника Герою Советского Союза Канашу Камзину**
10 мая	- 90 лет (1924) со дня рождения **ветерана ВОв, участника Парада ветеранов на Красной площади в Москве** (1995) **С.М. Баймухамбетова**
11 мая	- 110 лет (1904–1985) со дня рождения **ученого-археолога, историка, этнографа, литературоведа, искусствоведа, доктора филологических наук А.Х. Маргулана***
11 мая	- 80 лет (1934) со дня рождения **заслуженного работника транспорта РК, Почетного гражданина Павлодара А.С. Саркышшакова***
12 мая	- 100 лет (1914-1985) со дня рождения **участника ВОв, полного Кавалера ордена Славы, Почетного гражданина г. Павлодара Г.У. Ткачева***
13 мая	- 10 лет (2004) со дня открытия в Павлодаре **Дома ветеранов «Ардагер»**
14 мая	- 65 лет (1949) со дня открытия в Павлодаре **Дома санитарного просвещения**
14 мая	- 60 лет (1954) со дня рождения художника, академика Академии художеств РК, члена Союза художников Казахстана, Казахстанской Ассоциации художников **А.Е. Игембаева**
16 мая	- 15 лет (1994) со дня присвоения павлодарской средней **школе №12 имени Х. Бекхожина**
19 мая	– 65 лет (1949) со дня рождения **поэтессы Л.Г. Гавриковой**
22 мая	- 15 лет (1999) со дня проведения первого **областного благотворительного телемарафона**
23 мая	- 90 лет (1924-2003) со дня рождения **ученого, археолога, доктора исторических наук К.А. Акишева**
24 мая	- 120 лет (1894-1933) со дня рождения поэта-сатирика, публициста, общественного деятеля **С. Донентаева**

25 мая	- 95 лет (1919–2000) со дня рождения **Героя Социалистического Труда П.Ф. Музыки**
29 мая	- 35 лет (1979) со дня создания **Государственного заказника по охране диких животных** на территории Баянаульского района
31 мая	– 90 лет (1924) со дня рождения **Героя Социалистического Труда, Заслуженного шахтера КазССР С.П. Куржея**
Май	- 35 лет (1979) со дня открытия **астероида**, названного в честь **К.И. Сатпаева**
Май	– 20 лет (1994) со дня открытия **Екибастузского инженерно-технического института им. К.И. Сатпаева**
Май	- 10 лет (2004) со дня переименования в г. Павлодаре улицы Фрунзе в **улицу Академика Маргулана**

ИЮНЬ

1 – 2 июня	– 75 лет (1939) со дня проведения первого **областного слета акынов и писателей**
1 июня	- 15 лет (1999) со дня проведения в Павлодаре первого **областного детского фестиваля «Балдаурен»**
5 июня	- 90 лет (1924) со дня рождения **актрисы, Заслуженной артистки КазССР Ф.А. Мироновой**
8 июня	– 65 лет (1949) со дня рождения **журналиста, поэта Ж. Садыкова**
11 июня	- 65 лет (1949) со дня сдачи в эксплуатацию **железнодорожного моста через** р. Иртыш
14 июня	– 60 лет (1954) со дня рождения **актрисы, Заслуженной артистки РК Ж.А. Чайкиной**
15 июня	- 60 лет (1954) со дня рождения государственного деятеля, акима Павлодарской области в 1993–1997 гг. **Д.К. Ахметова**
17 июня	- 110 лет (1904–1982) со дня рождения организатора музыкального образования в Павлодарской области, первого директора Павлодарского музыкального училища им. П.И. Чайковского, скрипачки **Г.Э. Кромер**
30 июнь	– 50 лет (1964) со дня вступления в строй **Павлодарской ТЭЦ-1**
Июнь	- 65 лет (1949) со дня открытия **авиационного пассажирского сообщения Павлодар-Москва**
Июнь	– 15 лет (1999) со дня открытия **областной специализированной кадетской школы-интерната «Қаһарман»**
Июнь	- 15 лет (1999) со дня образования **Павлодарского филиала АО «Национальный центр экспертизы и сертификации»**

ИЮЛЬ

1 июля - 65 лет (1949) со дня организации в Баянаульском районе первой в области **машинно-животноводческой станции**

1 июля - 55 лет (1959) со дня открытия **Павлодарского музыкального колледжа**

1 июля - 55 лет (1959) со дня открытия в г. Экибастуз городского **Дома культуры**

1 июля - 15 лет (1999) со дня открытия **Павлодарского городского архива**

6 июля – 85 лет (1929-1998) со дня рождения **Героя Социалистического Труда М.И. Трусова**

6 июля - 5 лет (2009) со дня открытия в г. Аксу **памятника К.И. Сатпаеву**

12 июля - 65 лет (1949-1997) со дня рождения **журналиста, члена Союза журналистов Казахстана Ж. Турганбекова**

18 июля - 65 лет (1949) со дня рождения **общественного деятеля, руководителя Славянского этнокультурного объединения Т.И. Кузиной**

20 июля - 85 лет (1929–1998) со дня рождения **композитора, Заслуженного деятеля искусств КазССР, народного артиста КазССР А.В. Бычкова**

21 июля - 90 лет (1924–1994) со дня рождения **участника ВОв, полного Кавалера ордена Славы трех степеней В.С. Орлова**

22 июля - 50 лет (1964) со дня открытия **Павлодарского областного центра крови**

23 июля - 90 лет (1924–2003) со дня рождения **государственного деятеля, Почетного гражданина г. Павлодара Х.Х. Демесинова**

28 июля - 50 лет (1964) со дня открытия в г. Павлодаре **средней школы №27**

Июль - 55 лет (1959) со дня открытия в Павлодаре **гостиницы «Казахстан»**

Июль - 55 лет (1959) со дня сдачи в эксплуатацию в Экибастузе **второго угольного разреза**

АВГУСТ

2 августа - 20 лет (1994) со дня преобразования ПТУ №15 г. Павлодара в **высшее профессиональное училище-коммерческий лицей**

4 августа - 85 лет (1929-1989) со дня рождения **краеведа, фотографа Л.Д. Багаева**

5 августа - 55 лет (1959) со дня рождения **педагога, доктора педагогических наук, профессора, члена-корреспондента Академии археологических наук РФ Н.Э. Пфейфер**

11 августа - 130 лет (1884–1928) со дня рождения **писателя и художника А.С. Сорокина**

11 августа - 40 лет (1974) со дня открытия **Павлодарского машиностроительного колледжа**

11 августа - 35 лет (1979) со дня открытия **Павлодарского областного наркологического диспансера**

12 августа - 305 лет (1709-1755) со дня рождения **русского ученого, исследователя Павлодарского Прииртышья И.Г. Гмелина**

13 августа - 75 лет (1939) со дня присвоения новым улицам г. Павлодара названия **Затонская** и имя **Амангельды**

13 августа - 15 лет (1999) со дня открытия в г. Павлодаре **школы для одаренных детей «Жас дарын»**

14 августа - 75 лет (1939) со дня рождения **Героя Социалистического Труда А.А. Ахмединова**

18 августа – 75 лет (1939-2009) со дня рождения **журналиста, члена Союза журналистов Казахстана, Почетного журналиста Казахстана, поэта К.К. Смагулова***

19 августа - 60 лет (1954) со дня выхода в свет первого номера **газеты «Знамя коммунизма»**

23 августа - 60 лет (1954) со дня образования **Департамент водного хозяйства** Павлодарской области

Август - 35 лет (1979) со дня открытия в г. Павлодаре **детско-юношеской спортивной школы №5**

СЕНТЯБРЬ

1 сентября - 20 лет (1994) со дня открытия в г. Павлодаре **областного казахско-турецкого лицея**

1 сентября - 20 лет (1994) со дня открытия в г. Павлодаре средней общеобразовательной школы с профильной направленностью **«Стикс»**

2 сентября - 25 лет (1989) со дня создания павлодарского отделения **Общества советско-германской дружбы**

4 сентября - 115 лет (1899-1944) со дня рождения **Героя Советского Союза А.Н. Елгина**

4 сентября - 55 лет (1959) со дня присвоения **имени Курмангазы Павлодарской музыкальной школе №1, имени А.П. Чехова областному драматическому театру, имени Г.Н. Потанина областному историко-краеведческому музею**

5 сентября - 130 лет (1884–1958) со дня рождения **фотографа, краеведа Д.П. Багаева**

7 сентября – 95 лет (1919-1988) со дня рождения **актера Р.Б. Омарова**

10 сентября - 85 лет (1929–1981) со дня рождения **Героя Советского Союза В.К. Литвинова**

10 сентября – 75 лет (1939–2008) со дня рождения **поэта, педагога Н. Юсупова***

14 сентября - 245 лет (1769-1859) со дня рождения немецкого **ученого, исследователя Павлодарского Прииртышья А. Гумбольдта**

18 сентября – 115 лет (1899-1972) со дня рождения **писателя и педагога А.В. Некрасова**

21 сентября - 90 лет (1924-1998) со дня рождения **ученого, доктора исторических наук Х.А. Аргынбаева**

22 сентября - 60 лет (1954) со дня создания **Лебяжинского народного драматического театра**

22 сентября - 15 лет (1999) со дня присвоения **каналу «Иртыш – Караганда» имени К.И. Сатпаева**

23 сентября - 45 лет (1969) со дня открытия в Павлодаре **бюро по трудоустройству**

26 сентября - 50 лет (1964) со дня основания **Павлодарского художественного музея***

Сентябрь - 30 лет (1984) со дня открытия **факультета усовершенствования врачей** при Павлодарском областном отделе здравоохранения

Сентябрь - 30 лет (1984) со дня открытия в г. Павлодаре **водного спортивного клуба «Дельфин»**

Сентябрь - 20 лет (1994) со дня открытия **исторического факультета ПГПИ**

ОКТЯБРЬ

1 октября - 95 лет (1919–2003) со дня рождения **ученого, кандидата исторических наук, общественного деятеля, Заслуженного учителя РК Ж.А. Ахметова**

1 октября - 95 лет (1919) со дня рождения **Почетного гражданина г. Павлодара, Отличника просвещения СССР и народного просвещения КазССР Р.Ж. Аликова**

1 октября - 35 лет (1979) со дня открытия в Павлодаре **детской художественной школы №1***

5 октября - 85 лет (1929) со дня рождения **ученого, доктора ветеринарных наук И.И. Гуславского**

10 октября - 100 лет (1914-1993) со дня рождения **доктора геолого-минералогических наук, профессора, академика, Заслуженного деятеля науки КазССР А.К. Каюпова***

13 октября - 85 лет (1929-1996) со дня рождения **ученого, доктора геолого-минералогических наук К.М. Муканова**

16 октября - 75 лет (1939) со дня образования **Лебяжинского района**

16 октября - 75 лет (1939) со дня образования **Майского района**

19 октября - 65 лет (1949) со дня рождения **поэтессы Т.В. Окольничьей**

21 октября - 65 лет (1949) со дня рождения **журналиста Д.Б. Карашашевой**

22 октября - 15 лет (1999) со дня открытия **Благовещенского кафедрального собора**

23 октября - 15 лет (1999) со дня закладки в г. Павлодаре краеугольного камня главной **мусульманской мечети**

24 октября - 60 лет (1954) со дня открытия в г. Павлодаре **первой областной сельскохозяйственной выставки**

31 октября - 10 лет (2004) со дня образования **карачаево-черкесского и кабардино-балкарского этнокультурного объединения «Эльбрус»**

Октябрь - 85 лет (1929) со дня образования **Павлодарского педагогического колледжа им. Б. Ахметова**

Октябрь – 50 лет (1964) со дня пуска первой очереди **Павлодарского алюминиевого завода (АО «Алюминий Казахстана»)**

НОЯБРЬ

1 ноября - 65 лет (1949) со дня рождения **журналиста, поэта, члена Союза писателей Казахстана Ж. Когабаева**

1 ноября - 40 лет (1974) со дня переименования в г. Павлодаре улицы Строительная в **улицу Семенченко**

4 ноября – 85 лет (1929-1992) со дня рождения **певца, Заслуженного артиста КазССР С.А. Абусеитова**

5 ноября - 130 лет (1884–1918) со дня рождения **писателя А.Е. Новоселова**

6 ноября - 90 лет (1924-1986) со дня рождения **художника Н. Нурмухамедова**

6 ноября - 50 лет (1964) со дня открытия в Павлодаре **Дома связи** (АО «Қазақтелеком»)

7 ноября - 95 лет (1919–2004) со дня рождения **Героя Социалистического Труда Ш. Аргымбаева**

7 ноября 90 лет (1924-2010) со дня рождения **журналиста, члена Союза журналистов СССР, Союза писателей СССР, Заслуженного работника культуры КазССР, писателя и поэта, Почетного гражданина Иртышского района М.К. Жаманбалинова**

25 ноября - 90 лет (1924) со дня рождения **заслуженного работника сельского хозяйства Казахстана, общественного деятеля, участника ВОв К.А. Жумабекова**

25 ноября - 65 лет (1949) со дня рождения **художника, члена Союза художников РК А.В. Гулина**

29 ноября - 95 лет (1919–1944) со дня рождения **Героя Советского Союза К. Камзина**

29 ноября - 95 лет (1919) со дня **освобождения г. Павлодара от колчаковцев**

30 ноября - 70 лет (1944) со дня рождения **ученого, доктора филологических наук Л.К. Жаналиной**

Ноябрь - 60 лет (1954) со дня переименования совхоза «Баракпаевский» в **«Пограничник»**

Ноябрь 40 лет (1974) со дня открытия в гг. Павлодаре и Экибастузе **автодрома**

Ноябрь - 25 лет (1989) со дня открытия **областного Центра клинической иммунологии Павлодарской области**

Ноябрь - 10 лет (2004) со дня переименования в г. Павлодаре улицы Советов в **улицу Академика Бектурова**

ДЕКАБРЬ

2 декабря - 70 лет (1944) со дня рождения **журналиста, поэта, члена Союза журналистов Казахстана, члена Союза писателей Казахстана С. Баязитова***

7-11 декабря - 25 лет (1989) со дня проведения в г. Павлодаре первых **Всесоюзных Васильевских чтений**

13 декабря - 80 лет (1934-2000) со дня рождения **ученого, доктора юридических наук Е.Г. Жакишева**

20 декабря - 110 лет (1904–1980) со дня рождения **государственного деятеля, Героя Социалистического Труда П.Т. Антонова**

20 декабря - 100 лет (1914-1979) со дня рождения **актера, Заслуженного артиста КазССР Ж. Турсынова***

23 декабря – 105 лет (1909-1937) со дня рождения **поэта П.Н. Васильева**

24 декабря - 75 лет (1939) со дня **первых выборов в областной Совет депутатов трудящихся**

25 декабря - 60 лет (1954) со дня сдачи в эксплуатацию **Иртышского угольного разреза №1**

28 декабря – 85 лет (1929) со дня рождения **ученого, доктора филологических наук Н.К. Демесиновой**

30 декабря - 40 лет (1974) со дня сдачи в эксплуатацию **Павлодарского картонно-рубероидного завода**

Декабрь - 115 лет (1899) со дня начала строительства **в Павлодаре судоремонтных мастерских**

Декабрь - 95 лет (1919) со дня выхода в свет в г. Павлодаре первого номера **газеты «Известия Павлодарского ревкома»** (издавалась до 29 февраля 1920 г.)

Декабрь - 40 лет (1974) со дня сдачи в эксплуатацию **канала Иртыш – Караганда**

260 лет (1754 – 1836) со дня рождения **Шои би Едыгеулы**
215 лет (1799–1837) со дня рождения **Шорман би Кушукулы**
175 лет (1839–1888) со дня рождения русского **историка, исследователя Павлодарского Прииртышья Ф.Н. Усова**
170 лет (1844–1932) со дня рождения **открывателя Экибастузского угольного бассейна К. Пшенбаева***
150 лет (1864) со дня открытия **Джамантузского угольного месторождения**
130 лет (1884–1933) со дня рождения **народного композитора, поэта, певца К. Альсеитова***
125 лет (1889–1931) со дня рождения **писателя, драматурга, поэта, переводчика, литературоведа, педагога Ж. Аймаутова***
125 лет (1889–1940) со дня рождения **народного акына-импровизатора, режиссера-постановщика Т. Аргынбаева***
125 лет (1889–1978) со дня рождения **певца, Заслуженного артиста КазССР Ж. Тогандыкова***
120 лет (1894–1937) со дня рождения **публициста, организатора здравоохранения в области А.Ж. Сеитова**
120 лет (1894-1938) со дня рождения **государственного и общественного деятеля, публициста, журналиста М. Саматова**
120 лет (1894–1971) со дня рождения **общественного деятеля Н. Тлеубердина**
115 лет (189-1944) со дня рождения **Героя Советского Союза И.В. Бабина**
115 лет (1899) со дня сдачи в эксплуатацию первой в Павлодаре **Воскресенской железной дороги**
110 лет (1904–1938) со дня рождения журналиста, редактора областной газеты «Кызыл Ту» (с 1936 по 1938) **А. Аяпбергенова**
110 лет (1904–1968) со дня рождения **государственного и общественного деятеля Ш. Таукеханова**
110 лет (1904) со дня основания **села Жолкудук** (ныне сельская зона г. Аксу)
105 лет (1909-1944) со дня рождения **военачальника, полковника А. Баймульдина**
105 лет (1909–1990) со дня рождения **ученого, первого инженера-казаха, землеустроителя Айтбая Абишева**
105 лет (1909) со дня основания **сел Голубовка** Иртышского района, **Луганск, Розовка** Павлодарского района, **Лозовое, Ковалевка, Константиновка, Ольгино, Новопокровка, Успенка** Успенского района, **Красиловка** Щербактинского района, **Харьковское** Актогайского района, **Сычевка** Черноярского сельского округа
100 лет (1914–1998) со дня рождения **государственного деятеля, участника ВОв Д.А. Асанова***
100 лет (1914) со дня рождения **актера, режиссера, Заслуженного артиста КазССР А.К. Шаймерденова***

100 лет (1914) со дня основания сел **Калиновка, Львовка** Качирского района, **Богатырь** Успенского района, **Богодаровка, Назаровка, Татьяновка** Щербактинского района

95 лет (1919–1943) со дня рождения **оперного певца, музыканта, участника ВОв Н.Б. Баязитова**

95 лет (1919–1945) со дня рождения **участника ВОв, полного Кавалера ордена Славы Б.Х. Хайдарова**

95 лет (1919–1945) со дня рождения **участника ВОв, полного Кавалера ордена Славы С. Рубаева**

95 лет (1919–1980) со дня рождения **государственного деятеля, Заслуженного работника культуры КазССР Х.А. Абылгазина**

90 лет (1924-2007) со дня рождения **Кавалера ордена Славы II-й и III-й степеней М. Макауова**

90 лет (1924) со дня пуска в эксплуатацию **железной дороги Славгород – Кулунда – Павлодар**

85 лет (1929) со дня открытия автобусного сообщения **Каркаралинск – Баянаул – Павлодар**

80 лет (1934) со дня рождения **генерала-майора КГБ СССР Ж.Б. Марденова**

80 лет (1934) со дня рождения первой женщины- секретаря Павлодарского райкома партии **А.Б. Байзаковой**

80 лет (1934) со дня добычи в Майкаине **первого золота**

75 лет (1939) со дня открытия **Павлодарского хлебокомбината**

75 лет (1939) со дня открытия **Лебяжинской районной больницы**

70 лет (1944) со дня проведения **первой областной олимпиады художественной самодеятельности**

65 лет (1949–2006) со дня рождения **актера театра и кино Ж.А. Искакова**

65 лет (1949) со дня образования двухгодичной **школы медицинских сестер** (ныне Павлодарский медицинский колледж)

65 лет (1949) со дня начала железнодорожного сообщения **Павлодар – Экибастуз**

60 лет (1954) со дня организации **школы ДОСААФ**

60 лет (1954) со дня открытия **Успенской районной детской библиотеки**

60 лет (1954) со дня открытия **железнодорожной станции 4-го класса Бозшаколь**

55 лет (1959) со дня основания **села Валиханово** Железинского района

55 лет (1959) со дня создания **областной детской библиотеки (ныне детское отделение ОУНБ им. С. Торайгырова)**

50 лет (1964) со дня создания первого в области **Щербактинского техникума механизации и электрификации сельского хозяйства**

50 лет (1964) со дня открытия **Центральной детской библиотеки им. А. Гайдара**

50 лет (1964) со дня открытия **библиотеки села Кенжеколь**

50 лет (1964) со дня открытия в Павлодарском педагогическом институте **кафедры педагогики и психологии** (ныне кафедра теоретической и прикладной

психологии и педагогики)
50 лет (1964) со дня открытия в г. Павлодаре **городской больницы №2**
50 лет (1964) со дня переименования улицы Акмолинская в **улицу Сейфуллина**
45 лет (1969) со дня открытия **школы искусств им. Б. Жылкыбаева в с. Коктобе Майского района**
45 лет (1969) со дня открытия в Павлодаре **детской библиотеки №4**
35 лет (1979) со дня открытия в г. Павлодаре **массовой библиотеки №15**
30 лет (1984) со дня введения в г. Экибастузе в эксплуатацию **ГРЭС-1**
30 лет (1984) со дня открытия в Павлодаре городской **инфекционной больницы**
25 лет (1989) со дня первого празднования в Павлодаре **праздника Наурыз**
25 лет (1989) со дня организации **областного центра по профилактике и борьбе со СПИДом**
25 лет (1989) со дня организация в Павлодарской области общественного движения **«Невада – Семипалатинск»**
20 лет (1994) со дня открытия в Экибастузе **казахского национально-культурного центра «Атамұра»**
20 лет (1994) со дня реорганизации Павлодарского индустриального института в **Павлодарский государственный университет им. С. Торайгырова**
20 лет (1994) со дня переименования в г. Павлодаре улицы Бебеля в **улицу Естая**
15 лет (1999) со дня открытия **областного перинатального центра**
15 лет (1999) со дня образования **греческого этнокультурного обьединения «Эльпида»***
15 лет (1999) со дня создания **Павлодарского колледжа сервиса**
15 лет (1999) со дня создания **Павлодарского гуманитарного колледжа**

КРАТКИЕ СПРАВКИ И ЛИТЕРАТУРА К КАЛЕНДАРЮ «ЗНАМЕНАТЕЛЬНЫЕ И ПАМЯТНЫЕ ДАТЫ ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ НА 2014 ГОД»

1 ЯНВАРЯ

ГАЗЕТА «ГОЛОС СТЕПИ»
95 лет (1919) со дня выхода первого номера

Газета «Голос степи» – орган Павлодарского товарищества кооперативов. Издавалась в г. Павлодаре в период власти Омского правителя адмирала Колчака. Редактором газеты был А.В. Кустов. Издавалась до 11 сентября 1919 г. Выходила два раза в неделю – по четвергам и воскресеньям, в остальные дни публиковались бюллетени «Российского телеграфного агенства». Эсеровская газета «Голос степи» является важным источником для изучения истории нашего края, уровня общественного сознания павлодарцев того периода времени.

Самые важные объявления публиковались на первой странице. Реклама, размещенная на второй полосе, печаталась мелким шрифтом. Три четверти газетного пространства занимала официальная хроника, оперативные сводки, телеграммы различных агенств и, в первую очередь, Российского телеграфного агенства из Омска – столицы Верховного Правителя России - Колчака. Много места в бюллетенях «Голоса степи» уделялось большевикам, их взаимоотношениям.

В бюллетене «Голоса степи» (№ 99 от 1 июля 1919 года) был опубликован список кандидатов павлодарской городской Думы на срок до 1 января 1923 года. В основном в этих списках были представлены торговцы, домо- и землевладельцы. Первым значился торговец и промышленник Лаврентий Осипов; городской голова И.П. Стайновский был четвертым, а завершали список железнодорожный инженер и ветеринарный врач.

Из публикаций в газете павлодарцы узнали о восстании узников Усть-Каменогорской крепости, вспыхнувшем 30 июня 1919 года. Среди организаторов этого восстания был и наш земляк из Иртышска Фёдор Бурягин. В бюллетене «Голоса степи» от 4 июля 1919 года это событие квалифицируется как нападение большевиков, которые, освободив «уголовных преступников», захватили вместе с ними крепость.

Почти в каждом номере бюллетеней «Голоса степи» публиковалось обращение то к крестьянам, которым Верховный Правитель обещал раздать землю, то к солдатам, которые «должны рассеять банды отступников». Немало можно найти сведений о казачестве, его позиции.

Сегодня фотокопии бюллетеней газеты «Голос степи», отражающие некоторые страницы истории г. Павлодара, хранятся в фондах областного историко-краеведческого музея им. Г. Н. Потанина.

Литература:

«Голос степи» – орган Павлодарского товарищества кооперативов // Теренин М. Печать в Павлодарском Прииртышье: (Из истории русско-язычной прессы). – 1-е изд. – Павлодар, 2009. – С. 64 – 78

***

Тереник М. Печать в Павлодарском Прииртышье // Новое время. – 2009. – 29 января. – С. 7

4 ЯНВАРЯ

КОНЫР ТОЛЕУБЕК ГАББАСОВИЧ
75 лет (1939) со дня рождения

Журналист, член Союза журналистов Казахстана (1961 г.), лауреат премии журналистов. Родился в селе Торе-Булак Майского района Павлодарской области. Окончил КазГУ в 1961 г. Начинал работу в облтипографии им. Вс. Иванова, потом был корректором областной газеты «Кызыл Ту», 1963 – 1965 гг. – литработник, старший литработник целинной краевой газеты «Тын олкеси». 1965 – 1993 гг. – заведующий отделом, ответственный секретарь газеты «Кызыл ту» («Сарыарка самалы»), 1993 – 1998 гг. – заместитель редактора газеты, 1998 – 2002 гг. – корреспондент и переводчик газеты «Сарыарка самалы». Позднее – корреспондент областной педагогической газеты «Ұстаздар газеті».

Награжден орденом «Знак Почета» и медалями.

Автор книг: «Мы из Аршалинской степи» (2001 г.), сборника очерков «Начало дороги» (1980 г.).

Литература:

Коныр Т. Наш Каныш: (О новой книге М. Сарсеке о К.И. Сатпаеве) // Звезда Прииртышья. – 2000. – 30 ноября. – С. 17

Коныр Т. Жизнь продолжается: [о ветеране войны и педагогического труда Оспанове Кариме Оспановиче] // Звезда Прииртышья. – 2009. – 30 апреля. – С. 18

Коныр Т. Память о нем живет…: [о государственном деятеле, ветеране ВОВ Д.А. Асанове] // Звезда Прииртышья. – 2009. – 30 апреля. – С. 18

Коныр Т. Шонай Асанбаев: [навстречу 65-летию: имена Великой Победы] // Ардагер-ветеран. – 2009. – 30 апреля. – С. 1

Коныр Т. Карим Оспанович Оспанов: [15 мая исполнилось бы 90 лет ветерану войны и педагогического труда К.О. Оспанову] // Ардагер-ветеран. – 2009. – 14 мая. – С. 1

Коныр Т. Опустела Аршалинская степь: [к 20-летию антиядерного движения «Невада-Семей»] // Звезда Прииртышья. – 2009. – 26 сентября. – С. 2

Коныр Т. Журналист, ученый, педагог: [о журналисте Зейнеле-Кабидене Айтимове] // Звезда Прииртышья. – 2010. – 9 декабря. – С. 6

***

Коныров Тулеубек // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 350

Коныров Тулеубек // Кто есть кто в Павлодарской области: (Книга первая) – Павлодар, 2006. – С. 286

***

Светлов С. «Мы из Аршалинской степи»: [так называется книга журналиста Т. Коныра] // Звезда Прииртышья. – 2001. – 17 июля. – С. 3

Садыгулова Б. Полвека в журналистике // Звезда Прииртышья. – 2005. – 8 сентября. – С. 17

Садыгулова Б. Журналист по призванию: [о журналисте Т. Коныре] // Звезда Прииртышья. – 2008. – 25 декабря. – С. 4

Награды – журналистам: [в связи с 50-летием создания Союза журналистов за весомый вклад в развитие казахстанской журналистики награждены работники СМИ Павлодарской области, в т.ч. Т. Коныр] // Звезда Прииртышья. – 2009. – 25 июня. – С. 2

5 ЯНВАРЯ

ДЕПАРТАМЕНТ ЮСТИЦИИ ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ
75 лет (1939) со дня создания

Приказом Народного комиссариата юстиции Казахской ССР от 5 января 1939 года №7 было создано управление Народного комиссариата юстиции Казахской ССР при исполнительном комитете Павлодарского областного Совета депутатов трудящихся.

Начальником управления Народного комиссариата юстиции Казахской ССР по Павлодарской области были Ермаков П.Д., Коновалов Г.А., Смирнов В.А., Каримов А.Г., Тлегенов И. и др

В связи с преобразованием в 1946 году народного комиссариата юстиции Казахской ССР в Министерство юстиции Казахской ССР в Министерство юстиции Казахской ССР областное управление юстиции стало называться управлением Министерства юстиции Казахской ССР при Павлодарском областном Совете депутатов трудящихся и было организовано как орган судебного управления, а областные суды освобождены от обязанности выполнять организационно-административные функции в отношении народных судов и были только судебными органами.

На областное управление юстиции было возложено организационно-практическое руководство и контроль за деятельностью народных судов, правильностью применения ими законов при рассмотрении уголовных и гражданских дел, отчетностью судей перед избирателями, разработка штатов и смет судебных органов, предложений о сети народных судов в области, количестве судей и народных заседателей, подлежащих избранию.

В ведении Павлодарского областного управления юстиции находился областной суд с коллегиями по уголовным и гражданским делам и 15 судебных участков.

Кроме народных судов, управление юстиции руководило работой нотариальных контор, президиума адвокатуры.

В связи с ликвидацией в августе месяце 1956 года Министерства юстиции Казахской ССР функции Павлодарского областного управления юстиции были переданы областному суду.

Как и на всей территории КазССР, в Павлодарской области в 1970 году вновь создан отдел юстиции при исполнительном комитете областного Совета

народных депутатов.

Первым его начальником был назначен Иван Степанович Мерзонов, который проработал на этой должности до августа месяца 1986 года, после которого руководили деятельностью органа юстиции: Атрощенко Александр Павлович (1986-1992 г.г.); Турсунбеков Акылжан Турсунбекович (1992-1999 г.г.); Момбеков Нурлан Нургалиевич (1999-2000 г.г.); Дубаев Рашид Култаевич (2000 – 2002 г.г.); Кожамжаров Темирболат Жанайдарович (2002-2005 г.г.); Дубаев Рашид Култаевич (2005 – 2009 г.г.); Джолдыбаева Галия Тагибердиевна (2009 г. – 2012г.); Кантарбаев Ардак Амангельдинович (с октября 2012 г. по настоящее время).

/Материал взят с сайта Департамента юстиции Павлодарской области/

Литература:

Департамент юстиции: работаем по-новому: [на вопросы "ЗП" отвечает начальник департамента юстиции Павлодарской области Т.Ж. Кожамжаров] // Звезда Прииртышья. - 2005. - 10 февраля - С. 5

Омаров Н. Бағытжан Ахмедияулы: "Главная задача - повышение имиджа органов юстиции..." // Фемида. - 2007. - №9. - С. 2 - 3

Вервекин А. Сделано много, проблемы остаются: (Результаты деятельности департамента юстиции были обсуждены на расширенном заседании коллегии этого ведомства с участием акима области К. А. Нурпеисова) // Звезда Прииртышья. - 2008. - 26 января - С. 2

Горбунов С. В упор не видят!: [закон и порядок] // Казахстанская правда. - 2008. - 16 мая. - С. 22

Дубаев Р. В основе отношений - позитив: [органы государственного управления] // Казахстанская правда. - 2008. - 9 августа - С. 3

Николаев В. Без графы "национальность" будут новые элетронные паспорта наших граждан: [о паспортной системе] // Версия. - 2009. - 19 января - С. 1

11 ЯНВАРЯ — КАРЖАСОВ КАБДЫЛ-ГАЛЫМ НАСЫРОВИЧ

60 лет (1954) со дня рождения

Живописец, член Союза художников и академик Академии Художеств Республики Казахстан. Родился в ауле Улыгули Иртышского района Павлодарской области. Окончил Алма-Атинское художественное училище им. Н. В. Гоголя (1980). Учителя: Жубанов А. К., Аканаев А. А.

Обладает мощным колористическим даром, опираясь на традиции народного казахского декоративно-прикладного творчества, разрабатывает собственную стилистику в пластической и образной системе.

Основные произведения: "Портрет матери" (1986 год), "Роза" (1987 год), "Друзья" (1988 год), "Айнур" (1992 год), "Шырын" (1992 год), "Сонар" (1993 год), "Дабыл" (1994 год), "Взгляд" (1999 год), "Познание" (2000 год).

Монументальные работы: триптих "Учеба и произвоство" (чеканка, 1987 год), "Сокровища Древнего Казахстана" (резьба по дереву, 1990 год), "Незабы-

ваемые имена" (роспись, 1992 год) в школе-интернате поселка Майкаин , "Мелодия степи" (роспись, 1993 год) в Доме культуры села Актогай,"Творчество Абая" (роспись, 1994 год) школа № 10 города Павлодара.

Работы Каржасова выставлялись в музеях и выставочных залах Санкт-Петербурга, Нью-Йорка, Амстердама, Варшавы, Вроцлава, Берлина, Штутгарта, Мюнхена, Алма-Аты. Регулярная экспозиция произведений художника представлена в Государственном музее искусств им. А. Кастеева, в фондах Павлодарского, Семейского, Атырауского и Карагандинского художественных музеев. Часть картин находится в коллекциях частных художественных галерей Алма-Аты, личных собраниях Казахстана, Франции, Германии, Канады.

Каржасов Кабдыл-Галым - стипендиат Президента Республики Казахстан (1997 год), лауреат международного фестиваля искусств "Мастер-класс Казахстан" (2000 год), обладатель ордена "Курмет" (2001).

Литература:

Малиновская Е.Г. Ғалым Каржасов / Е. Г. Малиновская.- Алматы: Комплекс, 2005. - 60 с.

Каржасов Кабдыл-Галым Насырович // Павлодарское Прииртышье: энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 322

***

Голышкин В. Галым Каржасов - степной мотив с нотками Матисса: [в Алматы прошла выставка работ павлодарского художника Г. Каржасов] // Версия. - 2006. - 13 марта. - С. 8

Бакытова А. Живописный дуэт: [выставка павлодарских художников в Санкт-Петербурге] // Звезда Прииртышья. - 2008. - 16 августа. - С. 1

Карандашова Т. Апрельские тени в Павлодаре и улочки Монмартра в Париже... // Новое время. - 2009. - 23 апреля. - С. 4

Карандашова Т. Звездный день и "Голоса эпохи":[о выставке павлодарских художников-академиков "Дәуір үні" - "Голоса эпохи"] // Новое время. - 2011. - 15 декабря. - С. 5

Встреча с мастером: [выставка павлодарского художника Галыма Каржасова открылась в Музее Первого Президента РК в Астане] // Юридическая газета. - 2012. - 25 апреля. - С. 8

Касенова А. "Обнаженное" творчество Каржасова: [о творчестве павлодарского художника] // Звезда Прииртышья. - 2012. - 17 мая. - С. 5

Горбунов С. Радостью звенит душа: [в Музее Первого Президента РК состоялась персональная выставка "Струны души" члена Союза художников РК Галыма Каржасова] // Казахстанская правда. - 2012. - 1 июня. - С. 17

13 ФЕВРАЛЯ **СИРАНОВ КАБЫШ СИРАНОВИЧ**
100 лет (1914 – 1976) со дня рождения

Киновед, сценарист, кандидат искусствоведения, первый казахский исследователь киноисскуства. Родился в Баянаульском районе Павлодарской об-

ласти. В 1942 г. окончил отделение киносценаристов Всесоюзного института кинематографии. Работал в редакции газеты «Лениншіл жас» («Жас Алаш»), в 1940 - 1942 гг. - в ведомстве Совнаркома СССР, в 1942 - 1946 гг. - на Центральной объединенной киностудии, в 1954 - 1960 гг. - на киностудии «Казахфильм»; в 1961 - 1976 гг. был научным сотрудником отдела театра и кино Института литературы и искусства.

К. Сиранов - первый киновед, занимавшийся исследованием проблем истории казахского киноискусства. Написал сценарии художественных фильмов «Ақ гүл» («Белый цветок», 1943, совместно с В.Г. Морозовым), «Өмір жолы» = «Дорога жизни» (1960 г., совместно с Д. Тарасовым); документальных фильмов: «Домбыра үні» = «Звуки домбры» (1944, вместе с С.А. Тимошенко), «Алма-Ата» (1945), «Тыңдағы кеңшарлар» = «Совхозы целины» (1956), «Кенен Әзірбаев» (1974) и др.

Награжден орденом «Знак Почета».

Литература:

Сиранов К. Киноискусство Советского Казахстана. - Алма-Ата: Казахстан, 1966. – 400 с.

Сиранов К. Шакен Айманов - актер и режиссер кино. - Алма-Ата: Жазушы, 1970. – 84 с.

***

Сиранов Кабыш // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 542

Сиранов Кабыш // Культура Казахстана: Энциклопедический справочник. – Алматы, 2010. – С. 547

15 ФЕВРАЛЯ

АЙМАНОВ ШАКЕН КЕНЖЕТАЕВИЧ
100 лет (1914 – 1970) со дня рождения

Актер, режиссер, народный артист Казахстана (1947 г.) и СССР (1959 г.). Родился в Баянаульском районе Павлодарской области.

Во время обучения в Семипалатинском педагогическом техникуме (1928 г.) активно участвовал в кружке художественной самодеятельности. В 1933 г. прибыл в Казахский академический театр драмы. В 1947 - 1951 гг. был художественным руководителем этого театра и являлся главным режиссером. Исполнял ведущие роли в спектаклях: Исатая («Исатай - Махамбет» И. Жансугурова), Акана, Кодара («Акан-сери - Актокты» и «Козы-Корпеш - Баян-Сулу» Г. Мусрепова), Кобланды («Каракыпчак Кобланды» М. Ауэзова), Керима («Абай» М. Ауэзова и Л.С. Соболева), Петруччио («Укрощение строптивой» У. Шекспира) и др. В качестве театрального режиссера поставил на сцене пьесы А. Абишева «Дружба и любовь» (1947 г.), А.Н. Островского «Таланты и поклонники» (1949 г.) инсценировку «Абай» по роману М. Ауэзова и другие спектакли. С 1940 г. играл в фильмах: Сарсен («Райхан»), Шарип («Песнь Абая»), Досанов («Золотой рог»), Алдар Косе («Безбородый обманщик») и др.

В 1953 - 1970 гг. возглавлял художественный совет киностудии «Казахфильм». Режиссер фильмов «Поэма о любви» (1954 г.), «Дочь степей» (1955 г., совместно с К.А. Гаккельманом), «Мы здесь живем» (1957 г., совместно с М.И. Володарским), «Безбородый обманщик» (1964 г.), «Земля предков» (1966 г.), «Ангел в тюбетейке» (1968 г.), «Конец атамана» (1970 г.) и др.

В 1958 - 1970 гг. участвовал в организации Союза кинематографистов Казахстана и являлся первым секретарем правления. Принимал участие в декадах казахской культуры и искусства, проходивших в Москве (1936 г., 1958 г.).

Шакен Айманов - обладатель Государственной премии Казахстана (1967 г.), награжден орденом Трудового Красного Знамени, дважды - орденом «Знак Почета» и медалями.

В 1974 г. снят документальный фильм «Шакен Айманов», посвященный творчеству Ш. Айманова. Его именем в Алматы названы улица и киностудия. На доме, в котором он жил, а также на здании студии «Казахфильм» установлены мемориальные доски и бюст. В Павлодаре его именем названы одна из улиц и один из кинотеатров города.

Литература:

Айманов Шакен Кенжетаевич // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 102

Айманов Шакен Кенжетаевич // Культура Казахстана: Энциклопедический справочник. – Алматы, 2010. – С. 30

***

Сиранов К. Шакен Айманов - актер и режиссер: [Е-копия книги]. - Алма-Ата: Жазушы, 1970. - 85 с. + CD-ROM

Богатенкова Л.И. Народный артист СССР Шакен Айманов: [Е-копия книги]. - Алма-Ата: Наука, 1973.- 146 с. + CD-ROM

Беркович М.И. Кадры неоконченной киноленты: Шакен Айманов без контуров. - Алма-Ата: Өнер, 1984. - 152 с. - (Жизнь в искусстве)

Кенжетаев К. Высокий дар призвания: [Е-копия книги] / Пер. с каз. Л. Карбековой. - Алма-Ата: Онер, 1990. - 134 с.: ил. + CD-ROM

***

Шакен // Варшавский Л. Памятные страницы. - Алма-ата, 1978. - С. 22 – 26

Творчество Шакена Айманова и развитие казахского киноискусства // Айнагулова К. Тенденции развития киноискусства Казахстана. – Алма-Ата, 1990. - С. 5 – 26

***

Тот самый Шакен Айманов: [к 95-летию народного артиста КазССР, режиссера] // Известия-Казахстан. - 2009. - 13 февраля. - С. 23

Абикеева Г. Новый взгляд на старые фильмы, или не пора ли пересмотреть прежние ценности // Мысль. - 2009. - № 12. - С. 68 – 72

Абуталипова М. Великий Шакен: [к 95-летию известного режиссера-постановщика, государственного и общественного деятеля Ш. Айманова] // Звезда Прииртышья. - 2009 . - 10 февраля. - С. 8.

Тлеубек Д. Кинолегенда: [к 95-летию известного казахского актера и режиссера Шакена Айманова] // Версия. - 2009. - 16 февраля. - С. 19

15 ФЕВРАЛЯ **ОБЛАСТНАЯ ГАЗЕТА «САРЫАРКА САМАЛЫ»**
85 лет (1929) со дня выхода первого номера

Общественно-политическая газета Павлодарской области. Первая газета на казахском языке в Павлодаре. Вышла в свет под названием «Кенес туы» («Знамя Советов»). Ее первым редактором был Бейсенбай Кенжебаев. История возникновения начинается в 1920-х гг. В постановлении уездного съезда Советов от 17.8.1922 говорилось: "исполнительному комитету поручить следующее-достать казахские шрифты и наладить выпуск казахской газеты". В сентябре 1928 г. Казкрайком ВКП (б) принял постановление о выпуске газеты на казахском языке в Павлодаре. Б. Кенжебаев сплотил вокруг газеты будущих талантливых писателей и поэтов таких, как З. Шашкин, К. Бекхожин, будущий комиссар А. Баймульдин. Осенью 1930 г. вместо округа образован Павлодарский район. В связи с этим изменилось название газеты. Она была переименована в "Колхоз". Оргбюро ВКП (б) по Павлодарской области на своем первом заседании приняло постановление о переименовании газеты «Колхоз» в «Кызыл Ту».

Многие журналисты газеты с первых дней войны отправились на фронт: К. Дюйсенов, К. Мухамеджанов, М. Сексенбаев, Д. Мергалиев, А. Серажитдинов, Х. Омирбаев.

В 50-е и 80-е гг. газетой руководили видные журналисты Х. Сыздыков, О. Кудышев, А. Нуршаихов, С. Шошанов, А. Мухамеджанов. В газете в разные годы работали поэт-сатирик Т. Исмаилов, прозаик К. Амиржанов, публицист Зейнел-Кабиден Айтимов, поэт Б. Ырзабаев, писатели К. Жунусова, М. Дауренбеков, М. Бримжанова, Р. Токтаров, А. Нурбеков и др. Редакцию посетили великий писатель М. Ауэзов (1958 г.), народный акын Казахстана Н. Баймуратов, писатель С. Муканов (1952 г.), поэт К. Бекхожин, журналист-переводчик П. Кузнецов. В 1961 г. первые путевые заметки К. Исабаева о будущей трассе канала Иртыш-Караганда напечатаны в этой газете.

В 1993 г. газета была переименована в «Сарыарка самалы».

Газета награждена орденом «Знак Почета" (1979 г.). С 1998 г. главным редактором газеты был журналист, кандидат экономических наук, профессор М.М. Омаров. В настоящее время возглавляет А. Абишев.

В 2000 году распоряжением Президента РК газете присуждена премия (грант) Президента РК в области СМИ.

Литература:

Сарыарка самалы // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 523

***

Горбунов С. Точно в лузу: [областная газета "Сарыарка самалы" отметила 80-летний юбилей] // Казахстанская правда. - 2009. - 17 февраля. - С. 8

Поминов Ю. Достойная жизнь, достойная биография: [о главном редакторе газеты "Сарыарка самалы" М.М. Омарове] // Звезда Прииртышья. - 2011. – 22 октября. - С. 3

22 ФЕВРАЛЯ

КАНИ АРМАН БАКТАНОВИЧ
60 лет (1954) со дня рождения

Поэт, журналист, член Союза писателей Казахстана, редактор газеты «Ертіс дидары» общества «Қазақ тілі». Родился в городе Павлодаре. В 1976 г. закончил среднюю школу, в 1995 г. - ПГУ, факультет филологии.

В 1983 г. Арман Бактанович стал дипломантом республиканского фестиваля творческой молодежи «Жигер».

Арман Кани - автор поэтических сборников «Перед совестью», «Белая пурга в красной мгле», «Дождинки».

Высокую оценку творчества павлодарского поэта дали известные писатели: народный писатель Республики Казахстан, лауреат премии имени Абая М. Алимбаев, лауреат премии Союза молодежи РК К. Алимбек и член правления Союза писателей РК Р. Отарбаев.

Литература:

Кентаев Т. Сборники стихов: [вышли в свет два сборника стихов павлодарского поэта Армана Кани] // Звезда Прииртышья. - 2004. - 6 мая. - С. 5

Исенов О. Заслуги поэта признаны: [павлодарский поэт А. Кани стал членом Союза писателей Казахстана] // Звезда Прииртышья. - 2005. - 1 ноября. - С. 8

23 ФЕВРАЛЯ

ЖАСИМОВ МАКАР МУСАЕВИЧ
75 лет (1939) со дня рождения

Доктор технических наук (1981 г.), профессор (1983 г.). Родился в Российской Федерации, Оренбургская область, Покровский район, совхоз "Платовский".

Окончил в Ташкенте техникум профтехобразования (1960), Карагандинский политехнический институт (1966), вечернее отделение, аспирантуру Московского станко-инструментального института (1970). В 1955-1956 гг. - токарь завода селькохозяйственного машиностроения г. Чирчик Узбекской ССР, 1960-1961 гг. - преподаватель Казахского технологического института, 1961-1967 гг. - технолог, инженер-технолог, инженер-конструктор завода г. Караганда, 1970-2000 гг. - заведующий кафедрой "Технология машиностроения" Павлодарского индустриального института.

Автор более 160 научных работ, а также пяти монографий, учебного пособия и 13 изобретений.

Литература:

Жасимов М.М. Управление качеством деталей при поверхностном пластическом деформировании. - Алматы: Наука, 1986. - 208 с.

***

Жасимов М. Стандартизация – основа импортозамещения: [о необходимости смены стандартов в РК; создании регионального производственного комплекса в Павлодаре на базе машиностроения и перерерабатывающей промышленности] // Звезда Прииртышья. - 2001. - 9 января. - С. 7

Жасимов М. Процессный менеджмент как пропуск в ВТО // Казахстанская правда. - 2006. – 11 июля. - С. 2

***

Жасимов Макар Мусаевич // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. - Павлодар, 2003. – С. 264

Жасимов Макар Мусаевич // Кто есть кто в Павлодарской области: (Книга первая). – Павлодар, 2006. – С. 197

***

Александров С. Диплом есть. А дальше?: [доктор технических наук, профессор М.М. Жасимов о системе высшего образования] // Казахстанская правда. - 2006. - 2 сентября. - С. 7

25 ФЕВРАЛЯ **ТЕРЕНИК МАРИЯ СЕРАФИМОВНА**
85 лет (1929) со дня рождения

Кандидат исторических наук, профессор, историк-краевед, персональный пенсионер Республики Казахстан, депутат Павлодарского гормаслихата 2-го созыва (1999-2003 гг.), Почетный гражданин г. Павлодара. Родилась в Кольванском районе Новосибирской области РФ.

Окончила Казахский педагогический институт имени Абая (1951 г.), преподаватель истории в Павлодарском педучилище, заместитель директора по учебной работе (1951-1959 гг.), инструктор ГП КПК (1959-1962 гг.), аспирант (1962-1965 гг.), старший преподаватель, доцент, заведующая кафедрой истории КПСС Павлодарского индустриального института, научный сотрудник НПО ПИИ (1965-1991 гг.).

Опубликовала в местной печати более 400 статей по истории края, революционного движения, партии, комсомола. Автор 20 книг и брошюр: «Степан Царев» (1971 г.), «Жизнь и подвиг узника Бухенвальда Григория Екимова» (2000 г.), «Валентин Смушков: наказание без преступления» (2000 г.), «Павлодарцы на полях сражений» (2000 г.), «Командир крейсера «Аврора» на Иртыше» (2001 г.), «Павлодар: это нашей истории строки», 1-е изд. (2000 г.), «Павлодар: это нашей истории строки», 2-е изд. (2001 г.), «Дорогами ГУЛАГа» (2001 г.), «В помощь члену кооператива собственников квартир» (3 издания (1998 г., 1999 г., 2000 г.)), соавтор «Очерков по истории комсомола Павлодарщины» (1958 г.), «Наш Павлодар» (1970 г.), «Борцы за советскую власть в Казахстане» (1987 г.), «Забвению не подлежит» (1977 г.), «Павлодарский индустриальный институт» (1983 г.) и др.

Награждена орденом «Знак почета» (1981 г.), медалями, грамотами. Лауреат премии областного отделения Союза журналистов СССР (1988 г.), почетный член Казахского общества охраны памятников истории и культуры (1990 г.), занесена навечно в Книгу почета Павлодарского индустриального института (ныне ПГУ им. С. Торайгырова), награждена Благодарственным письмом Президента Республики Казахстан Н. А. Назарбаева (2001 г.).

Литература:

На страже здоровья павлодарцев: из истории здравоохранения Павлодарской области / Авт.-сост. М.С. Тереник. – 1-е изд.- Павлодар, 2009. – 438 с.

Тереник М. Степан Царев / Под ред. П. Пахмурного. - Алма-Ата: Казахстан, 1971. - 84 с. - (Борцы за советскую власть в Казахстане)

Тереник М.С. Павлодарцы на полях сражений: [Е-копия книги]. – Павлодар: ЭКО, 2000. - 40 с. + CD-ROM

Тереник М.С. Жизнь и подвиг узника Бухенвальда Григория Екимова: [Е-копия книги]. - 1-е изд. - Павлодар: ЭКО, 2000. - 48 с. + CD-ROM

Тереник М.С. Валентин Смушков: Наказание без преступления: [Е-копия книги]. - Павлодар: ЭКО, 2000. - 52 с. + CD-ROM

Тереник М.С. Павлодар: это нашей истории строки. Ч. 1: 1720 - 1945 - Павлодар: ЭКО, 2000. – 292 с.

Тереник М.С. Дорогами ГУЛАГа: [Е-копия книги]. - 1-е изд. - Павлодар: ЭКО, 2001. – 224 с. + CD-ROM

Тереник М.С. Командир крейсера «Аврора» на Иртыше: [Е-копия книги].- 1-е изд. - Павлодар: ЭКО, 2001. - 60 с. + CD-ROM

Тереник М.С. Почетные граждане г. Павлодара: [Е-копия книги] / М.С. Тереник, Э. Д. Соколкин. - 1-е изд. - Павлодар, 2003. - 80 с.: ил. + CD-R

Тереник М.С. Павлодар: ступени роста (1720 - 2000 гг.): летопись восхождения [Е-копия книги] / М.С. Тереник, Н.И. Чмых. - 1-е изд. - Павлодар: Дом печати, 2004. - 206 с. - (Борцы за Советскую власть в Казахстане)

Тереник М.С. Печать в Павлодарском Прииртышье: из истории русскоязычной прессы 1917 - 1963. - Павлодар: Дом печати, 2009. - 160 с. + CD-R

Тереник М.С. На защите родных рубежей: К 65-летию Победы в Великой Отечественной войне. - Павлодар: Дом печати, 2010. - 407 с.

***

Тереник Мария Серафимовна: Биобиблиографический указатель / ИнЕУ, Научная библиотека. - Павлодар: ИнЕУ, 2010. - 74 с. - (Ученые ИнЕУ)

***

Тереник М.С. // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 572

Тереник М.С. // Тереник М. Почетные граждане Павлодара / М. Тереник, Э. Соколкин. – Павлодар, 2003

Тереник М.С. // Кто есть кто в Павлодарской области: (Книга первая). – Павлодар, 2006. – С. 508

Тереник М.С. // Почетные граждане – гордость Павлодара. – Павлодар, 2010. – С. 84 – 85

***

Горбунов С. Помнить и передать потомкам: [о новой книге М. Тереник «На защите родных рубежей»] // Казахстанская правда. - 2011. - 2 декабря. - С. 27

Лебедева И. Главная книга Марии Тереник: [о презентации книги "На защите родных рубежей" Марии Тереник] // Новое время. - 2012. – 12 января. - С. 4 – 5

Чирикова Н. "Не помнить об этом нельзя": [о новой книге павлодарского историка М. Тереник "На защите родных рубежей"] // Звезда Прииртышья. - 2012. - 17 января. - С. 8

8 МАРТА

БУГАЕВ ВЛАДИМИР НИКОЛАЕВИЧ
60 лет (1954) со дня рождения

Фотохудожник, член Союза журналистов СССР и Республики Казахстан, Национальной ассоциации фотоискусства Канады (NAPA-CANADA). Родился в г. Дальний Приморского края. Окончил факультет журналистики КазГУ им. Кирова (1979). В 1979-1994 гг. – фотокорреспондент газеты «Звезда Прииртышья». Затем был собственным корреспондентом газеты «Аргументы и факты. Казахстан», фотокорреспондентом журнала «Огонек-Казахстан». Сотрудничает с фотослужбами агентств ИТАР-ТАСС, REUTER, EPA.

В. Бугаев – участник международных всесоюзных и республиканских фотовыставок и конкурсов, фотоработы которого экспонировались на выставках и фотосалонах в 17-ти странах мира. Объективу Владимира Бугаева принадлежат фотоиллюстрации буклетов «Окрестности Баянаула» (1987); «По Павлодарскому Прииртышью» (1989); «Павлодар» (1991); «Павлодарский казахский музыкально-драматический театр» (1998); фотокниг «Абай тойы=Юбилей Абая» (1996); «Каныш елі=Родина Сатпаева» (1999); фотоальбомов «Павлодар» (2000); «Баянаул» (2000); «Благословенный диалог. Первый съезд лидеров мировых религий в Астане» (2003); «Павлодарское Прииртышье жемчужина Сары Арки» (2003 и 2008); «Рождение металла» (2004); «Свет Победы» (2005); «Аграрный Казахстан» (2006); «Алтын дала» 70 лет Костанайской области (2006); «Мечети и храмы Павлодарской области» (2006); «Баянаул» (2006); «Павлодар» (2006, 2007 и 2008).

В 2004 году увидел свет авторский фотоальбом ONCE «Однажды». По инициативе Владимира Бугаева в 1987 году редакцией газеты «Звезда Прииртышья» был организован Межрегиональный слет дружбы туристов Казахстана и России «Иртышский меридиан», который с тех пор ежегодно проводится в Баянаульском национальном природном парке. Он является бессменным председателем Оргкомитета «Иртышского меридиана». В 2004 году В. Н. Бугаев стал обладателем нагрудного знака Агентства туризма и спорта РК «За заслуги в развитии туризма в Республике Казахстан». Неоднократно за профессиональную журналистскую деятельность награжден премиями Областной организации Союза журналистов «За лучшую журналистскую работу года», грантами акима Павлодарской области и мэра Павлодара, а также Почетными

грамотами областного Совета народных депутатов и областного маслихата. За годы работы в Павлодарском Прииртышье им собран фотоархив, отражающий важнейшие события в регионе. В рамках подготовки к летним Олимпийским играм 2008 в Пекине В. Бугаев в числе 12 фотографов из восьми стран мира принял участие в международном проекте «Китай глазами зарубежных фотографов». Работы фотожурналиста Владимира Бугаева сегодня можно увидеть на десятке российских и зарубежных фотосайтов. Как действительный член Русского географического общества участвует в совместных проектах коллег из стран ближнего и дальнего зарубежья.

Литература:

Бугаев Владимир Николаевич // Кто есть кто в Павлодарской области (Книга первая). – Павлодар, 2006. – С. 109 – 110

***

Отражение жизни: [о фотовыставке работ В. Бугаева] / Н.Кузнецов // Звезда Прииртышья. – 2003. – 20 марта. – С. 1

Волкова И. Баллада о 36-м кадре: [О павлодарском фотографе Владимире Бугаеве] // Звезда Прииртышья. – 2013. – 18 июля. – С. 6

10 АПРЕЛЯ **ЕЛУБАЕВ САХАБИДЕН**
90 лет (1924) со дня рождения

Ученый-математик, доктор физико-математических наук, профессор, участник Великой Отечественной войны. Родился в ауле Кожамжар Актогайского района Павлодарской области. Окончил КазГУ им. С.М. Кирова (1951). В 1944 -1945 гг. работал в школе в Павлодарской области. В 1961-1962, 1971-1973 гг. - аспирант, затем старший научный сотрудник Института математики и вычислительного Центра СО АН СССР (г. Новосибирск). В 1951-1961 гг., 1963-1971 гг., 1973-1986 гг. - преподаватель, доцент, заведующий кафедрой, заместитель директора, проректор Кзыл-Ординского педагогического института. В 1986 г. заведующий кафедрой этого же института.

Основные научные труды посвящены обратным задачам математической физики. Награжден орденом Отечественной войны и медалями СССР.

Литература:

Елубаев Сахабиден // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 245

21 АПРЕЛЯ **ДЖАКСЫБАЕВ СЕРИК ИМАНТАЕВИЧ**
80 лет (1934) со дня рождения

Ученый, кандидат экономических наук, профессор, краевед, член Союза журналистов Казахстана. Родился в ауле Шакат Павлодарского района Павлодарской области.

Окончил Казахский горно-металлургический институт (1957), Харьковский инженерно-экономический институт (1975). В 1957-1958 гг. - горный мастер Карагандинской шахты №31; 1958-1959 гг. - в Экибастузе заведующий производством в отделе подсобных предприятий, горный мастер в СУ-1; 1959-1969 гг. - горный мастер, участковый горный нормировщик, заместитель начальника отдела труда и зарплаты, начальник лаборатории НОТ, начальник нормативно-исследовательской лаборатории треста "Иртышуголь"; 1969-1970 гг. - заведующий промышленно-транспортным отделом Экибастузского горкома партии; 1970-1994 гг. - начальник отдела организации труда и зарплаты, главный экономист, заместитель директора по экономическим вопросам разреза "Богатырь". В 1994 г. - заведующий кафедрой экономики и менеджмента, профессор кафедры Экибастузского инженерно-технического института им. К.И. Сатпаева.

Награжден знаком "За заслуги перед областью" (2001 г.) и медали.

Литература:

Каландаришвили В.В. Наш "Богатырь" / В.В. Каландаришвили, С.И. Джаксыбаев. - Алма-Ата: Казахстан, 1982. - 128 с.

Джаксыбаев С.И. Большой уголь Экибастуза: производственное объединение "Экибастузуголь" / С.И. Джаксыбаев, И.Я. Муравьев. - М.: Недра, 1990 - 82 с.: ил. + CD-ROM. - (Передовые коллективы)

Джаксыбаев С.И. Минеральное сырье Павлодарской области. - Павлодар: ЭКО, 2002. - 104 с.+ CD-ROM

Джаксыбаев С.И. Так начинался Экибастуз. - Павлодар: ЭКО, 2007. - 212 с.: ил. + CD-R

Джаксыбаев С.И. Записки краеведа / Рец.: Ж.О. Артыкбаев. - Павлодар: ЭКО, 2008. - 240 с.

Джаксыбаев С.И. Экибастуз – светоч индустрии Казахстана. - Экибастуз: PrimLux, 2009. – 24 с.

Джаксыбаев С.И. Об этногенезе народа казахского. - Павлодар: ЭКО, 2011 - 372 с.

***

Джаксыбаев С. Муса Шорманов: (К 190-летию со дня рождения) // Звезда Прииртышья. - 2008. - 8 апреля. - С. 5; Экибастузское обозрение. - 2009. - 12 марта. - С. 21

Джаксыбаев С. Машхур-Жусуп Копеев // Вести Экибастуза. - 2008. - 7 августа. - С. 5

Джаксыбаев С. Жасыбай батыр // Экибастузское обозрение. - 2009. - 2 апреля. - С. 17

Джаксыбаев С.И. Целебное озеро: (Это нужно знать) // Экибастузское обозрение. - 2012. - 14 июня. - С. 14; 21 июня. - С. 14

Джаксыбаев С.И. Центр торговли в степи: (К 165-летию основания Коянди нской ярмарки) // Звезда Прииртышья. – 2013. – 3 августа. – С. 5

***

Джаксыбаев Серик Имантаевич: Биобиблиографический указатель / Пав-

лодарский областной департамент культуры; Павлодарская областная библиотека им. С. Торайгырова. - Павлодар: ЭКО, 2003. - 41 с. - (Краеведы области)

***

Джаксыбаев Серик Имантаевич // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 227 - 228

Джаксыбаев Серик Имантаевич // Кто есть кто в Павлодарской области: (Книга первая). – Павлодар, 2006. – С. 158

***

Бакытова А. Записки краеведа: [вышла книга Серика Джаксыбаева "Записки краеведа"] // Звезда Прииртышья. - 2008. - 25 декабря. - С. 3

Калиева К.Б. С. Джаксыбаеву - 75 лет // Экибастузское обозрение. - 2009. - 16 апреля. - С. 10

Сейталина А. Инженер, ученый, журналист: [к 75-летию С.И. Джаксыбаева] // Звезда Прииртышья. - 2009. - 21 апреля. - С. 8

Рахимжанова А. Казахи - потомки Великого тюрка: [презентация новой книги С.И. Джаксыбаева "Об этногенезе народа казахского"] // Вести Экибастуза. - 2012. - 5 апреля. - С. 2

22 АПРЕЛЯ

ОСВОЕНИЕ ЦЕЛИНЫ В ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ

60 лет (1954) со дня начала освоения

В послевоенный период Павлодарская область развивалась медленными темпами. Мощным толчком к экономическому развитию области стало освоение целины. 5 февраля 1954 г. Павлодарский облисполком и бюро Павлодарского обкома Компартии Казахстана приняли Постановление «Об освоении целинных и старозалежных земель в 1954 – 1955 гг.». 25 февраля в г. Павлодаре состоялось собрание молодежи, изъявившей желание участвовать в освоении новых земель. 28 февраля в Павлодар прибыл первый отряд целинников г. Алма-Аты; 6 марта поднимать целину прибыли комсомольцы Москвы. За период с 1953 – 1959 гг. прибыло свыше 200 тыс. человек.

13 марта 1954 г. Совет Министров КазССР принял Постановление «Об увеличении производства зерна в 1954 – 1955 гг. за счет освоения целинных и залежных земель в совхозах и организации новых зерновых совхозов». Было освоено около 2,5 млн. га целинных и залежных земель. Посевная площадь увеличилась в 4 раза, закупки зерна - в 14 раз. На целине в Павлодарской области возникали мощные зерновые совхозы: "Голубовский", "Комсомольский", "Западный", им. Ленина, им. Куйбышева, "Пограничник", "Михайловский", "Плодородный", "Агрономия", "Коминтерн" и др.

В 1959 население области составило более 455 тыс., 71,1% из них были жителями села, коренное население составило 25,6%. Почти в 5 раз выросло количество специалистов, значительно увеличилась численность механизаторов.

Литература:

Комсомольцы и молодежь на целине Павлодарского Прииртышья: Очерки, воспоминания, документы / Ред. совет: Б.М. Дюйсенбина, О.А. Кушинов, Г.М. Смакотин. - Павлодар, 2004. - 284 с. + CD-ROM

Молотов В.С. В степях Прииртышских. - Алма-Ата: Казахстан, 1976. - 104 с.

Хазыров Б.М. След на земле: Очерки и рассказы. - Павлодар: ЭКО, 2008. - 306 с.

Хроника целины: Павлодарская область 1953-1964 годы / Сост.: В.Д. Болтина, Н.В. Маркунене, Т.Е. Покидаева, Л.В. Шевелева. - Павлодар: ЭКО, 2004. – 488 с.

Шанцев П.В. Село родное: Годы, события, люди. - Павлодар: ЭКО, 2009. - 200 с.

***

Антонов П.Т. Там, где раньше была глухая необжитая степь: [история поднятия целины в Павлодарской области] // Герои целины. - М., 1957. - С. 444 – 447

Коновалов Т.С. Хозяйство растет и крепнет: [история поднятия целины в Павлодарской области] // Герои целины. - М., 1957. - С. 451 – 452

Корзюк М.А. Целина - наше богатство: [история поднятия целины в Павлодарской области] // Герои целины. - М., 1957. - С. 447 – 451

Шевцов С.И. Агротехнике на целине – особое внимание: [история поднятия целины в Павлодарской области] // Герои целины. - М., 1957. - С. 452 – 457

***

Смагулов Т. Из страниц семидесятилетней истории: Период целинной эпопеи: [история Актогайского района; целина] // Пульс села. - 2008. - 15 марта - С. 2

Григорьева О. Юбилейный целинный урожай: [к 70-летию Павлодарской области] // Звезда Прииртышья. - 2008. - 19 июня. - С. 6

Дмитриев Ю. Преображенный край: [Целине 55 лет] // Звезда Прииртышья. - 2009. - 5 марта. - С. 17

Мустафина Р. Страницы нашей истории: (В конце 1960 - х в начале 1970-х годов в Павлодарском районе насчитывалось 14 совхозов и 2 колхоза) // Новое - 2009. - 3 апреля. – С. 10

Путько Р. Для них Казахстан стал второй Родиной: (Целине - 55 лет) // Ардагер-ветеран. - 2009. - 23 апреля. - С. 1

Тереник М.С. Целинной эпопее 55 лет // Новое время. - 2009. - 23 апреля - С. 6 – 7

Кабжанова Н. Как все начиналось: [история Иртышского района] // Иртыш - 2009. – 16 мая. – С. 2

Вервекин А. Он - из целинников: [о заслуженном работнике сельского хозяйства, ветеране труда В.К. Вершинине] // Звезда Прииртышья. - 2010. - 4 февраля. - С. 4

Николаева О. Труд как потребность жизни: [целиннику Б.М. Хазырову - 8[illegible] лет] // Звезда Прииртышья. - 2011. - 14 июля. - С. 8

Айдаров С. Главным было строительство: [целинные годы, строительство Иртышска] // Иртыш. - 2011. – 8 декабря. - С. 2

25 АПРЕЛЯ

БИБИН АЛЕКСАНДР ИВАНОВИЧ
75 лет (1939 - 2009) со дня рождения

Живописец, монументалист, член Союза художников Казахстана. Родился в селе Береговое ныне Железинского района Павлодарской области.

Окончил Алматинское художественное училище им. Н.В. Гоголя (1965). Учителя: А.Г. Галимбаева, М.С. Кенбаев, А.М. Черкасский. Член Союза художников Казахстана (1971). С 1965 г. работает в Павлодаре в станковой живописи и графике, монументальном и декоративно-прикладном искусстве. Живописные произведения отличаются широтой мысли и образно-пластической экспрессией: "Мелодии лета" (1965), "Эхо прошедшего времени" (1967), "Кони и люди" (1967). Произведения 90-х гг. приобретают программный характер, который поддерживается масштабом тем, содержательностью композиций, эмоциональностью звучания: "Купающиеся в радуге" (1990); "Кони и солнце" (1991), "Отречение апостола Петра" (1994); "Осенний пир" (1995); "Портрет Е. Евтушенко" (1999).

Литература:

Бибин Александр Иванович // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. - Павлодар, 2003. – С. 185 - 186

Бибин Александр Иванович // Кто есть кто в Павлодарской области: (Книга первая). – Павлодар, 2006. – С. 98

***

Гуторова Т. Алхимик света: [памяти А.И. Бибина] // Городская неделя. - 2009. – 9 сентября. - С. 11

Дворянинова Н. Художники не умирают... они остаются в своих произведениях // Регион.kz. - 2009. - 10 сентября. - С. 2

Жуаспаев Б. Памяти мастера: [памяти художника А.И. Бибина] // Звезда Прииртышья. - 2009. – 10 сентября. - С. 19

Газизов А. Жил в Павлодаре художник один: [памяти художника Александра Бибина] // Известия-Казахстан. - 2009. - 11 сентября. - С. 10

Хаиргельдин Д. Прощай, Иваныч..: [памяти художника А. Бибина] // Экспресс К. - 2009. - 12 сентября. - С. 7

Акулинина А. Вселенная на кончиках пальцев: [о павлодарском художнике Александре Бибине] // Мэйнстрим. - 2010. - №1. - С. 29

Вспоминая мастера: [в Павлодарском художественном музее открылась персональная выставка, посвященная памяти художника А. Бибина] // Версия. - 2010. – 13 сентября. - С. 11

Гуторова Т. Запах света: [в Павлодарском художественном музее открылась персональная выставка в память о художнике А. Бибине] // Городская неделя. - 2010. - 15 сентября. - С. 8

Дворянинова Н. Художники не умирают, они живут в своих произведениях: [открылась персональная выставка, посвященная памяти художника А. Бибина] // Регион.kz. - 2010. - 16 сентября. - С. 6

Карандашова Т. Памяти художника: [в Павлодарском художественном музее открылась персональная выставка в память о художнике А. Бибине] // Новое время. - 2010. – 16 сентября. - С. 6

Касенова А. Мир художника Бибина // Звезда Прииртышья. - 2010. - 16 сентября. - С. 8

Карандашова Т. Звездный день и "Голоса эпохи": [о выставке павлодарских художников-академиков "Дәуір үні" - "Голоса эпохи"] // Новое время. - 2011. - 15 декабря. - С. 5

Кадыров Б. Повороты судьбы Александра Бибина: [в Астане открылась выставка работ павлодарского художника] // Казахстанская правда. - 2013. - 21 июня. - С. 17

Хусаинова М. Бибин в Астане: [в Астане открылась выставка известного павлодарского художника А. Бибина] // Звезда Прииртышья. - 2013. - 25 июня. - С. 6

4 МАЯ **СУБХАНБЕРДИН САЛЬКЕН ХАСЕНОВИЧ**
100 лет (1914 – 1986) со дня рождения

Медицинский работник, ученый, кандидат фармацевтических наук, драматург, Заслуженный фармацевт КазССР, отличник здравохранения СССР. Родился в ныне Баянаульском районе Павлодарской области.

Окончил Семипалатинский фармацевтический техникум (1933). Работал заведующим городской аптекой, начальником казахастанского главного аптекуправления, заведующим кафедрой фармацевтических дисциплин в Алматинском институте усовершенствования врачей Министерства здравохранения СССР.

Как драматург написал 14 пьес, которые включены в сборник "Маленькие пьесы" (1965), "Истина № 3977" (1967).

Награжден 2-мя орденами "Знак Почета" и медалями.

Литература:

Субханбердин С. Врач Амре Айтбакин: [об одном из первых медиков-казахов Баянаульской волости А.Д. Айтбакине] // Звезда Прииртышья. - 1969. - 6 августа

***

Субханбердин Салькен Хасенович // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 557

***

Тодорова Н. Второе рождение музея медицины: [Гос. музей истории медицины переехал в новое здание] // Казахстанская правда. - 2002. - 18 июня. - С. 12

Шалбай Ш. Ради здоровья людей: [об ученом-фармацевте, уроженце Баянаульского района Павлодарской области С.Х. Субханбердине] // Звезда Прииртышья. - 2004. - 13 мая. - С. 4

Байтугаева-Базарбаева Г. Он строил больницы и писал книги: [об ученом, писателе, фармацевте С. Субханбердине] // Казахстанская правда. - 2004. - 8 октября. - С. 4

11 МАЯ

МАРГУЛАН АЛЬКЕЙ ХАКАНОВИЧ
110 лет (1904-1985) со дня рождения

Ученый, основоположник национальной археологической школы, академик АН Казахстана, действительный член Всесоюзного географического общества, доктор филологических наук, профессор, заслуженный деятель науки Казахстана. Родился в Баянаульском районе Павлодарской области.

В 1925-1931 гг. учился в Институте востоковедения нынешнего г. Санкт-Петербурга и там же на восточном отделении факультета общественных наук Государственного университета. Наряду с этим слушал лекции в Институте истории искусств. Во время учебы в Ленинграде (1926-1930 гг.) участвовал в исследовательских экспедициях АН СССР по изучению народов и производительных сил Казахстана и Алтая; занимался изучением традиций и обычаев, быта и искусства казахов. В 1930 г. был научным сотрудником Комитета по новому алфавиту Наркомпроса Казахстана. Занимался научной работой в Институте истории материальной культуры АН КазССР (1936-1938 гг.), в Казахском филиале АН КазССР (1938-1946 гг.), с 1938 г. и до последних дней своей жизни - в Институте истории, археологии и этнографии АН Казахстана. С 1943 г. проводил археологические раскопки древних городищ по берегам Сырдарьи, Шу и Таласа, а также таких городищ, как Отрар, Сауран, Сыгнак. На основе результатов был написан научный труд «Из истории строительного искусства городов древнего Казахстана» (1950 г.). С 1946 г. изучал Центральный Казахстан. Результатом этого стала совместная с другими авторами книга «Древняя культура Центрального Казахстана». А.Х. Маргулан возглавил редакцию данной книги. Он является автором научно-исследовательских трудов, многих энциклопедических статей по истории культуры и искусства. Также он собрал научно-литературное наследие Ш. Уалиханова (1957-1967 гг.). Под его руководством увидели свет избранные труды (1958), а также 5-томное собрание сочинений Ш. Уалиханова (1961-1972).

Лауреат Государственной премии Казахстана (1982 г.), кавалер орденов Ленина и Трудового Красного Знамени, награжден медалями.

Литература:

Маргулан А.Х. Казахское народное прикладное искусство: альбом / Пер. на каз. яз. Д. Канатбаева; Пер. на англ. яз. Н. Голиковой. - Алма-Ата: Өнер. - Т. 1: Казахское народное искусство. Развитие художественных ремесел. Народное искусство казахов. Казахский национальный орнамент. Казахский народный костюм. Ковроделие. Обработка металла и ювелирное искусство. Резьба по

дереву и кости. Тиснение по коже. Народные мастера. - 1986. - 256 с.; - Т. 2: Художественное кошмоделие. Ткачество. Плетение. Вышивка. - 1986. - 256 с.; - Т. 3: Резьба по дереву и кости. Художественная обработка металла и тиснение по коже. – 1994. - 248 с.

Маргулан А.Х. Мир казаха / Ин-т развития Казахстана; Международный фонд им. Академика Алькея Маргулана. - Алматы: IDK-TIPO, 1997. - 56 с.

Маргулан А.Х. Сочинения. В 14 т. / Сост.: Д.А. Маргулан, Д. Маргулан; Гл. ред. Н.А. Назарбаев. - Алматы: Атамұра, 1998

Маргулан А. Х. Труды по культуре письменности казахского народа / Коммент., статьи Ж. О. Артыкбаева; ПГУ им. С. Торайгырова (ПГУ). - 2-е изд., доп. - Астана: Алтын кітап, 2007. - 264 с. - (Библиотека казахской этнографии: В 50 т. Т.8)

***

Маргулан А. Х. О носителях древней поэтической культуры казахского народа // М. О. Ауэзову (Сборник статей к его шестидесятилетию). - Алма-Ата, 1959. - С. 70 – 89

Маргулан А. Х. Раскопки погребения воина XIV века в долине реки Нуры // Труды Института истории, археологии и этнографии. Том 7. Археология. - Алма-Ата, 1959. - С. 248 – 261

Маргулан А. Х. Образ Каныша живет в наших сердцах // Академик К.И. Сатпаев: Сборник, посвященный памяти выдающегося советского ученого. - Алма-Ата, 1965. - С. 224 – 229

Маргулан А. Х. Джезказган – древний металлургический центр (Городище Милыкудук) // Археологические исследования в Казахстане. - Алма-Ата, 1973. - С. 3 – 44

***

Муканов М.С. Труды Чокана Валиханова в исследованиях А.Х. Маргулана // Чокан Валиханов и современность: (Сборник материалов Всесоюзной научной конференции, посвященной 150-летию со дня рождения Ч.Ч. Валиханова). - Алма-Ата, 1988. - С. 208 - 213

Алкей Маргулан (1904-1985) // Казахи: Девятитомный популярный справочник. Том 2. Исторические личности / Отв. ред. Е. Абен. - Алматы,1998. - С. 488 – 490

***

Маргулан Алькей Хаканович // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 397

Маргулан Алкей Хаканулы // Культура Казахстана: Энциклопедический справочник. – Алматы, 2010. – С. 598

***

Касенов Е. Дух свободы: (Национально-освободительное движение Сырыма Датова в наследии академика А. Маргулана) // Мысль. - 2003. - №6. - С. 85 – 90

Кульниязова А. Ученые с мировым именем // Голос Экибастуза. - 2009. - 19 марта. - С. 9

Грищенко Е. Алькей Маргулан: летопись кочевой цивилизации // Звезда Прииртышья. - 2009. - 9 июня. - С. 3

Маргулан Д. Алькей Маргулан. Прикосновение к творческому наследию // Nomad - Kazakhstan. - 2009/2010. - №6/1. - С. 32 – 37

Исабеков Р. Сокровища Баянаула: [об известных людях, родившихся в Баянауле] // Караван. - 2010. - 8 января. - С. 12 – 13

Архив академика в подарок: [в ПГУ им. Торайгырова передан личный архив ученого Алькея Маргулана] // Звезда Прииртышья. - 2010. - 28 октября. - С. 3

Гельмединова М.Б. Жизнь и научная деятельность А.Х Маргулана // История Казахстана: преподавание в школе. - 2012. - №3. - С. 21 – 25

Кадыров Б. Памяти великого ученого: [во Дворце Независимости состоялась выставка "Әлкей Марғұлан мұрасы - ұрпаққа ұлағат"] // Казахстанская правда. - 2013. - 16 апреля. - С. 6

11 МАЯ **САРКЫНШАКОВ АБИ САРКЫНШАКОВИЧ**
80 лет (1934) со дня рождения

Инженер путей сообщения, заслуженный работник транспорта КазССР, член Союза журналистов Казахстана, Почетный гражданин Павлодара, Почетный гражданин Павлодарской области, Заслуженный работник транспорта КазССР (1984).

Окончил Ташкентский институт инженеров железнодорожного транспорта (1956). Трудовую деятельность начал дежурным по путям станции Павлодар, затем работал дежурным по станции Павлодар, инженером станции, поездным диспетчером, дежурным по отделению дороги, начальником станции Павлодар, заместителем начальника Павлодарского отделения дороги. 1975-1996 гг. - начальник Павлодарского отделения дороги. 1996 г. - генеральный советник Министерства транспорта и коммуникаций Республики Казахстан. 1999 г. - советник генерального директора РГП "Қазақстан темір жолы". 2001 г. - президент Общественного фонда "Қамқор", заместитель представителя президента АО "НК "Қазақстан темір жолы" (2003 г.) по Северному региону.

Неоднократно избирался членом городского и областного комитетов Компартии Казахстана, членом бюро Павлодарского обкома партии, депутатом городского и областного Советов народных депутатов, членом коллегии акимата г. Павлодар, членом дисциплинарного Совета Агентства Республики Казахстан по делам государственной службы в Павлодарской области. Избирался делегатом XXVII съезда КПСС, XVII съезда Компартии Казахстана, XXIII съезда ЦК профсоюза работников железнодорожного транспорта, XVI съезда профсоюзов Казахстана.

Награды: орден Ленина, (1986 г.), орден Октябрьской революции (1981 г.), орден "Знак Почета" (1971 г.), медали "За трудовое отличие" (1959 г.), "За доблестный труд", "За освоение целинных и залежных земель" (1956 г.), "Ветеран труда" (1984 г.), "Астана" (1998 г.), юбилейная медаль "Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл" (2001 г.), "Тыңға 50 жыл" (2004 г.), "Қазақстан темір жолына 100 жыл" (2004 г.), Қазақстан Конституциясына 10 жыл" (2005 г.); Ұлы Отан соғысындағы жеңіске 60 жыл (2005 г.), Қазақстан Республикасының, Парламентов 10 жыл (2006 г.), Почетные грамоты Верхов-

ного Совета Казахской ССР (1984 г.), Почетная грамота Республики Казахстан (2001 г.), Павлодарского облисполкома - трижды, Павлодарского обкома комсомола Министерства путей сообщения, ЦК профсоюза отрасли, управления дороги, Дорпрофсожа, Павлодарского областного маслихата-собрания - дважды, почетный знак ЦК ВЛКСМ, нагрудные знаки МПС "Отличник социалистического соревнования на железнодорожном транспорте", "Почетному железнодорожнику" (1970 г.), знак "Шахтерской славы" (2001 г.). Почетный гражданин г. Павлодар. Почетный гражданин Сырдаринского района Кызылординской области (2006 г.).

Литература:

Саркыншаков Аби // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 522

Саркыншаков Аби Саркыншакович // Кто есть кто в Павлодарской области: (Книга первая). – Павлодар, 2006. – С. 454 – 455

***

Саркыншаков Аби Саркыншакович // Тереник М. Почетные граждане Павлодара / М. Тереник, Э. Соколкин. – Павлодар, 2003. – С. 47

Саркыншаков Аби Саркыншакович // Почетные граждане – гордость Павлодара. – Павлодар, 2010. – С. 79 – 80

***

Поминов Ю. Полвека - в железнодорожном строю: [о железнодорожнике Аби Саркыншакове] // Звезда Прииртышья. - 2006. - 3 августа. - С. 5

О присвоении звания "Почетный гражданин Павлодарской области": [Утв. от 11.12.2009 № 255/20 Решение Павлодарского областного маслихата] // Звезда Прииртышья. - 2009. - 15 декабря. - С. 3

Дмитриев Ю. 55 лет - в железнодорожном строю: [о главных вехах железнодорожной биографии А.С. Саркыншакова] // Звезда Прииртышья. - 2011. - 6 августа. - С. 5

Гегер В. Памятные встречи с Елбасы: [о своих встречах с Н.А. Назарбаевым рассказывает А.С. Саркыншаков] // Звезда Прииртышья. - 2012. - 1 декабря. - С. 4

Егорова Г. Книга высокой пробы: [в Павлодаре издана уникальная книга "Золотая книга почета Павлодарской области" тиражом один экземпляр] // Звезда Прииртышья. - 2012. - 29 декабря. - С. 2; Казахстанская правда. - 2013. - 4 января. - С. 1

Дмитриев Ю. "Я вам расскажу...": [так называется новая книга Аби Саркыншакова] // Звезда Прииртышья. - 2013. - 23 июля. - С. 7

12 МАЯ

ТКАЧЕВ ГРИГОРИЙ УСТИНОВИЧ
100 лет (1914 – 1985) со дня рождения

Полный кавалер ордена Славы, Почетный гражданин г. Павлодара, участник Великой Отечественной войны с 1942 по 1945 гг., участник 1-го Всесоюзного слета «Бригад Коммунистического труда». Родился в России в г. Славгороде Алтайского края.

Окончил школу ФЗО (1934). Работал токарем на местном реммехзаводе. Призван в армию Славгородским горвоенкоматом в июле 1941. На фронте с 1942. Командир орудия 609-го стрелкового полка, 139-й стрелковой, Рославльской дивизии 49-й армии 2-го Белорусского фронта. Старший сержант Г.У. Ткачев прославился в боях за Днепр в Белоруссии и на польской земле. В последнем бою он подбил 3 самоходки, 11 БТР и множество вражеских солдат и офицеров.

С 1948 жил и работал в Павлодаре - инструментальщиком, термистом завода «Октябрь», возглавлял одну из первых бригад коммунистического труда на заводе. С 1965 находился на заслуженном отдыхе, недолгое время проживал в г. Ермаке (ныне г. Аксу), затем вновь в Павлодаре.

Награжден орденами и медалями. В честь Г.У. Ткачева названа улица в Усольском микрорайоне г. Павлодара, на административном здании завода «Октябрь» по ул. Луначарского установлена мемориальная доска, установлен бюст на площади Победы.

Литература:

Ткачев Григорий Устинович // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 573 – 574

***

Кавалеры ордена Славы Павлодарского Прииртышья: Буклет / Павлодарский обл. ист.-краев. музей им. Г. Н. Потанина. - Павлодар, 1978. - 18 с. + CD-R

Ткачев Григорий Устинович // Тереник М. Почетные граждане Павлодара / М. Тереник, Э. Соколкин. – Павлодар, 2003

Ткачев Григорий Устинович // Почетные граждане – гордость Павлодара. – Павлодар, 2010. – С. 84 – 85

***

Гапон М. Григорий Устинович Ткачев: [о Кавалере ордена Золотой Славы из Павлодара Г.У. Ткачеве] // Новое время. - 2003. – 30 апреля. - С. 6

Соколкин Э. Герои земли Павлодарской. Бабин И.В., Каирбаев М., Ткачев Г.У. / Эрнест Соколкин, Михаил Гапон // Наш край. - 2005. - 10 марта. - С. 1

Гапон М. Кавалеры Ордена Славы всех степеней: [Кавалеры Ордена Славы-павлодарцы] // Версия. - 2005. - 2 марта. - С. 4; 9 марта. - С.4; 16 марта. - С. 4

Пудич М. В боях за Белоруссию: [почетный гражданин Павлодара, полный Кавалер орденов Славы, Красной Звезды и медали "За отвагу" Г.У. Ткачев] // Звезда Прииртышья. - 2007. - 9 мая. - С. 6

18 АВГУСТА **СМАГУЛОВ КАЖЫМУРАТ КУСАНОВИЧ**
75 лет (1939-2009) со дня рождения

Журналист, поэт-сатирик, член Союза журналистов Казахстана. Родился в селе Верхне-Баяновка, ныне Карасукский район Новосибирской области РСФСР.

В 1958 г. окончил Павлодарское педагогическое училище. В 1967 г. КазГУ

факультет журналистики. 1958 – 62 гг. учитель Аккольской средней школы. С 1967 г. литературный сотрудник в районных газетах Лебяжинского и Майского районов (заместитель редактора газеты "Шамшырақ"). С 1969 – 2003 гг. в областной газете "Қызыл ту", ныне "Сарыарқа самалы" (литературный сотрудник, корреспондент, заведующий отделом). Первые стихи напечатаны в газете "Қызыл ту". Вышло два сборника. Первый коллективный "Хочу шутить" (1984), второй – авторский сборник фельетонов "Все мы знаем" (1988 г.) и 3-х поэм "Тағдырлар" ("Судьбы"), "Жазықсыздар" ("Безвинные") и "Батырлар туралы жыр" ("Сказание о героях") (1997-98 гг.). Все эти поэмы посвящены событиям 30-х гг. - времени сталинских репрессий.

Литература:

Смагулов Кажымурат Кусанович // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 544

Смагул Кажымурат Кусанович // Кто есть кто в Павлодарской области: (Книга первая). – Павлодар, 2006. – С. 470

10 СЕНТЯБРЯ

ЮСУПОВ НУРТИН ИСКАКОВИЧ
75 лет (1939 – 2008) со дня рождения

Поэт, педагог. Родился в деревне Половинка Хабаровского района Алтайского края.

В 1958 г. Окончил Мартовскую среднюю школу Алтайского края. После школы год проработал в совхозе. Затем поступил учиться в Новосибирский техникум физической культуры, который закончил в 1961 г. В 1962 г. Поступает в Казахский Государственный институт физической культуры в г. Алма-Ата на очное отделение. На 3 курсе учебы в институте начал писать стихи (с 1965 г.). В 1966 г. Закончил институт с отличием. Получил специальность «преподаватель-тренер по гимнастике».

В 1968 г. его пригласили работать преподавателем физической культуры в Канашское педучилище Чувашской АССР (г. Канаш). Через некоторое время вернулся на родину на Алтай и работал 10 лет учителем физкультуры в школе. Летом 1985 г. приезжает в Павлодар. В Павлодаре Н. Юсупов сначала работал в ДЮСШ-1 тренером по гимнастике. С 1992 г. был переведен в областное управление образования. С 2000 г. работал учителем физкультуры в средней школе № 14. Почти сразу становится членом литературного объединения им. П. Васильева. Его стихи печатались на страницах газет Семипалатинска, Павлодара, Алтайского края. В 2001 г. вышел сборник его стихотворений «Цветы абсурдно продавать».

Литература:

Юсупов Н. Цветы абсурдно продавать: Стихотворения. - Павлодар: Полиграфия Облстатуправления, 2001. - 120 с.

***

Юсупов Н. Стихи // Простор. - 2010. - №4. - С.85 – 86

***

«Стихи - сплав совести и чувства»: [о поэте Н. Юсупове] // Звезда Прииртышья. - 2005. - 15 января. - С. 5

Окольничья Т. Вы взлетали ввысь над вечностью...: [о вечере, посвященном памяти поэтов и писателей - членов литобъединения им. П. Васильева] // Звезда Прииртышья. - 2009. – 2 июня. - С. 5

Крицкая О. Цветы для поэта...: [к 70-летию поэта Нуртина Юсупова] // Регион.kz. - 2009. – 10 сентября. - С. 11

26 СЕНТЯБРЯ

ПАВЛОДАРСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ МУЗЕЙ

50 лет (1964) со дня основания

Павлодарский областной художественный музей образован в 1964 году. Это второй созданный в Казахстане художественный музей. До этого только в столице, Алма-Ате, существовала Казахская государственная художественная галерея им. Т. Г. Шевченко. Но история Павлодарского областного музея советского изобразительного искусства (так он назывался до 1992 года) началась раньше. Музей вырос из художественного отдела областного историко-краеведческого музея. В художественный отдел были переданы 46 произведений из Казахской государственной художественной галереи им. Т. Г. Шевченко (директор Л. Г. Плахотная.) и часть выставки ленинградских художников, которая экспонировалась в 1963 году в областном историко-краеведческом музее. Эти произведения стали основой коллекции. В начале 1965 года Целиноградским городским управлением культуры было передано 103 произведения московских художников. Они входили в состав выставки, организованной Московским отделением Союза Художников РСФСР к празднованию 10-летия освоения Целины. Эта выставка была передана в дар Целинному краю и затем нашему музею. Свои произведения подарили музею павлодарские художники; экспонаты передали Министерство культуры СССР и Государственная Третьяковская галерея – в том числе офорты В. Серова (начало XX века), акварель Н. Каразина (1860 год) и др.

18 декабря 1965 года музей был открыт для посетителей. В фондах на тот момент было 369 экспонатов. В 1979 году музей переехал в новое здание, где располагается и сейчас.

Павлодарский областной художественный музей сформировал уникальное собрание живописи, графики, скульптуры, декоративно-прикладного искусства. В фондах музея более 5500 экспонатов.

Ежегодно музей представляет более 15 экспозиций. Это традиционные тематические подборки из фондов музея, отчетные, персональные выставки павлодарских художников, фотовыставки, выставки молодежного проекта «М*АРТ», выставки детского рисунка, передвижные выставки из собраний ведущих музеев.

Неизменный интерес вызывают проводимые музеем встречи с художниками, мастер-классы, экскурсии, литературно-художественные и музыкальные вечера, презентации, демонстрации видеофильмов по истории изобразительного искусства. Музей оказывает консультационно-экспертные услуги, активно участвует в образовательных программах для учебных заведений города и области.

Среди партнеров музея не только музейное сообщество Казахстана, но также музеи Омска и Новосибирска, Британский Совет, Институт Гёте, Центр современного искусства Алматы, Международная Ассоциация «Открытый музей», Ассоциация музеев России.

Литература:

Вспоминая мастера: [в Павлодарском художественном музее в память о художнике Александре Бибине открылась персональная выставка] / По информации Павлодарского областного художественного музея // Версия. - 2010. – 13 сентября. - С. 11

Акулинина А. Дары волхвов: [в художественном музее открылась экспозиция икон, датируемых 18-19 в] // Городская неделя. - 2010. - 27 января. - С. 9

Брец А. Кино без поп-корна: (В Павлодарском областном художественном музее открылся клуб любителей авторского кино) // Регион.kz. - 2009. - 19 июня. - С. 8

Газизов А. *Боровое в картинках: [о выставке участников симпозиума* "Балдаурен-2009"] // Известия-Казахстан. - 2009. - 25 сентября. - С. 8

Горбунов С. Дефиле заморских бабочек: [в Павлодарском обл. худ. музее показали крылатых "королев красоты"] // Казахстанская правда. - 2011. - 2 декабря. - С. 16

Дворянинова Н. Без микрофона - теплее!: [в художественном музее состоялась встреча с воспитанниками творческой студии "Ямб" дворца школьников им. М. М. Катаева] // Регион.kz. - 2010. - 7 октября. - С. 7

Дворянинова Н. Хаос и порядок. В "Случайном сходстве": [10-го апреля, в Павлодарском областном художественном музее открылась персональная выставка омского фотографа А. Румянцева] // Регион.kz. - 2010. - 15 апреля. - С. 5

Исабеков Р. М*артовские творцы: [о выставке "М*Арт" в областном художественном музее] // Караван. - 2011. - 18 марта. - С. 34

Карандашова Т. Дары волхвов и художников: [в Павлодарском областном художественном музее открылась экспозиция икон, датируемых 18-19 веком] // Новое время. - 2010. - 28 января. - С. 6

Карандашова Т. Контрабасы на фоне неба и дырки в заборе: [в художественном музее закончилась ретроспективная выставка фотообъединения "Орион"] // Новое время. - 2010. - 2 сентября. - С. 6

Карандашова Т. Кусочки иномирия: [о персональной выставке Андрея Оразбаева в павлодарском художественном музее] // Новое время. - 2010. - 18 ноября. - С. 7

Николаев В. Сразу видать, академики!: [в художественном музее открылась выставка мастеров Академии художеств республики] // Версия. - 2011. - 12 декабря. - С. 7

Хакимов Р. Музей открывает двери: [художественный музей вновь открыт для любителей искусства] // Городская неделя. - 2012. – 9 октября. - С. 6

1 ОКТЯБРЯ

ДЕТСКАЯ ХУДОЖЕСТВЕННАЯ ШКОЛА №1 Г. ПАВЛОДАРА
35 лет со дня открытия

Детская художественная школа №1 г. Павлодара была основана в 1979 году. Художники Павлодара: В. П. Баранов, П. П. Величко, П. П. Лысенко, Г. Я. Беспалова были инициаторами создания ДХШ. Первый директор Цой В. разместил всех учеников на первом этаже общеобразовательной школы №10. Но как оказалось, что совмещать творческую и педагогическую работу не просто и художники отошли от учительской деятельности. Школу взяла в свои руки Н. И. Мартынова, которая собрала вокруг себя творческий коллектив учителей – художников. Затем она приобрела гипсовые античные слепки, розетки, начала составлять натурный фонд.

В 1989 году школа получила отдельное здание в центре города. Сменялись директора: Г. Г. Кабурнеева, Л. А. Хамраев, С. С. Скачков, В. В. Шишкина, сменялся преподавательский состав, но осталось главное – сущность детской художественной школы – заложить в детях любовь к прекрасному, чувство гармонии, научить основам изобразительной грамоты, помочь правильно ориентироваться в теории и практике современной художественной культуры. На уроках рисунка, живописи учащиеся познают азы художественной грамотности. В скульптурной мастерской можно не только лепить из пластилина и глины, но и заняться обжигом керамики.

Очень популярен в школе сложный вид прикладного искусства – роспись по ткани – батик. Особый интерес у учащихся вызывает станковая композиция. На базе школы открывается вечерняя школа для рабочей молодежи, которая перерастает в студию при школе. В студию стали приходить дети от 4-5 лет, она получила название «Маленькая страна». Занятие в студии ведут опытные педагоги школы, у каждого своя авторская программа.

С 1996 года по 2011 год школу возглавляла Л. М. Темиргалиева. Под ее руководством школа становится центром эстетического и художественного образования Павлодарской области. За огромный вклад по привлечению внимания международного сообщества к художественному творчеству детей и по формированию творчески одаренных личностей Казахстана деятельность школы вызвала одобрение Всемирной Федерации Ассоциации, Центров и Клубов ЮНЕСКО. В 2006 году школе присвоен статус клуба ЮНЕСКО.

С 2011 года школой руководит Л. М. Магзамова. В стенах школы проводятся республиканские коллоквиумы, семинары, курсы усовершенствования учителей общеобразовательных школ. Работы воспитанников школы экспонируются на городских, областных, республиканских и международных выставках

Литература:

Вервекин А. Взмахом кисти – о Родине: [об успехах воспитанников ДХШ №1] // Звезда Прииртышья. – 2012. – 28 августа. – С. 8

Нижник Л. Прекрасные мгновения творчества: [о художественной школе №1 г. Павлодара] // Звезда Прииртышья. – 2013. – 16 июля. – С. 2

10 ОКТЯБРЯ **КАЮПОВ АРЫКТАЙ КАЮПОВИЧ**
100 лет (1914 – 1993) со дня рождения

Доктор геолого-минералогических наук, профессор, академик АН КазССР, лауреат Государственной премии СССР, Заслуженный деятель науки Казахстана. Родился в Павлодарской области.

Окончил Казахский Горно-металлургический институт (1939), 1939 – 1942 гг. аспирант. В 1939 г. начальник геологической партии, 1943 – 1966 гг. младший научный сотрудник, руководитель сектора, заместитель директора Института геологических наук АН КазССР. С 1967 руководитель отдела. Специалист в области металлогении. Им сделаны открытия месторождений полезных ископаемых, изучена геология, металлогения ряда территорий Казахстана и прилегающих территорий, составлена металлогеническая карта Казахстана и Средней Азии. Автор многочисленных научных работ, в т.ч. монографий.

Награжден: орденом "Дружбы народов" и медалями.

Литература:

Прогнозные и металлогенические карты Рудного Алтая. - А., 1959

Геология и металлогения Джунгарского Алатау. - А. - 1966

Золоторудные поля Северного Казахстана. - А. - 1971

***

Каюпов Арыктай Каюпович // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 328

***

Беспаев Х. Корифей казахстанской металлогении: (К 90-летию академика НАН РК А.К. Каюпова) // Наука и высшая школа Казахстана. - 2004. - 1 октября. - С. 11

Каратайулы С. Путь поиска и открытий: [об ученом-геологе, академике А.К. Каюпове] // Казахстанская правда. - 2004. - 8 октября. - С. 12

Премии памяти родителей - ученых: [к 90-летию со дня рождения ученого, корифея казахстанской металлогении, академика НАН РК А.К. Каюпова] // Наука и высшая школа Казахстана. - 2004. - 1 декабря. - С.5

Мирошниченко Л.А. Академик геологии // Казахстанская правда. - 2009. - 9 октября. - С. 24

2 ДЕКАБРЯ **БАЯЗИТОВ СУЛЕЙМЕН**
70 лет (1944) со дня рождения

Журналист, писатель, краевед, член Союза журналистов Казахстана. Родился в Баянаульском районе Павлодарской области.

Окончил Павлодарский зооветтехникум в 1960 г. и филфак КарГУ в 1984 г. Трудовую деятельность начал рабочим в совхозе "Южный". Служил в армии в 1963-1967 гг., затем вновь до 1971 г. в совхозе "Южный" - рабочий, помощник чабана, счетовод. С 1974 г. - на журналистской работе. Сначала литсотрудник, потом заведующий отделом писем, заместитель редактора Баянаульской районной газеты "Жеңіс" ("Победа"), а потом -"Баянтау" (1971-1997 гг.). С 1997 г. - живет и работает в Павлодаре. 1997-1999 гг. - переводчик в областной газете "Сарыарқа самалы", затем учитель истории в Красноармейском сельхозколледже.

Избирался депутатом Баянаульского районного и сельского Советов народных депутатов.

Публикации: с 1963 г. появляются первые рассказы, стихи и песни в краевой газете «Тың өлкесі». Участник республиканского совещания молодых писателей и поэтов в Павлодаре (1975 г.). Автор сборников произведений «Бастау» (издательство «Жалын», 1979 г.), «Жыл он екі ай» (1987 г.). Произведения печатались в республиканских журналах «Сарыарқа», «Жұлдыз», «Ара», «Ұлағат», в газетах «Қазақ әдебиеті», «Халық кеңесі», «Лениншіл жас».

Литература:

Баязитов Сулейман // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 169

Баязитов Сулейман // Кто есть кто в Павлодарской области: (Книга первая). – Павлодар, 2006. – С. 88

***

Степанова Н. Грани творчества Сулеймена: [в Красноармейке состоялся творческий вечер поэта С. Баязитова] // Звезда Прииртышья. - 2007. - 21 июля. - С. 8

20 ДЕКАБРЯ **ТУРСЫНОВ ЖУСИПБЕК**
100 лет (1914 – 1979) со дня рождения

Родился в Иртышском районе Павлодарской области. Актер, заслуженный артист Казахстана, участник ВОв.

Окончил Алматинское театральное училище в 1937 г. В 1937 - 51 гг. работал в Актюбинском и Жамбылском областных театрах драмы. С 1952 г. - актер Шымкентского областного театра драмы. В этом же театре осуществил постановку спектаклей: «Цвети, степь» А. Тажибаева, «Солнце и тень» С. Адамбекова. В основном играл роли героев, обладающих решительным характером. Среди них: Махамбет («Исатай - Махамбет» М. Акынжанова), Жантык, Жа-

гыпар («Козы-Корпеш - Баян-Сулу» и «Амангельды» Г. Мусрепова), Арыстан, Кобей («Айман - Шолпан» и «Енлик - Кебек» М. Ауэзова), Керим («Абай» М. Ауэзова и Л.С. Соболева), Карасай («Шұға» Б. Майлина), Бокаев («Звезды нашего дома» С. Адамбекова), Базарбай («Сила веры» А. Ордабаева и К. Шанина), Катай («Сильнее смерти» С. Жунисова), Али («Дочь гор» Р. Гамзатова), Подколесин («Женитьба» Н.В. Гоголя) и др.

Награжден орденом Красной Звезды и медалями.

Литература:

Турсынов Жусипбек // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 586

Турсынов Жусипбек // Культура Казахстана: Энциклопедический справочник. – Алматы, 2010. – С. 598

ПШЕНБАЕВ КОСУМ
170 лет (1844-1932) со дня рождения

Народный рудознатец, первооткрыватель многих рудных месторождений в Прииртышье и в Центральном Казахстане. Родился в Баянаульском внешнем округе (ныне Баянаульский район).

Им сделана первая заявка на открытие месторождения Екибастузского угля (1867 г.) и Майкаинского месторождения полиметаллов (1895 г.). Работал по найму у Павлодарского купца-миллионера А.И. Дерова в должности рудоискателя и маркшейдера. Ему по праву принадлежит открытие в Баянаульской степи месторождения руд Александровки, угля Талды-куль, Жамантуз, Карасор, Шоптыкуль, Майкубень и др. В честь Косума в старом Екибастузе имелся разрез Косумовский.

В память о нем в Павлодаре и Екибастузе названы улицы и установлен памятник (г. Екибастуз).

Литература:

Пшенбаев Косум (Косым) // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 503

***

Джаксыбаев С.И. Так начинался Экибастуз: [Е-копия книги]. - Павлодар: ЭКО, 2007. - 212 с. + CD-R

***

Володина В. Косум Пшенбаев // Голос Экибастуза. - 1997. - 24 января. - С. 5

Алиева Г. Первооткрыватель угольного месторождения: [народному геологу-рудознатцу Косыму Пшенбаеву 160 лет] // Звезда Прииртышья. - 2004. -10 июля. - С. 4

Кульниязова А. Неизвестное о Косыме: (История родного края) // Голос Экибастуза. - 2012. - 9 февраля. - С. 10

Кульниязова А. От Менделеева до марша горняков: (краеведение) // Голос Экибастуза. - 2012. - 1 ноября. - С. 6

АЛЬСЕИТОВ КУДАЙБЕРГЕН
130 (1884-1933) со дня рождения

Народный композитор, певец, акын-импровизатор. Родился в Павлодарской области. В 11-12 лет его называли «Бала акын» («мальчик-акын»). Произведения в основном исполнял сам (в сопровождении домбры). Выступал во многих аулах, городах, областях (в Павлодарской, Омской, Кокчетавской, Акмолинской, Семипалатинской), а также на празднествах на Кояндинской, Караоткельской ярмарках, с импровизированными концертами. Его популярные музыкальные произведения: «Песня Кудайбергена», «Альсеита сын – Кудайберген», «Терме Кудайбергена», «Жельдирме Кудайбергена» (речетативное пение), «Айтыс Кудайбергена с девицей Хадишой» и др. Мелодии его песен основаны на легкой ритмике, присущей жанру терме, и на ионийском, миксолидич. и дорийском ладах. В своих терме, желдирме он удачно использовал 2-частную форму песенного жанра с припевом. Активным популяризатором творчества К. Альсеитова был Иса Байзаков, испытавший на себе плодотворное влияние его песенного искусства (искусства жельдирме). Песни-терме заняли прочное место в репертуарах певцов Казахской филармонии и исполнителей «Казахконцерта».

Как поэт-импровизатор был признан в 16 лет (1900) после айтыса с популярнейшим акыном Кокшетауской области Ибраем Сандыбаевым. Не менее популярен его айтыс с девушкой Хадишой. Оба айтыса с 1941 г. неоднократно печатались в сборниках поэтов-импровизаторов. Несколько его песен хранятся в Институте литературы и искусства.

Литература:

Альсеитов Кудайберген // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 125

Альсеитов Кудайберген // Культура Казахстана: Энциклопедический справочник. – Алматы, 2010. – С. 59

АЙМАУЫТОВ ЖУСИПБЕК
125 лет (1889 – 1931) со дня рождения

Писатель, драматург, переводчик, исследователь, публицист, режиссер, культурный и общественный деятель. Родился в окрестности Кызылтау нынешнего Баянаульского района Павлодарской области.

В 1907 - 13 гг. учился в Баянаульской и Керекуской (Павлодар) школах, в 1914 - 19 гг. в Семипалатинской семинарии учителей. В 1919 - 22 гг. работал руководителем отдела республиканского комиссариата народного просвещения, член коллегии, в 1921 - 22 гг. - редактор газеты «Қазақ тілі» (г. Семипалатинск), в 1922 - 23 гг. - учитель школы г. Каркаралинска, в 1923 - 26 гг. - руководитель отдела редакции газеты «Ак жол» («Верный путь») в Ташкенте, преподаватель местного института просвещения, в 1926 - 29 гг. - директор Шымкентского педтехникума.

Автор романов «Карткожа», «Акбилек», повести «Вина Кунекей» и других художественных произведений, педагогических, психологических, методических, эстетических, других видов публицистических статей, научных трудов «Комплексные пути обучения», «Душевный порядок», «Выбор искусства», «О поэзии Магжана». Во время учебы в Семипалатинске участвовал в представлениях, концертных программах драматической труппы «Ес-аймак». Здесь Аймаутов силами учеников, юных любителей искусства, впервые поставил на сцене айтыс «Биржан и Сара». Сам исполнил главную роль. Начиная с этого времени, пишет небольшие пьесы и ставит их силами учеников. Написал драмы «Карьеристы», «Оплот страны» (1925), «Шернияз», «Канапия - Шарбану» (1926) и осуществил их постановку с участием самодеятельных артистов. Перевел на казахский язык классику драматургии («Ревизор» Н.В. Гоголя, назвав пьесу «Надзиратель»; «Каменный гость» и «Скупой рыцарь» А.С. Пушкина; «Отелло» У. Шекспира и др.). В 1930 г. был арестован по клеветническому обвинению за связь с казахской националистической организацией. В 1931 г. расстрелян в Бутырской тюрьме в Москве. Реабилитирован в 1988 г. Его именем назван Казахский драматический театр в г. Павлодаре (1992).

Литература:

Акбилек: роман / Пер. Ш. кусаинова. - Алматы: Раритет, 2007. - 232 с.

Междуречье / Пер. К. Бакбергенова. - Астана: Аударма, 2012. - 480 с.

***

Аймауытов Жусипбек // Культура Казахстана: Энциклопедический справочник. – Алматы, 2010. – С. 31

Аймауытов Жусипбек // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 103

***

Нургали Р. Казахская литература: концепции и жанры / Рец.: Ж. Абдильдин. - Астана: Фолиант, 2010. - 504 с. - (Таным-Дария)

***

Калиева Ж.А. Роль и движение интеллигенции Павлодарского уезда в движении Алаш // Өлкетану-Краеведение. - 2007. - №4. - С. 65 – 72

Утюбаев Е.Ш. Деятельность партии «Алаш» в Павлодарской области / Е.Ш. Утюбаев, М.Т. Ахмедьянова // Қазақстан педагогикалық хабаршысы = Педагогический вестник Казахстана: Сборник материалов международной научно-практической конференции "Наследие Машхур Жусупа: учение и воспитание". - Павлодар, 2009. - С. 147 – 152

Байтлеуова С.И. Жизнь и творчество репрессированных поэтов Казахстана // История Казахстана преподавание в школах и ВУЗах. - 2009. - №2. - С. 61 – 67

Отарбаева Г.К. Роль Ташкента в становлении и развитии казахской национальной интеллигенции (1917 - 1925 гг.) // Вестник КазНУ. Серия историческая. - 2009. - №2. - С. 82 – 89

Утеубаев М. Классик литературы: [к 120-летию Жусупбека Аймаутова] // Звезда Прииртышья. - 2009. - 8 сентября. - С. 4

Утеубаев М. Именем великого писателя: (120-летие Жусупбека Аймаутова) // Экибастузское обозрение. - 2009. - 17 сентября. - С. 15

Цветкова И.А. Летопись горького времени: [классный час о возвращенных писателях и поэтах] // Внеклассная работа в школе. - 2010. - № 4. - С. 44 - 49

Утеубаев М. Страницы трагической истории: (День памяти жертв политических репрессий) // Голос Экибастуза. - 2010. - 27 мая. - С. 6

Утеубаев М. Имя в истории литературы: [о Жусупбеке Аймаутове] // Звезда Прииртышья. - 2011. - 26 мая. - С. 8

Утеубаев М. Страна читает Аймаутова // Регион.kz. - 2011. - 23 июня. - С. 4

Коныров Б. Наследие Жусипбека // Звезда Прииртышья. - 2011 - 20 декабря. - С. 8

Максимова Т.Н. "Звенящая струна судьбы" по роману "Акбилек" Жусипбека Аймаутова: (Литературная гостиная) // Внеклассная работа в школе. - 2011. - №9. - С. 39 – 43

Ларионов Д. Новаторский дух Жусипбека: [о Жусипбеке Аймауытове] // Регион.kz. - 2013. - 24 мая. - С. 9

АРГЫНБАЕВ ТЕМИРБУЛАТ
125 лет (1889 – 1940) со дня рождения

Народный акын-импровизатор, режиссер-постановщик. Родился в ауле Шарбакты ныне Лебяжинского района Павлодарской области.

Музыкой увлекся с ранних лет. Учился песенному мастерству исполнения у акына Акбая. После 1917 г. - секретарь-делопроизводитель Семипалатинского губернского суда. С 1923 г. - на различных должностях в советско-административных органах Семипалатинска, Павлодара и Омска. Выступал с домброй на всех празднествах и тоях. Выступал на сцене вместе с известной артисткой Куляш Байсеитовой. С 1929 г. жил и работал в Алматы и области. Участвовал в постановках спектаклей Казахского драматического театра "Айман-Шолпан", "Кыз Жибек" и др. Сотрудничал с Казфилармонией им. Жамбыла. Исполнитель народных песен "Хорлан", "Юран", "Уш-дос" и др. Подвергался репрессиям. В 1939 г. был арестован как враг народа. Реабилитирован.

Литература:

Аргынбаев Темирбулат // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 131

***

Рамазанова Б. Оборванные струны: [о певце, уроженце Павлодарской области Т. Аргынбаеве] // Новое поколение. - 2002. - 25 октября. - С. 15

Жунусова М. Неутомимый исследователь: [в музее литературы и искусства им. Бухар жырау прошел вечер, посвященный 95-летию доктора искусствоведения, заслуженного деятеля искусств Казахстана Б.Г. Затаевича] // Звезда Прииртышья. - 2003. - 12 июля. - С. 6

Алиева Г. Жертвы тоталитарного режима: [в фондах Павлодарского историко-краеведческого музея им. Г. Потанина хранятся материалы о жертвах политических репрессий] // Звезда Прииртышья. - 2013. - 23 мая. - С. 3

ТОГАНДЫКОВ ЖАБАЙ
125 лет (1889 – 1978) со дня рождения

Певец, заслуженный артист КазССР. Родился в Баянаульском районе нынешней Павлодарской области.

В 1903 г. познакомился с известным певцом Сарыарки К. Байжановым, оказавшим большое влияние на творческое становление певца, обучался у него искусству пения. В 1916 г., трудясь на Екибастузских шахтах, был призван в царскую армию на тыловые работы неподалеку от г. Риги. В 1918 г. приехал в г. Павлодар и стал активным членом кружка художественной самодеятельности, организованного Ж. Шаниным. В 1932 г. был приглашен в Карагандинский областной радиокомитет и до конца жизни работал в нем певцом-солистом. В репертуар Ж. Тогандыкова вошло более 100 казахских народных песен (Биржан, Ахан-сери, Жаяу Муса, Жарылгапберды и др.) и современных казахских композиторов. Участник 1-ой Декады казахской литературы и искусства в Москве (1936 г.).

Литература:

Тогандыков Жабай // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 574

Тогандыков Жабай // Культура Казахстана: Энциклопедический справочник. – Алматы, 2010. – С. 587

АСАНОВ ДАРИ АБИЛЕВИЧ
100 лет (1914 – 1998) со дня рождения

Государственный деятель, участник Великой Отечественной войны. Родился в Баянаульском районе. До призыва в Красную Армию, с 1939 г. два года проучился в Павлодарском зооветтехникуме. Одновременно подрабатывал диктором Павлодарского областного радио. После прохождения курсов молодого бойца новобранец 78-го полка, находящегося в Новгороде был отправлен на фронт. В 1945 г., как инвалид войны, демобилизован из рядов Красной Армии. После войны Д.А. Асанов работал на руководящих должностях в советских партийных органах Павлодарской области, был представителем Лебяжинского райисполкома, первым секретарем нескольких райкомов партии, восемнадцать лет бессменно руководил Железинским райисполкомом, отсюда ушел на заслуженный отдых.

За ратные подвиги участник двух войн Д.А. Асанов награжден орденами Отечественной войны, Красной Звезды, боевыми медалями разных стран.

Литература:

Коныр Т. Память о нем живет…: [о государственном деятеле Павлодарской области Д.А. Асанове] // Звезда Прииртышья. – 2009. – 30 апреля. – С. 18

ШАЙМЕРДЕНОВ АНУАР КАРМЫСОВИЧ
100 лет (1914) со дня рождения

Актер, режиссер, Заслуженный артист КазССР. Родился в с. Кызылтау ныне Баянаульский район Павлодарской области.

Работая шахтером, принимал активное участие в театре рабочей молодежи с 1932 г. Одаренный от природы актерским талантом, А.К. Шаймерденов является основоположником профессионального театра драмы. 1934 – 1974 гг. - актер и режиссер Карагандинского областного театра драмы им. С. Сейфуллина. На сцене театра за сорок лет актерской работы им созданы образы более двухсот героев разного психологического характера. Первая роль в театре Конырбай в пьесе Ж.Т. Шанина "Шахта". Актером на высоком уровне были сыграны роли Жантыка - "Козы Корпеш - Баян сулу" Г. Мусрепова, Жараса - "Айман-Шолпан" М. Ауэзова, Куртымбета - "За Родину" А. Абишева, Хлестакова, Добчинского, Бобчинского - "Ревизор" Н.В. Гоголя, Айнабая - "Шуга" Б. Майлина, Абдысалама - "Алтын корсе періште..." узбекского драматурга Уахитова, Сильвио "Слуга двух господ" Гольдони и др. Как режиссер он осуществил постановки спектаклей "Енлик-Кебек" (второй вариант) М. Ауэзова, С. Субханбердина "Я - врач", "Миллионер" Г. Мустафина и др.

Литература:

Шаймерденов Ануар Кармысович // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия. – Павлодар, 2003. – С. 622

ОБЛАСТНАЯ ДЕТСКАЯ БИБЛИОТЕКА ИМ. С. ТОРАЙГЫРОВА
(Детское отделение ОУНБ им.С.Торайгырова)
55 лет (1959) со дня образования

Детское отделение - структурное подразделение областной библиотеки с 1988 г. До 1988 г. являлась областной детской библиотекой им. С. Торайгырова. Год создания -1959 г. С 1961 по 1996 годы детская библиотека находилась в жилом доме по ул. Куйбышева 77 (ныне ул. С. Торайгырова). До 1988 г. являлась областной детской библиотекой им. С. Торайгырова. По решению Министерства культуры Казахской ССР в 1988 году ранее самостоятельные – областная юношеская и областная детская библиотеки, сохранив свои фонды, вошли в состав областной объединенной универсальной библиотеки, стали ее структурными отделениями по обслуживанию юношества и детей. В 1996

году детское отделение разместилось по ул. Луначарского 9/2. В библиотеке имеются: абонемент для малышей и абонемент для учащихся среднего и старшего возраста, читальный зал и книгохранение. Богатым и разнообразным по содержанию фондом детского отделения, состоящим из более 95 тысяч книг на казахском, русском и других языках и 89 наименований периодики пользуется свыше 6 тысяч юных читателей, их родители, учителя и воспитатели. Обширный и увлекательный мир детской литературы отражен в алфавитном, систематическом и электронном каталогах, в краеведческой картотеке статей «Казахстан» и «Павлодарская область», в иллюстрированной картотеке для малышей - дошкольников. Для детей проводятся встречи с известными людьми города, театрализованные представления, утренники, ток-шоу, викторины, брейн-ринги, часы интересного рассказа, уроки нравственности, патриотические недели. В дни летних каникул ежегодно реализуется программа летних чтений.

Литература:

Детское отделение // С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхана: кітапхана энциклопедиясы = Областная библиотека им. С. Торайгырова: Библиотечная энциклопедия. – Павлодар, 2011. - С. 163

***

Ермакова Т. "Таланты в городе живут": [в детском отделении областной библиотеки им. С. Торайгырова открылся цикл вечеров-встреч с известными деятелями культуры и искусства Павлодара] // Звезда Прииртышья. - 2001. – 27 января. - С. 3

Ермакова Т. "Наркомания - знак беды": [в детском отделении областной библиотеки им. С. Торайгырова прошла встреча в рамках акции "Молодежь против наркотиков"] // Звезда Прииртышья. - 2001. - 10 ноября. - С. 3

Ермакова Т. Час с журналистом: [заметка о встрече школьников с детским писателем Галымбеком Жуматовым в Областной библиотеке им. Торайгырова] // Звезда Прииртышья. - 2009. - 9 июля. - С. 3

ГРЕЧЕСКОЕ ЭТНОКУЛЬТУРНОЕ ОБЪЕДИНЕНИЕ «ЭЛЬПИДА» 15 лет (1999) со дня образования

Павлодарское греческое этнокультурное объединение «Эльпида» объединяет более 500 греков, проживающих в Павлодаре, Аксу, в Иртышском и Железинском районах. Работу центра координирует правление. Молодёжное объединение «Спарта» объединяет студентов, школьников и работающую молодёжь.

Организованы творческие коллективы: женский коллектив «Маргаритари», вокальная студия «Орфей», хореографический коллектив «Агапи». В его репертуаре - греческие, казахские танцевальные композиции и танцы других народов. Участницы хореографического коллектива - лауреаты областных фести-

валей культуры и искусства. Они выступали на всех сценических площадках города, а также в Астане, Алматы и Томске, давали концерты по области.

В 2009 году появилось ещё два танцевальных коллектива: «Анагениси» («Возрождение») и детская танцевально-вокальная группа «Микра астераки» («Маленькие звёздочки»).

Центр неоднократно проводил поисковую работу по области, восстанавливая историю греков Павлодарского Прииртышья. Были сделаны запросы в различные архивы, просмотрена масса материалов, изучены фотографии, обработано множество документов. Итогом этой большой работы стала встреча с писателем, известным исследователем истории греков СССР, кандидатом географических наук, автором книги «Спецэшелоны идут на Восток» Иваном Джухой.

Центр проводит интересные мероприятия, творческие встречи, посвященные разным датам: Дню единства народа Казахстана, Международному дню защиты детей и другим праздникам Республики Казахстан. Главными темами каждой встречи всегда были дружба и любовь к Родине, любовь к культуре отцов и дедов.

Литература:

Лисовская И. "Эльпида" - это почти Греция: [о работе греческого национально-культурного центра в Павлодаре] // Звезда Прииртышья. - 2001. - 20 октября. - С. 8

Андреева Л. Их биографии - в биографии области: (Областной греческий национально-культурный центр «Эльпида") // Звезда Прииртышья. - 2008. - 26 июня. - С. 3

Ифандопуло Л. "До встречи в Павлодаре!": [танцевальный коллектив областного греческого центра "Эльпида" вернулся с фестиваля греческой культуры из Алматы] // Звезда Прииртышья. - 2009. - 6 июня. - С. 8

Вервекин А. "Эльпида" собирает друзей: [областной греческий центр "Эльпида" отмечает десятилетний юбилей] // Звезда Прииртышья. - 2009. – 10 сентября. - С. 2

Прольгин А. "Эльпида" значит "Надежда": [Областной греческий центр отметил свое десятилетие] // Звезда Прииртышья. - 2009. – 15 сентября. - С. 4

Дворянинова Н. "Эльпида" собирает друзей: [областному греческому этнокультурному объединению 10 лет] // Регион.kz. - 2009. - 17 сентября. - С. 8

Вервекин А. Греки путешествуют...: [о поездках павлодарского областного греческого этнокультурного объединения "Эльпида"] // Звезда Прииртышья. - 2010. - 23 ноября. - С. 3

Вервекин А. Сиртаки у русских берез: [греческое этнокультурное объединение "Эльпида" и "Славянский культурный центр" подарили свое творчесвто и познакомили со своей культурой жителей Павлодара] // Звезда Прииртышья. - 2012. - 12 июня. - С. 3

Вервекин А. Греческий пирог: [в павлодарском горсаде прошел праздник этнокультурного объединения "Эльпида"] // Звезда Прииртышья. - 2013. - 18 июля. - С. 3

УКАЗАТЕЛЬ ПАМЯТНЫХ ДАТ И ЮБИЛЕЙНЫХ СОБЫТИЙ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН НА 2014 ГОД

ЯНВАРЬ

1 января	110 лет (1904-1973) со дня рождения народного художника КазССР А. Кастеева
1 января	100 лет (1914-1995) со дня рождения актрисы, народной артистки КазССР С. Майкановой
1 января	100 лет (1909-1993) со дня рождения певца, народного артиста КазССР Г. Курмангалиева
5 января	100 лет (1914-1986) со дня рождения певицы, народной артистки КазССР Р. Есимжановой
10 января	80 лет (1934) со дня выхода первого номера газеты «Қазақ әдебиеті»
13 января	80 лет (1934) со дня открытия Казахского государственного академического театра оперы и балета им. Абая
15 января	80 лет (1934) со дня открытия Казахского национального университета им. Аль-Фараби
30 января	100 лет (1914-1937) со дня рождения писателя С. Ерубаева
30 января	100 лет (1914-1986) со дня рождения кинооператора, Заслуженного деятеля искусств КазССР М.И. Берковича

ФЕВРАЛЬ

4 февраля	160 лет (1854) со дня основания города Алматы
4 февраля	105 лет (1909-1998) со дня рождения поэта А.Тажибаева
11 февраля	80 лет (1934-2006) со дня рождения писателя С. Жунусова
20 февраля	115 лет (1899-1944) со дня рождения государственного и общественного деятеля О. Жандосова
28 февраля	25 лет (1989) со дня создания анитиядерного движения «Невада-Семипалатинск»

МАРТ

8 марта	95 лет (1919-2006) со дня рождения актрисы, народной артистки КазССР А. Умурзаковой
8 марта	145 лет (1869-1936) со дня рождения этнографа, исследователя казахского искусства А. В. Затаевича
18 марта	90 лет (1924-2000) со дня рождения писателя М.Д. Симашко
25 марта	80 лет (1934) со дня рождения писателя К. Турсункулова
31 марта	95 лет (1919-1942) со дня рождения Героя Советского Союза Н. Абдирова

АПРЕЛЬ

4 апреля	120 лет (1894-1938) со дня рождения революционного деятеля М. Татимова
15 апреля	100 лет (1914-2000) со дня рождения писателя З. Самади
20 апреля	90 лет (1924-1944) со дня рождения Героя Советского Союза А. Молдагуловой

МАЙ

1 мая	120 лет (1894-1937) со дня рождения поэта И. Джансугурова
3 мая	110 лет (1904-1926) со дня рождения поэтессы Ш. Иманбаевой
5 мая	90 лет (1924-1980) со дня рождения поэта Г. Жумабаева
8 мая	130 лет (1884-1976) со дня рождения народного акына, певца, композитора К.Азербаева
12 мая	135 лет (1879-1937) со дня рождения общественного деятеля, педагога, этнографа М. Тынышбаева
12 мая	90 лет (1924-2000) со дня рождения акына К.Шакеева
12 мая	80 лет (1934) со дня создания Семипалатинского музыкально-драматического театра им.Абая
15 мая	80 лет (1934-1994) со дня рождения поэта С. Жиенбаева
25 мая	90 лет (1924-2013) со дня рождения Героя Советского Союза С.К. Нурмаганбетова

ИЮНЬ

2 июня	130 лет (1884-1953) со дня рождения государственного и общественного деятеля А. Джангильдина
9 июня	190 лет (1824) со дня основания г. Кокшетау
12 июня	80 лет (1934) со дня открытия I съезда писателей Казахстана
25 июня	80 лет (1934) со дня организации Казахского государственного оркестра народных инструментов им. Курмангазы

ИЮЛЬ

12 июля	120 лет (1894-1988) со дня рождения писателя Н. Раевского
12 июля	120 лет (1894-1971) со дня рождения актера, режиссера, Народного артиста КазССР Ю. Завадского
15 июля	70 лет (1944) со дня рождения ученого, доктора исторических наук С. К. Козыбаева

АВГУСТ

6 августа	90 лет (1924-2012) со дня рождения писателя ученого-филолога Х. Адибаева

15 августа	70 лет (1944) со дня открытия Казахского государственного женского педагогического института (ЖенПИ)
17 августа	90 лет (1924) со дня рождения ученого, доктора филологических наук Р.Г. Сыздыковой
23 августа	70 лет (1944) со дня рождения поэтессы А. Бахтыгереевой
25 августа	95 лет(1919-1987) со дня рождения писателя О. Мацкевича
28 августа	110 лет (1904-1977) со дня рождения певца, народного артиста КазССР Ж. Елебекова
31 августа	110 лет (1904-1998) со дня рождения литературоведа, доктора филологических наук З. С. Кедриной

СЕНТЯБРЬ

5 сентября	90 лет (1924-1991) со дня рождения композитора С. Мухамеджанова
21 сентября	110 лет (1904-2000) со дня рождения актера, народного артиста КазССР К.У. Бадырова
22 сентября	80 лет (1934) со дня открытия КазНТУ им. К. Сатпаева
24 сентября	80 лет (1934) со дня открытия Уйгурского музыкально-драматического театра
Сентябрь	80 лет (1934) со дня создания Шымкентского драматического театра им. Ж. Шанина

ОКТЯБРЬ

4 октября	110 лет (1904-1987) со дня рождения писателя, литературоведа Б. Кенжебаева
5 октября	90 лет (1924-1988) со дня рождения писателя-сатирика Ш. Смаханулы
11 октября	80 лет (1934) со дня рождения экономиста, доктора экономических наук А.К. Кошанова
13 октября	90 лет (1924-1992) со дня рождения писателя Б. Сокпакбаева
15 октября	120 лет (1894-1938) со дня рождения поэта, государственного деятеля С. Сейфуллина
16 октября	80 лет (1934) со дня создания Семипалатинского русского драматического театра
18 октября	90 лет (1924) со дня рождения писателя М. Дузенова
21 октября	25 лет (1989) со дня создания Международного общества «Қазақ тілі»
22 октября	90 лет (1924) со дня рождения народного писателя Казахстана А.К. Нурпеисова
28 октября	80 лет (1934) со дня рождения писателя, переводчика Г. К. Бельгера
Октябрь	95 лет (1919) со дня создания Костанайского историко-краеведческого музея

НОЯБРЬ

7 ноября	80 лет (1934) со дня постановки оперы «Кыз Жибек»
11 ноября	90 лет (1924-1986) со дня рождения писателя Б.С. Аманшина
14 ноября	70 лет (1944) со дня открытия казахского государственного института физической культуры
15 ноября	120 лет (1894-1939) со дня рождения писателя Б. Майлина

ДЕКАБРЬ

17 декабря	95 лет (1919) со дня выхода в свет газеты «Егемен Қазақстан»
26 декабря	120 лет (1894-1943) со дня рождения государственного деятеля Т. Рыскулова

ДАТЫ, ЧИСЛО И МЕСЯЦ КОТОРЫХ НЕ УСТАНОВЛЕНЫ

- 985 лет (1029-1101) со дня рождения ученого-филолога М. Кашгари
- 920 лет (1094-1116) со дня рождения ученого, просветителя, поэта, философа А. Яссауи
- 400 лет (1614) со дня основания г. Уральска
- 220 лет (1794) со дня основания г. Лениногорска (Риддера)
- 210 лет (1804-1846) со дня рождения акына М. Утемисова
- 190 лет (1824) со дня основания г. Каркаралинска
- 180 лет (1834-1894) со дня рождения поэта Биржан-сала Кожагулова
- 180 лет (1834) со дня основания г. Актау
- 145 лет (1869) со дня основания г. Актобе
- 110 лет (1904-1970) со дня рождения кюйши, акына, композитора М. М. Ускенбаева
- 110 лет (1904-1942) со дня рождения артиста, домбриста, кюйши, заслуженного артиста КазССР О. Кабигожина
- 110 лет (1904-1970) со дня рождения поэта Ж. Жакупова
- 90 лет (1924-1988) со дня рождения участника Великой Отечественной войны Р. Кошкарбаева
- 80 лет (1934) со дня открытия Актюбинского русского драматического театра
- 80 лет (1934) со дня организации Союза писателей Казахстана
- 70 лет (1944) со дня выхода в свет «Вестника Академии наук Казахской ССР»
- 70 лет (1944) со дня открытия Государственной консерватории им. Курмангазы
- 40 лет (1969) со дня выхода в свет журнала «Жалын»
- 10 лет (2004) со дня введения Единого Национального тестирования (ЕНТ)

УКАЗАТЕЛЬ ЮБИЛЕЙНЫХ ДАТ И СОБЫТИЙ В СНГ И ЗА РУБЕЖОМ НА 2014 ГОД

ЯНВАРЬ

1 января 95 лет (1919) со дня рождения писателя Д. Гранина

1 января 95 лет (1919-1999) со дня рождения актера, режиссера И.П. Владимирова

1 января 95 лет (1919) со дня рождения американского писателя Д. Сэлинджера

1 января 15 лет (1999) со дня введения евро

4 января 205 лет (1809-1852) со дня рождения французского тифлопедагога Л. Брайля

4 января 180 лет (1834-1882) со дня рождения художника В.Г. Перова

4 января 80 лет (1934) со дня рождения художника, скульптора З.К. Церетели

7 января 115 лет (1899-1979) со дня рождения поэта С.П. Щипачева

9 января 90 лет (1924-1990) со дня рождения кинорежиссера С.И. Параджанова

16 января 80 лет (1934) со дня рождения актера театра и кино В.С Ланового

18 января 325 лет (1689-1755) со дня рождения французского философа, писателя Ш.Л. де Монтескье

18 января 110 лет (1904-1975) со дня рождения актера театра и кино Б.А. Бабочкина

19 января 205 лет (1809-1849) со дня рождения американского писателя Э.А. По

19 января 175 лет (1839-1906) со дня рождения французского художника П. Сезанна

21 января 125 лет (1889-1968) со дня рождения социолога и культуролога П.А. Сорокина

21 января 70 лет (1944) со дня рождения киноактера, режиссера Р.Р. Нахапетова

22 января 285 лет (1729-1781) со дня рождения немецкого писателя Г.Э. Лессинга

22 января 110 лет (1904-1941) со дня рождения писателя А.П. Гайдара

25 января 255 лет (1759-1796) со дня рождения шотландского поэта Р. Бернса

25 января 140 лет (1874-1965) со дня рождения английского писателя У.С. Моэма

27 января 135 лет (1879-1950) со дня рождения писателя П.П. Бажова

27 января 70 лет (1944) с дня снятия блокады Ленинграда

31 января 90 лет (1924-1994) со дня рождения грузинского кинорежиссера Т.Е. Абуладзе

31 января 90 лет (1924) первой Конституции СССР

ФЕВРАЛЬ

1 февраля 130 лет (1884-1937) со дня рождения писателя Е.И. Замятина

1 февраля 75 лет (1939) со дня рождения балерины Е.С. Максимовой

2 февраля 185 лет (1829-1884) со дня рождения немецкого зоолога А.Э. Брема

2 февраля 80 лет (1934) со дня рождения кинорежиссера О.Д. Иоселиани

3 февраля 205 лет (1809-1847) со дня рождения немецкого композитора Ф. Мендельсона

8 февраля 290 лет (1724) со дня основания Российской Академии наук

8 февраля 180 лет (1834-1907) со дня рождения химика Д.И. Менделеева

8 февраля 65 лет (1949) со дня рождения актрисы театра и кино И.В. Муравьевой

9 февраля 140 лет (1874-1940) со дня рождения театрального деятеля В.Э. Мейерхольда

10 февраля 230 лет (1784) со дня основания крепости Севастополь

11 февраля 120 лет (1894-1959) со дня рождения писателя В.В. Бианки

11 февраля 85 лет (1929) со дня образования Государства Ватикан

12 февраля 205 лет (1809-1865) со дня рождения американского государственного деятеля А. Линкольна

12 февраля 205 лет (1809-1882) со дня рождения английского естествоиспытателя Ч. Дарвина

13 февраля 245 лет (1769-1844) со дня рождения писателя и баснописца И.А. Крылова

14 февраля 65 лет (1949-2001) со дня рождения актера кино Н. Еременко

15 февраля 450 лет (1564-1642) со дня рождения итальянского ученого Галилео Галилея

15 февраля 105 лет (1909-1969) со дня рождения поэта Н.И. Рыленкова

15 февраля 25 лет (1989) со дня вывода советских войск из Республики Афганистан

19 февраля 75 лет (1939) со дня рождения оперного певца В.А. Атлантова

23 февраля 85 лет (1929-2008) со дня рождения Патриарха Московского и всея Руси Алексия II

23 февраля 80 лет (1934) со дня рождения композитора Е.П. Крылатова

23 февраля 70 лет (1944-2009) со дня рождения актера театра и кино О.И. Янковского

27 февраля 105 лет (1909-1968) со дня рождения композитора Б.А. Мокроусова

МАРТ

2 марта	190 лет (1824-1871) со дня рождения педагога К.Д. Ушинского
3 марта	115 лет (1899-1960) со дня рождения писателя Ю.К. Олеши
3 марта	85 лет (1929) со дня рождения писательницы И.П. Токмаковой
4 марта	95 лет (1919-1959) со дня рождения поэта А.И. Фатьянова
6 марта	395 лет (1619-1655) со дня рождения французского писателя Сирано де Бержерака
6 марта	140 лет (1874-1948) со дня рождения философа Н.А. Бердяева
6 марта	75 лет (1929) со дня рождения писателя Ф.А. Искандера
7 марта	90 лет (1924-1993) со дня рождения японского писателя Абэ Кобо
9 марта	200 лет (1814-1861) со дня рождения писателя и поэта Т.Г. Шевченко
9 марта	80 лет (1934-1968) со дня рождения летчика-космонавта Ю.А. Гагарина
9 марта	80 лет (1934) со дня рождения молдавского актера М.Е. Волонтира
14 марта	210 лет (1804-1849) со дня рождения австрийского композитора И. Штрауса
14 марта	135 лет (1879-1955) со дня рождения немецкого физика А. Эйнштейна
15 марта	90 лет (1924) со дня рождения писателя Ю.В. Бондарева
15 марта	90 лет (1924-1999) со дня рождения актера В.Я. Самойлова
15 марта	155 лет (1859-1906) со дня рождения физика, изобретателя С. Попова
16 марта	130 лет (1884-1942) со дня рождения писателя А.Р. Беляева
18 марта	170 лет (1844-1908) со дня рождения композитора Н.А. Римского-Корсакова
19 марта	90 лет (1924) со дня рождения кинорежиссера Л.А. Кулиджанова
21 марта	175 лет (1839-1881) со дня рождения композитора М.П. Мусоргского
21 марта	125 лет (1889-1957) со дня рождения артиста, поэта композитора А.Н. Вертинского
22 марта	625 лет (1394-1449) со дня рождения правителя и ученого Мухаммеда Улугбека
22 марта	415 лет (1599-1641) со дня рождения фламандского художника А. Ван Дейка
23 марта	265 лет (1749-1827) со дня рождения французского математика П.С. Лапласа

27 марта	275 лет (1744-1817) со дня рождения историка А.И. Мусина-Пушкина

АПРЕЛЬ

1 апреля	205 лет (1809-1852) со дня рождения писателя Н.В. Гоголя
3 апреля	90 лет (1924) со дня рождения американского актера М. Брандо
6 апреля	85 лет (1929-1996) со дня рождения композитора Э.В. Денисова
10 апреля	95 лет (1919-1983) со дня рождения дирижера Ю.В. Силантьева
12 апреля	175 лет (1839-1888) со дня рождения путешественника, географа Н.М. Пржевальского
12 апреля	65 лет (1949) со дня рождения дрессировщика, клоуна Ю.Д. Куклачева
13 апреля	80 лет (1934-2007) со дня рождения дрессировщицы Н.Ю. Дуровой
14 апреля	270 лет (1744-1792) со дня рождения драматурга, поэта Д.И. Фонвизина
15 апреля	75 лет (1939) со дня рождения итальянской актрисы К. Кардинале
15 апреля	65 лет (1949) со дня рождения эстрадной певицы А.Б. Пугачевой
16 апреля	170 лет (1844-1924) со дня рождения французского писателя А. Франса
16 апреля	165 лет (1849) со дня открытия Большого Кремлевского дворца
16 апреля	125 лет (1889-1977) со дня рождения американского актера Ч. Чаплина
17 апреля	120 лет (1894-1971) со дня рождения государственного деятеля Н.С. Хрущева
17 апреля	125 лет (1894-1939) со дня рождения актера Б.В. Щукина
21 апреля	150 лет (1864-1920) со дня рождения немецкого социолога М. Вебера
22 апреля	110 лет (1909-1984) со дня рождения писателя В.М. Кожевникова
22 апреля	290 лет (1724-1804). со дня рождения немецкого философа И. Канта
23 апреля	450 лет (1564-1616) со дня рождения английского драматурга, поэта В. Шекспира
24 апреля	115 лет (1899-1977) со дня рождения писателя В.В. Набокова
26 апреля	75 лет (1939-1978) со дня рождения актера театра и кино В.В. Дворжецкого

27 апреля	75 лет (1939) со дня рождения американского кинорежиссера Ф.Ф. Коппола
28 апреля	90 лет (1924) со дня рождения литовского актера Д. Баниониса
29 апреля	115 лет (1899-1974) со дня рождения американского композитора, пианиста Д. Эллингтона

МАЙ

1 мая	90 лет (1924-2001) со дня рождения писателя В.П. Астафьева
2 мая	285 лет (1729-1796) со дня рождения императрицы Екатерины II
2 мая	155 лет (1859-1927) со дня рождения английского писателя Д.К. Джерома
3 мая	545 лет (1469-1527) со дня рождения итальянского политического деятеля Н. Макиавелли
4 мая	100 лет (1914-1990) со дня рождения композитора М.Г. Фрадкина
4 мая	80 лет (1934) со дня рождения киноактрисы Т.Е. Самойловой
4 мая	85 лет (1929-1993) со дня рождения американской киноактрисы О. Хепберн
5 мая	80 лет (1934) со дня рождения оперной певицы М.Л. Биешу
7 мая	95 лет (1919-1986) со дня рождения поэта Б.А. Слуцкого
9 мая	155 лет (1859-1931) со дня рождения библиофила, библиографа В.А. Верещагина
9 мая	90 лет (1924-1997) со дня рождения поэта Б.Ш. Окуджавы
10 мая	90 лет (1924-1991) со дня рождения поэтессы Ю.В. Друниной
11 мая	150 лет (1864-1960) со дня рождения английской писательницы Э.Л. Войнич
11 мая	110 лет (1904-1989) со дня рождения испанского художника С. Дали
12 мая	105 лет (1909-1978) со дня рождения писателя Ю.О. Домбровского
15 мая	155 лет (1859-1906) со дня рождения французского физика П. Кюри
18 мая	145 лет (1869-1937) со дня рождения дагестанского поэта С. Стальского
20 мая	215 лет (1799-1850) со дня рождения французского писателя О. де Бальзака
20 мая	115 лет (1899-1969) со дня рождения художника А.А. Дейнеки
20 мая	95 лет (1919-1942) со дня рождения поэта Н.П. Майорова
21 мая	80 лет (1934) со дня рождения кинорежиссера Г.А. Панфилова
21 мая	90 лет (1924-2013) со дня рождения писателя Б.Л. Васильева
22 мая	155 лет (1859-1930) со дня рождения английского писателя А. Конан-Дойла

22 мая	90 лет (1924) со дня рождения французского певца Ш. Азнавура
28 мая	235 лет (1779-1852) со дня рождения английского поэта Т. Мура
31 мая	115 лет (1899-1994) со дня рождения писателя Л.М. Леонова

ИЮНЬ

1 июня	210 лет (1804-1857) со дня рождения композитора М.И. Глинки
1 июня	170 лет (1844-1927) со дня рождения художника В.Д. Поленова
2 июня	110 лет (1904-1965) со дня рождения писателя Н.К. Чуковского
4 июня	415 лет (1599-1660) со дня рождения испанского художника Д. Веласкеса
6 июня	215 лет (1799-1837) со дня рождения поэта А.С. Пушкина
6 июня	110 лет (1904-1992) со дня рождения актрисы Т.И. Пельтцер
6 июня	85 лет (1929-2002) со дня рождения писателя В.В. Конецкого
10 июня	85 лет (1929-2009) со дня рождения певицы Л.Г. Зыкиной
10 июня	85 лет (1929) со дня рождения ученого-кардиолога Е.И. Чазова
14 июня	90 лет (1924-1997) со дня рождения писателя В.А. Солоухина
16 июня	75 лет (1939) со дня рождения писателя А.А. Кима
19 июня	90 лет (1924-2003) со дня рождения белорусского писателя В. Быкова
20 июня	195 лет (1819-1880) со дня рождения французского композитора Ж. Оффенбаха
23 июня	125 лет (1889-1966) со дня рождения поэтессы А.А. Ахматовой
28 июня	120 лет (1894-1976) со дня рождения кинорежиссера А.М. Роома

ИЮЛЬ

1 июля	210 лет (1804-1876) со дня рождения французской писательницы Ж. Санд
1 июля	125 лет (1889-1953) со дня рождения скульптора В.И. Мухиной
1 июля	80 лет (1934-2008) со дня рождения американского кинорежиссера С. Поллака
2 июля	300 лет (1714-1787) со дня рождения немецкого композитора К. Глюка
2 июля	175 лет (1839-1915) со дня рождения художника К.Б. Маковского
3 июля	150 лет (1864-1927) со дня рождения собирателя и исполнителя русских народных песен М.Е. Пятницкого
5 июля	125 лет (1889-1963) со дня рождения французского поэта Ж. Кокто

7 июля	130 лет (1884-1958) со дня рождения немецкого писателя Л. Фейхтвангера
7 июля	75 лет (1939) со дня рождения чешского эстрадного певца К. Готта
8 июля	305 лет (1709) со дня Полтавской битвы
9 июля	125 лет (1889-1963) со дня рождения поэта Н.Н. Асеева
10 июля	140 лет (1874-1971) со дня рождения скульптора С.Т. Коненкова
12 июля	130 лет (1884-1920) со дня рождения итальянского художника А. Модильяни
12 июля	110 лет (1904-1973) со дня рождения чилийского поэта П. Неруды
12 июля	100 лет (1914-1965) со дня рождения актера П.М. Алейникова
13 июля	120 лет (1894-1940) со дня рождения писателя Н.Э. Бабеля
15 июля	95 лет (1919) со дня рождения английской писательницы А. Мердок
16 июля	90 лет (1924-2000) со дня рождения танцора М. Эсамбаева
19 июля	180 лет (1834-1917) со дня рождения французского художника Э. Дега
19 июля	125 лет (1889-1985) со дня рождения художника М.З. Шагала
19 июля	80 лет (1934) со дня рождения актера М. Ширвиндта
20 июля	710 лет (1304-1374) со дня рождения итальянского поэта Ф. Петрарки
20 июля	90 лет (1924-2011) со дня рождения кинорежиссера Т.М. Лиозновой
21 июля	115 лет (1899-1961) со дня рождения американского писателя Э. Хемингуэя
21 июля	85 лет (1929-1992) со дня рождения актера П.И. Щербакова
23 июля	125 лет (1889-1974) со дня рождения художника Ю.П. Анненкова
25 июля	85 лет (1929-1974) со дня рождения писателя, актера, режиссера В.М. Шукшина
28 июля	210 лет (1804-1872) со дня рождения немецкого философа Л. Фейербаха
28 июля	190 лет (1824-1895) со дня рождения французского писателя А. Дюма
31 июля	100 лет (1914-1983) со дня рождения французского киноактера Луи де Фюнеса

АВГУСТ

1 августа	195 лет (1819-1891) со дня рождения американского писателя Г. Мелвилла

1 августа	100 лет (1914) со дня начала Первой мировой войны
3 августа	90 лет (1924) со дня рождения писателя А. Г. Алексина
5 августа	245 лет (1769-1821) со дня рождения французского императора Наполеона Бонапарта
5 августа	170 лет (1844-1930) со дня рождения художника И. Е. Репина
5 августа	125 лет (1889-1935) со дня рождения поэта Н. Г. Полетаева
10 августа	120 лет (1894-1958) со дня рождения писателя М. М. Зощенко
10 августа	85 лет (1929) со дня рождения актера О. А. Стриженова
11 августа	210 лет (1804-1869) со дня рождения писателя В. Ф. Одоевского
13 августа	185 лет (1829-1905) со дня рождения ученого-физиолога И. М. Сеченова
13 августа	115 лет (1899-1980) со дня рождения американского кинорежиссера А. Хичкока
16 августа	80 лет (1934) со дня рождения французского актера П. Ришара
18 августа	85 лет (1929-1979) со дня рождения писателя А. В. Кузнецова
19 августа	175 лет (1839) со дня открытия Пулковской обсерватории
21 августа	85 лет (1929-2008) со дня рождения латвийской актрисы В. Ф. Артмане
21 августа	80 лет (1934) со дня рождения поэта Г. Н. Айги
21 августа	140 лет (1874-1928) со дня рождения немецкого философа М. Шелера
25 августа	70 лет (1944) со дня рождения кинорежиссера С. А. Соловьева
26 августа	100 лет (1914-1984) со дня рождения аргентинского писателя Х. Кортасара
28 августа	265 лет (1749-1832) со дня рождения немецкого поэта И. В. Гете
28 августа	75 лет (1939-1995) со дня рождения актера В. С. Ивашова
29 августа	65 лет (1949) со дня испытания в СССР первой атомной бомбы
30 августа	80 лет (1934-1982) со дня рождения актера А. А. Солоницына
31 августа	265 лет (1749-1802) со дня рождения писателя, поэта А. Н. Радищева

СЕНТЯБРЬ

1 сентября	115 лет (1899-1951) со дня рождения писателя А. П. Платонова
1 сентября	95 лет (1919) со дня основания Всесоюзного Государственного института кинематографии (ВГИК)
1 сентября	75 лет (1939) со дня начала Второй мировой войны
2 сентября	70 лет (1944) со дня рождения актера А. Г. Филиппенко
4 сентября	85 лет (1929) со дня рождения актрисы Н. Н. Ургант
8 сентября	95 лет (1919-1992) со дня рождения актрисы театра и кино Л. В. Целиковской

11 сентября 210 лет (1804-1838) со дня рождения поэта А. И. Полежаева

11 сентября 120 лет (1894-1956) со дня рождения кинорежиссера А. П. Довженко

12 сентября 70 лет (1944) со дня рождения скрипача В. Т. Спивакова

12 сентября 65 лет (1949) со дня рождения фигуристки И. К. Родниной

13 сентября 120 лет (1894-1953) со дня рождения польского поэта Ю. Тувима

15 сентября 225 лет (1789-1851) со дня рождения американского писателя Д.Ф. Купера

17 сентября 75 лет (1939) со дня рождения актера, кинорежиссера В. В. Меньшова

19 сентября 100 лет (1914-2009) со дня рождения поэта В.Бокова

20 сентября 80 лет (1934) со дня рождения итальянской киноактрисы С. Лорен

21 сентября 85 лет (1929) со дня рождения писателя Ю. Алешковского

26 сентября 165 лет (1849-1936) со дня рождения ученого-физиолога И. П. Павлова

26 сентября 80 лет (1934) со дня рождения актера театра и кино О. В. Басилашвили

27 сентября 120 лет (1894-1993) со дня рождения русской писательницы А. И. Цветаевой

28 сентября 80 лет (1934) со дня рождения французской киноактрисы Б. Бардо

29 сентября 110 лет (1904-1936) со дня рождения писателя Н. А. Островского

29 сентября 115 лет (1899-1993) со дня рождения кинодраматурга Е. И. Габриловича

ОКТЯБРЬ

1 октября 65 лет (1949) со дня провозглашения Китайской Народной Республики

2 октября 145 лет (1869-1948) со дня рождения индийского политического деятеля М. Ганди

2 октября 110 лет (1904-1991) со дня рождения английского писателя Г. Грина

3 октября 190 лет (1824-1861) со дня рождения поэта И. С. Никитина

3 октября 95 лет (1919-1981) со дня рождения поэта С. С. Наровчатова

6 октября 100 лет (1914-2002) со дня рождения, норвежского путешественника Т. Хейердала

6 октября 125 лет (1889-1965) со дня рождения польской писательницы М. Домбровской

7 октября 80 лет (1934) со дня рождения поэтессы Н. Н. Матвеевой

9 октября 140 лет (1874-1947) со дня рождения художника Н. К. Рериха

10 октября 130 лет (1884-1937) со дня рождения поэта Н. А. Клюева

10 октября 105 лет (1909-2002) со дня рождения актера Б. А. Фрейндлих

11 октября 120 лет (1894-1938) со дня рождения писателя Б.А. Пильняка

13 октября 115 лет (1899-1983) со дня рождения поэта А.А. Суркова

14 октября 150 лет (1864-1925) со дня рождения польского писателя С. Жеромского

14 октября 80 лет (1934-2011) со дня рождения актера, режиссера М.М. Козакова

15 октября 205 лет (1809-1842) со дня рождения поэта А.В. Кольцова

15 октября 200 лет (1814-1841) со дня рождения поэта М.Ю. Лермонтова

15 октября 155 лет (1859-1906) со дня рождения осетинского поэта К.Л. Хетагурова

15 октября 170 лет (1844-1900) со дня рождения немецкого философа Ф. Ницше

16 октября 160 лет (1854-1900) со дня рождения английского писателя О. Уайльда

17 октября 125 лет (1889) со дня основания Русского библиографического общества

17 октября 80 лет (1934) со дня рождения английского детского писателя А. Гарнера

18 октября 120 лет (1894-1943) со дня рождения писателя Ю.Н. Тынянова

18 октября 80 лет (1934-2003) со дня рождения писателя Кира Булычева

20 октября 175 лет (1839-1900) со дня рождения книгоиздателя Ф.Ф. Павленкова

20 октября 160 лет (1854-1891) со дня рождения французского поэта А. Рембо

20 октября 155 лет (1859-1952) со дня рождения американского педагога Д. Дьюи

22 октября 170 лет (1844-1923) со дня рождения французской актрисы С. Бернар

22 октября 145 лет (1869-1940) со дня рождения художника Ф.А. Малявина

22 октября 85 лет (1929-1990) со дня рождения футболиста Л.И. Яшина

24 октября 115 лет (1899-1968) со дня рождения поэта И.Л. Сельвинского

26 октября 190 лет (1824) со дня открытия Государственного Малого театра

27 октября 115 лет (1899-1981) со дня рождения актера М.И. Жарова

27 октября 70 лет (1944) со дня рождения актера Н.П. Караченцева

29 октября 85 лет (1929) со дня рождения государственного деятеля Е.М. Примакова

НОЯБРЬ

2 ноября	315 лет (1699-1779) со дня рождения французского художника Ж.Б. Шардена
3 ноября	265 лет (1749-1819) со дня рождения шотландского химика Д. Резефорда
3 ноября	90 лет (1924) со дня рождения писателя Л.Г. Зорина
5 ноября	80 лет (1934) со дня рождения кинорежиссера К.Г. Муратовой
7 ноября	135 лет (1879-1940) со дня рождения политического деятеля Л.Д. Троцкого
8 ноября	150 лет (1864-1910) со дня рождения актрисы В.Ф. Комиссаржевской
8 ноября	85 лет (1929-1994) со дня рождения актера театра и кино О.И. Борисова
9 ноября	85 лет (1929) со дня рождения композитора А.Н. Пахмутовой
10 ноября	255 лет (1759-1805) со дня рождения немецкого поэта Ф. Шиллера
10 ноября	120 лет (1894-1958) со дня рождения поэта Г.В. Иванова
10 ноября	95 лет (1919) со дня рождения конструктора оружия М.Т. Калашникова
11 ноября	140 лет (1874-1965) со дня рождения английского государственного деятеля У. Черчилля
12 ноября	85 лет (1929-1998) со дня рождения актера, режиссера Р.А. Быкова
14 ноября	125 лет (1889-1964) со дня рождения политического и государственного деятеля Индии Д. Неру
14 ноября	90 лет (1924-1982) со дня рождения скрипача Л.Б. Когана
14 ноября	55 лет (1959) со дня образования Союза журналистов СССР
16 ноября	140 лет (1874-1920) со дня рождения адмирала А.В. Колчака
17 ноября	145 лет (1869) со дня открытия Суэцкого канала
18 ноября	115 лет (1899-1980) со дня рождения летчика М.В. Водопьянова
19 ноября	155 лет (1859-1935) со дня рождения композитора М.М. Ипполитова-Иванова
20 ноября	145 лет (1869-1945) со дня рождения поэтессы З.Н. Гиппиус
21 ноября	320 лет (1694-1778) со дня рождения французского поэта Ф. Вольтера
22 ноября	195 лет (1819-1880) со дня рождения английской писательницы Д. Элиот
23 ноября	105 лет (1909-1992) со дня рождения грузинского поэта И.В. Абашидзе
24 ноября	285 лет (1729-1800) со дня рождения полководца А.В. Суворова

24 ноября	150 лет (1864-1901) со дня рождения французского художника А. Тулуз-Лотрека
24 ноября	80 лет (1934-1998) со дня рождения композитора А.Г. Шнитке
26 ноября	245 лет (1769) со дня учреждения Ордена Святого Георгия
26 ноября	120 лет (1894-1986) со дня рождения полярного исследователя И.Д. Папанина
28 ноября	185 лет (1829-1894) со дня рождения композитора А.Г. Рубинштейна
30 ноября	80 лет (1934-2009) со дня рождения актера, народного артиста СССР В.М. Невинного
30 ноября	75 лет (1939) со дня начала советско-финской войны
Ноябрь	800 лет (ок. 1214-1294) со дня рождения английского философа Р. Бэкона

ДЕКАБРЬ

1 декабря	145 лет (1869-1905) со дня рождения поэтессы М.А. Лохвицкой
5 декабря	105 лет (1909-1992) со дня рождения писателя Н.П. Задорнова
6 декабря	90 лет (1924-1998) со дня рождения поэта Н.К. Старшинова
8 декабря	80 лет (1934) со дня рождения актрисы театра и кино А.Б. Фрейндлих
12 декабря	130 лет (1884-1967) со дня рождения художницы З.Е. Серебряковой
14 декабря	90 лет (1924-1988) со дня рождения индийского актера Р. Капура
18 декабря	195 лет (1819-1898) со дня рождения поэта Я.П. Полонского
19 декабря	70 лет (1944) со дня рождения актрисы А.А. Вертинской
21 декабря	375 лет (1639-1699) со дня рождения французского драматурга Ж. Расина
21 декабря	135 лет (1879-1953) со дня рождения партийного и государственного деятеля И.В. Сталина
21 декабря	105 лет (1909-1981) со дня рождения киноактрисы З.А. Федоровой
23 декабря	215 лет (1799-1852) со дня рождения художника К.П. Брюллова
23 декабря	145 лет (1869-1954) со дня рождения французского художника А. Матисса
27 декабря	110 лет (1904-1992) со дня рождения американской актрисы М. Дитрих
29 декабря	305 лет (1709-1762) со дня рождения императрицы Елизаветы Петровны
30 декабря	110 лет (1904-1987) со дня рождения композитора Д.Б. Кабалевского

ДАТЫ, ЧИСЛО И МЕСЯЦ КОТОРЫХ НЕ УСТАНОВЛЕНЫ

- 560 лет (1454-1512) со дня рождения итальянского мореплавателя Америго Веспуччи
- 300 лет (1714) со времени основания кунсткамеры
- 295 лет (1719) со времени издания романа Д. Дефо «Робинзон Крузо»
- 250 лет (1764) со времени основания Государственного эрмитажа
- 210 лет (1804) со времени основания Казанского университета
- 155 лет (1859) со времени публикации романа И. Тургенева «Дворянское гнездо»
- 155 лет (1859) со времени публикации романа И. Гончарова «Обломов»
- 95 лет (1919) со времени публикации книги Д. Рида «Десять дней, которые потрясли мир»
- 90 лет (1924) со времени выхода в свет газеты «Советский спорт»
- 85 лет (1929) со времени напечатания романа Э. Хемингуэя «Прощай, оружие!»
- 85 лет (1929) со времени выхода в свет журнала «Вопросы экономики»
- 85 лет (1929) со времени выхода в свет «Литературной газеты»
- 80 лет (1934) со времени издания романа Н. Островского «Как закалялась сталь»
- 80 лет (1934) со времени выхода в свет журнала «Молодая гвардия»
- 75 лет (1939) со времени выхода в свет романа Антуана де Сент-Экзюпери «Планета людей»
- 75 лет (1939) со времени выхода в свет журнала «Дружба народов»
- 45 лет (1969) со времени основания Института научной информации по общественным наукам (ИНИОН) РАН
- 30 лет (1984) со времени выхода в свет газеты «Собеседник»

АЛФАВИТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ ИМЕН, ОТМЕЧЕННЫХ В КАЛЕНДАРЕ

Абдыкадыров Б.Ш. 74
Абишев А. 84
Абусеитов С.А. 82
Абылгазин Х.А. 85
Айманов Ш.К. 74, 75, 92
Аймаутов Ж. 84, 117, 118
Акишев К.А. 77
Аликов Р.Ж. 81
Альсеитов К. 84, 117
Антонов П.Т. 83
Аргымбаев Ш. 82
Аргынбаев Т. 84, 119
Аргынбаев Х.А. 81
Асанов Д.А. 84, 120, 121
Ахмединов А.А. 80
Ахметов Д.К. 78
Ахметов Ж.А. 81
Аяпбергенов А. 84
Бабин И.В. 84
Багаев Д.П. 80
Багаев Л.Д. 79
Байзакова А.Б. 85
Баймульдин А. 84
Баймухамбетов С.М. 77
Баязитов Н.Б. 85
Баязитов С. 83, 115
Бектуров А.Б. 83
Бекхожин Х. 77, 94
Берестовский Г.Г. 76
Бибин А.И. 76, 103
Больбот П.П. 73
Борукаев Р.А. 73
Брем А.Э. 74
Бугаев В.Н. 75
Бычков А.В. 79
Васильев П.Н. 83
Гаврикова Л.Г. 77
Гальченко Г.В. 75
Гмелин И.Г. 80
Гулин А.В. 82
Гумбольдт А. 81
Гусев П.Н. 74
Гуславский И.И. 81
Демесинов Х.Х. 79
Демесинова Н.К. 83
Джаксыбаев С.И. 76, 99, 100
Донентаев С. 77
Драверт П.Л. 73
Дюйсембин К.Г. 74
Елгин А.Н. 80
Елубаев С. 76, 99
Ермаков В.И. 76
Жакишев Е.Г. 83
Жаманбалинов М.К. 82
Жаналина Л.К. 83
Жасимов М.М. 75, 95
Жумабеков К.А. 82
Жылкыбаев Б. 86
Игембаев А.Е. 77
Исаева М.Г. 73
Искаков Ж.А. 85
Каирбаев М. 75
Кайдаров К.К. 74
Камзин К. 75, 77, 82
Кани А. 75, 95
Карашашева Д.Б. 82
Каржасов К.Н. 73, 90
Катаев М. 75
Каюпов А.К. 81, 114
Когабаева Ж.Б. 82
Кожабаев Б.К. 73
Коныр Т. 73, 88
Копеев М.-Ж. 74
Кривенко И. 75
Кромер Г.Э. 78
Кузина Т.И. 79
Куржей С.П. 78
Кутурга И.В. 77

Литвинов В.К. 80
Ломов А. 75
Макауов М. 85
Малахов И.Д. 75
Маргулан А.Х. 77, 78, 105
Марденов Ж.Б. 85
Миронова Ф.А. 78
Музыка П.Ф. 78
Муканов К.М. 81
Некрасов А.В. 81
Новоселов А.Е. 82
Нурмухамедов Н. 82
Ныгманов К. 73
Окольничья Т.В. 81
Омаров Р.Б. 80
Орлов В.С. 79
Потанин Г.Н. 80, 87
Приходько В.М. 74
Прокашева Л.В. 73
Пфейфер Н.Э. 79
Пшенбаев К. 84, 116
Рубаев С. 85
Садыков Ж. 78
Саматов С. 84
Саркыншаков А.С. 77, 107
Сатпаев К.И. 74, 76, 78, 79, 81, 100
Сеитов А.Ж. 84
Сеитов Л.К. 73
Семенченко К.С. 82
Сиранов К.С. 74, 91, 92
Смагулов К.К. 80, 109, 110
Сорокин С.С. 80
Субханбердин С.Х. 77, 104
Танашева М.Р. 76
Таукеханов Ш. 84
Темирбаев С.Т. 73
Тереник М.С. 75, 96
Титирко В.В. 76
Ткачев Г.У. 77, 108, 109
Тлеубердин Н. 84
Тогандыков Ж. 84, 120
Трусов М.И. 79
Турганбеков Ж. 79
Турсынов Ж. 83, 115, 116
Усов Ф.Н. 84
Хайдаров Б.Х. 85
Цефт А.Л. 74
Чайкина Ж.А. 78
Чехов А.П. 80
Шаймерденов А.К. 84, 121
Шаханов Е.Ш. 75
Швайко В.В. 76
Шон би Едыгеулы 84
Шорман би Кушукулы 84
Щербина Ф.А. 74
Щербинко В.И. 73
Юсупов Н. 81, 110

УКАЗАТЕЛЬ ГЕОГРАФИЧЕСКИХ НАЗВАНИЙ

Агрономия 101
Акколь 110
Акмолинская область 117
Аксу 79, 84, 109, 122, 123
Актогайский район 84, 91, 99
Актюбинская область 115, 116
Алма-Ата 90, 91, 101, 103, 104, 110, 111, 115, 116
Алматы 76, 93, 112, 119, 123
Алтайский край 105, 109, 110, 111
Амстердам 91
Астана 98, 123
Атырау 91
Баракпаевский, совхоз 83
Баянаул 74, 75, 85, 98, 118
Баянаульский район 78, 79, 92, 104, 105, 115, 116, 117, 118, 120, 121
Белоруссия 109
Береговое, село 103
Берлин 91
Бескарагайский район 77
Богатырь 85
Богодаровка 85
Бозшаколь, станция 85
Валиханово, село 85
Варшава 91
Великобритания 112
Верхне-Баяновка 110
Вроцлав 91
Галкинский район 77
Германия 91, 112
Голубовка, село 84
Голубовский, совхоз 101
Дальний, город 98
Джамантузское 84, 116
Днепр 109
Ермак 109
Жамбылская область 115, 116
Жанажол, село 74
Железинский район 85, 103, 121, 122, 123
Жолкудук, аул 84
Западный, совхоз 101
Иртыш, река 78, 81, 83
Иртышск 83, 87
Иртышский район 82, 84, 90, 115, 116, 122, 123
Калиновка 85
Калкаман 76
Канада 75, 91, 98
Канаш, город 110
Караганда 81, 83, 91, 95, 100
Карагандинская область 120, 121
Карасукский район 110
Каркаралинск 85, 118
Качирский район 85
Кенжеколь 85
Кереку 118
Китай 99
Ковалевка, село 84
Кожамжар 99
Коктобе, село 86
Кокчетавская область 117
Колыванский район 96
Коминтерн, совхоз 101
Комсомольский, совхоз 101
Константиновка, село 84
Костанайская область 98
Красиловка, село 84
Красноармейка, совхоз 115
Кулунда 85
Кызылординская область 108
Кызылтау 117, 118, 121
Лебяжинский район 81, 85, 110, 119, 121
Ленинград 105
Лозовое, село 84
Луганск, село 84
Львовка 85
Майкаин 85, 90, 91, 116
Майский район 81, 86, 88, 110
Мартовка, село 110
Михайловский район 77
Михайловский, совхоз 101
Москва 77, 78, 93, 95, 101, 111, 118, 120
Мюнхен 91
Назаровка 85

Новгород 120
Новопроковка, село 84
Новосибирск 99, 110, 112
Новосибирская область 96, 110
Нью-Йорк 91
Ольгино, село 84
Омск 87, 112, 117, 119
Оренбургская область 95
Отрар 105
Павлодарский район 84, 94, 100
Пекин 99
Платовский, совхоз 95
Плодородный, совхоз 101
Пограничник, совхоз 83, 101
Покровский район 95
Половинка, деревня 101
Прииртышье 116
Приморский край 98
Рига, город 120
Розовка, село 84
Россия 95, 98, 109, 112
Санкт-Петербург 91, 105
Сауран 105
Северный Кавказ 75
Семей 91
Семипалатинск 86, 92, 104, 110, 111, 118, 119
Семипалатинская область 77, 117
Славгород 85, 109
Совхоз им. Ленина 101
Совхоз им. Куйбышева 101
Средняя Азия 114
Сыгнак 105
Сырдаринский район 108
Сырдарья 105
Сычевка 84
Талас 105
Татьяновка 85
Ташкент 95, 107, 118
Томск 123
Торе-Булак, село 88
Узбекская ССР 95
Ульгули 90
Успенка, село 84
Успенский район 84, 85
Усть-Каменогорск 87
Франция 91
Хабаровский район 110
Харьков, город 100
Харьковское, село 84
Целиноград 111
Центральный Казахстан 105, 116
Черноярский сельский округ 84
Чирчик, город 95
Чувашская АССР 110
Шакат, аул 100
Шарбакты, аул 119
Штуттарт 91
Шу 105
Шымкент 116, 118
Шымкентская область 116
Щербактинский район 84, 85
Экибастуз 73, 74, 79, 83, 84, 85, 86, 100, 116, 120
Южный, совхоз 115

Формат: 60x84/16. Печать офсетная. Усл. печ. л. 9.
Тираж: 290 экз. Заказ №755у.

Отпечатано в ТОО "Дом печати".
140000, РК, г. Павлодар, ул. Ленина, 143.